

BELGISCHE **K**AMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE **B**ELGIQUE

Handelingen

Annales

INTEGRAAL VERSLAG
VAN DE PLENAIRE VERGADERING
VAN

COMPTE RENDU INTÉGRAL
DE LA SÉANCE PLÉNIÈRE
DU

22-12-1999
namiddag

22-12-1999
après-midi

AGALEV-ECOLO	:	<i>Anders gaan leven / Ecologistes conférés pour l'Organisation de luttes originales</i>
CVP	:	<i>Christelijke Volkspartij</i>
FN	:	<i>Front National</i>
PRL FDF MCC	:	<i>Parti Réformateur libéral - Front démocratique francophone - Mouvement du citoyens pour le changement</i>
PS	:	<i>Parti socialiste</i>
PSC	:	<i>Parti social-chrétien</i>
SP	:	<i>Socialistische Partij</i>
VLAAMS BLOK	:	<i>Vlaams Blok</i>
VLD	:	<i>Vlaamse Liberalen en Democraten</i>
VU&ID	:	<i>Volksunie & ID21</i>

Abréviations dans la numérotation des publications :

DOC 50 0000/00	:	<i>Documents parlementaires de la 50e législature, suivi du n° et dy n° consécutif</i>
QRVA	:	<i>Question et Réponses écrites</i>
HA	:	<i>Annales (Compte Rendu intégral)</i>
CRA	:	<i>Compte Rendu Analytique</i>
PLEN	:	<i>Séance plénière</i>
COM	:	<i>Réunion de commission</i>

Afkortingen bij de nummering van de publicaties :

DOC 50 0000/00	:	<i>Parlementaire documenten van de 50e zittingsperiode + het nummer en het volgnummer</i>
QRVA	:	<i>Schriftelijke Vragen en Antwoorden</i>
HA	:	<i>Handelingen (Beknopt Verslag)</i>
BV	:	<i>Beknopt Verslag</i>
PLEN	:	<i>Plenum vergadering</i>
COM	:	<i>Commissievergadering</i>

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants
Commandes :
Place de la Nation, 1008 Bruxelles
Fax : 02/549 82 60
Tél. : 02/549 82 74
www.laChambre.be
e-mail : aff.generales@laChambre.be

Officiële publicaties, van de Kamer van volksvertegenwoordigers
Bestellingen :
Natieplein, 1008 Brussel
Fax : 02/549 81 60
Tel. : 02/549 82 74
www.deKamer.be
e-mail : alg.zaken@deKamer.be

Inhoud**Sommaire****Woensdag 22 december 1999, 14.15 uur
PLEN 030****Mercredi 22 décembre 1999, 14.15 heures
PLEN 030**

BERICHTEN VAN VERHINDERING	7	EXCUSES	7
BEGROTINGEN (VOORTZETTING)	7	BUDGETS (CONTINUATION)	7
Rijksmiddelenbegroting voor het begrotingsjaar 2000 (197/1 tot 6 en 199/1)		Budget des Voies et Moyens pour l'année budgétaire 2000 (197/1 à 6 et 199/1)	
Ontwerp van algemene uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 2000 (198/1 tot 28)	7	Projet de budget général des dépenses pour l'année budgétaire 2000 (198/1 à 28)	7
hervatting van de algemene bespreking	7	reprise de la discussion générale	7
<i>Sprekers</i> : Mark Eyskens, Jacques Lefevre, Erik Derycke, Daniel Bacquelaine , voorzitter van de PRL FDF MCC-fractie		<i>Orateurs</i> : Mark Eyskens, Jacques Lefevre, Erik Derycke, Daniel Bacquelaine , président du groupe PRL FDF MCC	
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	20	ORDRE DES TRAVAUX	20
BEGROTINGEN (VOORTZETTING)	21	BUDGETS (CONTINUATION)	21
<i>Sprekers</i> : Francis Van den Eynde, Stef Goris, Patrick Moriau, Ferdy Willems, Claudine Drion, Marc Van Peel , voorzitter van de CVP-fractie, Jef Tavernier , voorzitter van de AGALEV-ECOLO-fractie, Dirk Van der Maelen , voorzitter van de SP-fractie, Alfons Borginon, Louis Michel , vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, Eddy Boutmans , staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking, Josée Lejeune, Guido Tastenhoye, Lode Vanoost, Jean-Pol Henry, Peter Vanhoutte, Pieter De Crem, Leen Laenens, André Flahaut , minister van Landsverdediging, Pierre Chevalier , staatssecretaris voor Buitenlandse Handel		<i>Orateurs</i> : Francis Van den Eynde, Stef Goris, Patrick Moriau, Ferdy Willems, Claudine Drion, Marc Van Peel , président du groupe CVP, Jef Tavernier , président du groupe AGALEV-ECOLO, Dirk Van der Maelen , président du groupe SP, Alfons Borginon, Louis Michel , vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères, Eddy Boutmans , secrétaire d'Etat à la Coopération au Développement, Josée Lejeune, Guido Tastenhoye, Lode Vanoost, Jean-Pol Henry, Peter Vanhoutte, Pieter De Crem, Leen Laenens, André Flahaut , ministre de la Défense, Pierre Chevalier , secrétaire d'Etat au Commerce extérieur	
bespreking van de artikelen aan van de Rijksmiddelenbegroting voor het begrotingsjaar 20	56	discussion des articles du Budget des Voies et Moyens pour l'année budgétaire 20	56
bespreking van de artikelen aan van het ontwerp van algemene uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 20	57	discussion des articles du projet de budget général des dépenses pour l'année budgétaire 20	57
BIJLAGE	59	ANNEXE	59
INTERNE BESLUITEN	59	DÉCISIONS INTERNES	59
INTERPELLATIEVERZOEKEN	59	DEMANDES D'INTERPELLATION	59
INGEKOMEN	59	DEMANDES	59
VOORSTELLEN	59	PROPOSITIONS	59
TOELATING TOT DRUKKEN	59	AUTORISATION D'IMPRESSION	59

MEDEDELINGEN	61	COMMUNICATIONS	61
REGERING	61	GOUVERNEMENT	61
INTERNATIONALE ARBEIDSCONFERENTIE	61	CONFERENCE INTERNATIONALE DU TRAVAIL	61
ARBITRAGEHOF	61	COUR D'ARBITRAGE	61
PREJUDICIELE VRAAG	61	QUESTION PREJUDICIELLE	61
RESOLUTIES	62	RÉSOLUTIONS	62
EUROPEES PARLEMENT	62	PARLEMENT EUROPEEN	62

SÉANCE PLÉNIÈRE

du

MERCREDI 22 DÉCEMBRE 1999

14.15 heures

PLENAIRE VERGADERING

van

WOENSDAG 22 DECEMBER 1999

14.15 uur

De vergadering wordt geopend om 14.33 uur door de heer **Herman De Croo**, Kamervoorzitter.

La séance est ouverte à 14.33 heures par M. **Herman De Croo**, président de la Chambre.

Tegenwoordig bij de opening van de vergadering zijn de ministers van de federale regering :

Ministres du gouvernement fédéral présents lors de l'ouverture de la séance :

André Flahaut, Louis Michel, Johan Vande Lanotte.

De **voorzitter** : De vergadering is geopend.

La séance est ouverte.

Een reeks interne besluiten en mededelingen moeten ter kennis gebracht worden van de Kamer. Zij zullen in de bijlage bij de handelingen van deze vergadering opgenomen worden.

Une série de décisions internes et de communications doivent être portées à la connaissance de la Chambre. Elles seront reprises en annexe des annales de cette séance.

Berichten van verhindering**Excusés**

José Canon, Luc Sevenhans, John Spinnewyn, Jef Valkeniers, Geert Versnick, wegens ziekte / pour raison de santé;

Raymond Langendries, wegens familieaangelegenheden / pour raisons familiales.

Budgets (continuation)**Begrotingen (voortzetting)****Budget des Voies et Moyens pour l'année budgétaire 2000 (197/1 à 6 et 199/1)****Projet de budget général des dépenses pour l'année budgétaire 2000 (198/1 à 28)****Rijksmiddelenbegroting voor het begrotingsjaar 2000 (197/1 tot 6 en 199/1)****Ontwerp van algemene uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 2000 (198/1 tot 28)**

Nous reprenons la discussion générale.

Wij hervatten de algemene bespreking.

Chers collègues, nous aborderons les secteurs Affaires étrangères et Commerce extérieur, Coopération internationale et Défense nationale.

Collega's, wij vatten de bespreking aan van de sectoren Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel, Internationale Samenwerking en Landsverdediging.

De heer **Mark Eyskens** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, heren ministers, onder overweldigende belangstelling gaan wij voort met de bespreking van een van de belangrijkste beleidsdomeinen van het vaderland, met name het buitenlands beleid. De CVP heeft drie sprekers afgevaardigd. Ik zal dus kort zijn, mijnheer de voorzitter.

Ik heb slechts twee redeneringen te ontwikkelen. Mijnheer de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, de eerste heeft te maken met de inschatting van de conclusies van de Topbijeenkomst in Helsinki. Deze conclusies zijn ongetwijfeld positief wat de geleidelijke oprichting van een Europese interventiemacht betreft, ofschoon in de tekst uitdrukkelijk staat dat dit niet

Mark Eyskens

betekent dat we naar de oprichting van een Europees leger gaan. Het is betekenisvol dat men dit zo brutaal neerschrijft. Dat wijst nogmaals op het expliciete intergouvernementele karakter dat aan de militaire samenwerking wordt gegeven en er kan dus geen sprake zijn van supranationale integratie.

Wat ons meer verontrust zijn de conclusies van de Top van Helsinki in verband met de zo nodige institutionele hervormingen van de Europese Unie. Uit de verklaringen van de eerste minister in het raadgevend comité voor Europese Aangelegenheden blijkt dat de Belgische regering de minimale en minimalistische conclusies nogal maximalistisch interpreteert. Immers, wat is er uiteindelijk overgebleven van de nota van de drie wijzen, van de beleidsnota van de Belgische regering en van de Benelux-nota? De agenda van de intergouvernementele conferentie blijft beperkt tot de "left-overs" of de driehoek van Amsterdam: samenstelling van de Commissie, herweging van de stemmen en uitbreiding van de gekwalificeerde meerderheid. Men heeft mooi zeggen dat België punten heeft gescoord door te bekomen dat de agenda kan worden uitgebreid, maar deze uitbreiding is zo restrictief dat dit erg theoretisch is. Men kan nieuwe onderwerpen op de agenda van de intergouvernementele conferentie plaatsen mits en op initiatief van het voorzitterschap. In 2000 zullen Portugal en Frankrijk het voorzitterschap waarnemen. Portugal is een land dat zich goed heeft aangepast aan de Europese Unie, maar is nooit een groot aanhanger van integratie geweest. Het Frankrijk van Chirac is ongetwijfeld minder geneigd om Europa de supranationale kant te laten opgaan dan het Frankrijk van Mitterrand.

Mijnheer de minister van Buitenlandse Zaken, de uitbreiding van de Europese Unie is niet alleen onvermijdelijk maar ook nodig. Ze gebeurt versneld, aangezien men nu spreekt van het jaar 2003 als de tijdshorizon voor de eerste nieuwe toetredingen.

Hierbij wordt de toegang opengelaten voor Turkije, waarbij ik mij kan aansluiten, op voorwaarde evenwel dat Turkije aan de vereiste voorwaarden voldoet. Terloops, in een nota omtrent de wijziging van het stemgedrag tijdens de Ministerraad, verdedigt België een systeem met twee beurten, waarbij tijdens de tweede stembeurt rekening zou worden gehouden met de bevolkingscijfers van de betrokken landen. Als dit systeem wordt doorgevoerd, wordt al meteen een groot voordeel geboden aan het dichtbevolkte Polen met zijn 40 miljoen inwoners, maar dat land moet nog vertrouwd geraken met l'acquis communautaire. Op termijn wordt nog een grote voordeel geboden aan Turkije dat thans 70 miljoen inwoners telt, maar binnen 10, 15 of 20 jaar nagenoeg 100 miljoen en aldus de dichtstbevolkte staat zal worden van de Europese Unie.

Mijnheer de minister, acht u het niet dringend nodig, gezien de grote waarschijnlijkheid dat de berg van de intergouvernementele conferentie een muis baart, dat gelijkgezinde landen - bijvoorbeeld die landen die lid zijn van de Europese Monetaire Unie - samen overleggen over hoe met de 11 aangesloten landen een institutionele doorbraak kan worden bereikt in de beleidsdomeinen die harmonisering, samenwerking en integratie vereisen?

Een groot Europa van 30 lidstaten moet volgens ons gelijken op de planeet Saturnus, met een dikke kern - de EMU - en daarrond de ringen die geen definitieve ringen zijn, maar die concentrisch naar het centrum moeten evolueren, maar waarop wij absoluut niet kunnen wachten wil men niet het risico lopen dat de Europese Unie verwatert.

Mijn tweede en laatste beschouwing heeft te maken met uw ambitie, mijnheer de minister, die wij bijtreden, om het imago van ons land te verbeteren in het buitenland. In dat verband zal ik u echter drie voorbeelden geven van hoe een imago meer wordt beschadigd dan bevorderd.

Eerst wens ik nog even terug te komen op het voornemen van de eerste minister om over te gaan tot de mededeling van de strategische atoomgeheimen aan de fractievoorzitters. Wij horen daarover momenteel niets meer zeggen. Nochtans, zes weken geleden, toen dit een actueel punt was, kon in de pers worden gelezen dat de Amerikanen zouden beslissen om de atoomwapens terug te trekken uit Europa en dus ook uit België. Dit bericht werd inmiddels tegengesproken. De media hadden andermaal van een gerucht een bericht gemaakt, maar het was helemaal geen bericht en het is zelfs geen gerucht meer.

Inmiddels blijft het voorstel van de eerste minister wel ter tafel liggen en wordt de geheimhouding dienaangaande uitgebreid. Het gaat niet om meer openheid, maar integendeel, om meer geslotenheid. Het geheim zal niet meer worden gedeeld door twee of drie ministers, maar door negen fractievoorzitters en drie ministers. Men moet echter beseffen dat uitbreiding van geheimhouding geen eenvoudige zaak is en het ware aangewezen dat de regering terzake eindelijk klare wijn schenkt.

De voorzitter van deze assemblee zei terecht dat als de regering dergelijke mededelingen doet, de personen aan wie deze worden gedaan zich moeten houden aan een regel zoals deze die van kracht is in het Engelse Parlement - de secrecy act - die parlamentsleden verbiedt over zulke aangelegenheden met een woord te reppen en die in een sanctiemechanisme voorziet indien zij zich hieraan niet houden.

Ik ben groot voorstander van een dergelijk systeem. Men moet er echter wel rekening mee houden dat de geheimhouding met dit systeem veel groter wordt. Op dit ogenblik kan iedereen allerlei verklaringen afleggen over

Mark Eyskens

atoombommen in Kleine Brogel en goochelen met cijfers. Als de secrecy act wordt toegepast wordt de geheimhouding loodzwaar en hermetisch. Als de eerste minister al de fractievoorzitters inlicht, inclusief deze van een niet-democratische partij die niets anders beoogt dan de instellingen te ondermijnen, zal de NAVO-procedure van clearance op de fractievoorzitters worden toegepast. Dit betekent dat de uitverkorenen een biecht moeten spreken. Er wordt een dossier aangelegd. De diensten van de NAVO zullen informatie inwinnen over het verleden van de betrokkenen, over hun jeugdzonden en heldhaftige verklaringen als strijders op linkse fronten.

Mijnheer de minister, u weet even goed als ik dat het voornemen van de eerste minister in NAVO-kringen de wenkbrauwen doet fronsen. Zij stellen zich de vraag of alles niet te maken heeft met de verbinnenlandsing van onze buitenlandse politiek waarbij men op het nationale front punten poogt te scoren in een nationale strijd tussen politieke fracties. Resultaat is echter dat ons imago wordt beschadigd en de geloofwaardigheid van de NAVO wordt aangetast.

Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, een tweede voorbeeld van imagobeschadiging is op dit ogenblik nog hypothetisch en heeft betrekking op de oprichting van de onderzoekscommissie die de moord op Lumumba moet onderzoeken. De CVP heeft geen bezwaar tegen een dergelijk onderzoek, ook al hebben de gebeurtenissen zich 40 jaar geleden afgespeeld. De optimale oplossing is, mijns inziens, een kleine commissie van historici die in tegenstelling tot de meeste auteurs - ook de heer De Witte heeft dit nagelaten - al de archieven en documenten raadplegen. Historici moeten heel het dossier uitpluizen. Zij kunnen een hearing houden in de bevoegde commissie die de gepaste conclusies kan trekken. Misschien is dan de tijd rijp voor een onderzoekscommissie. Op dit ogenblik is de oprichting voorbarig.

Als het voorstel van een commissie van historici niet wordt aanvaard, schiet een Lumumba-commissie tekort. Heel het dossier inzake de onafhankelijkheid van Congo moet worden bestudeerd. Tsjombé is in verdachte omstandigheden verdwenen, de dood van Hammarskjöld is niet opgehelderd. Als men zich ontfemt over Lumumba en de lumumbisten, moet men zich eveneens ontfemen over het lot van de duizenden kolonials waarvan sommigen hebben en houden verloren zijn, verwond of vermoord werden.

Ze blijven immers zitten, niet alleen met hun frustraties en vragen maar ook met hun claims tot schadeloosstelling. We vinden dan ook dat de Lumumba-commissie een Congo-commissie moet worden. In het kader van de verbetering van het imago van België waarvan de minister voorstander is, weten we dat in die commissie zodanig veel herrie zal ontstaan dat de huidige president van

Congo, Kabila, het ons heel kwalijk zou nemen indien bijvoorbeeld zou blijken dat Lumumba en de lumumbisten verantwoordelijk zijn voor een grootschalige genocide in het zuiden van Kasai, georganiseerd in 1960-1961.

Mijn laatste voorbeeld van imagobeschadiging heeft te maken met de houding van de SP en Agalev inzake de vervanging van de militaire jachtvliegtuigen F-16. Dit lijkt me een heel vreemde, voorbarige en gevaarlijke houding. De SP en Agalev willen deze 72 vliegtuigen niet vervangen terwijl Nederland bereid is driemaal het toegangsticket te betalen om de bestelling te krijgen. Men moet vanuit Vlaams standpunt niet zeggen dat het om een Waalse aangelegenheid gaat. In de kranten van vandaag kan men immers lezen dat 20 Vlaamse bedrijven vragen om te worden betrokken bij de technologische uitbouw van deze vliegtuigen. Als het standpunt van de Vlaamse socialisten en groenen het haalt, dus wanneer de jachtvliegtuigen niet worden vernieuwd en de F-16 op de schroothoop gaan, betekent dit de afbouw en op termijn het verdwijnen van onze luchtmacht. Immers, transportvliegtuigen kan men ook op privé-basis huren. Een dergelijke luchtmacht kan worden geprivatiseerd en ingezet wanneer nodig. Ondertussen moet ze niet worden onderhouden. Dit betekent dus de afbouw van onze luchtmacht en in grote mate van ons leger. Wat blijft nog over van ons imago en prestige in het kader van de NAVO, wanneer u een vloot van transportvliegtuigen uitbouwt bij operaties die militair moet worden uitgebouwd en verdedigd? Dan krijgen we een schouwspel van nieuwe aircraft carriers in het Europese luchtruim, begeleid door Franse, Engelse of Amerikaanse jachtvliegtuigen en worden we totaal afhankelijk van de buitenlandse luchtmacht.

De heer **Dirk Van der Maelen** (SP) : Mijnheer de voorzitter, ik wil graag een informatieve vraag stellen. De heer Eyskens pleit hier voor de vervanging van de F-16 en zegt dat wij daarvan een Waals dossier maken. Is dit het standpunt van de CVP of van Mark Eyskens? Gisteren zei uw fractieleider in de Kamer dat hij het eens was met een uitstel van beslissing en het is hij die vervolgens op de communautaire toer is gegaan, niet de SP.

De heer **Alfons Borginon** (VU&ID) : Mijnheer de voorzitter, er is natuurlijk niets nieuws onder de zon want ook in de vorige legislatuur was er steeds een tweespalt tussen wat de commissarissen in de commissie voor de Landsverdediging vertelden en de verklaringen van de regering. Mijnheer Eyskens, u zegt dat onze future large aircrafts begeleid zullen zijn door vreemde bommenwerpers en volledig afhankelijk zullen zijn van het buitenland maar dat is nu ook al het geval. Wanneer onze F-16

Alfons Borginon

willen opereren op plaatsen of tijdstippen waarmee Amerika het niet eens is, dan bezitten de Amerikanen alle software en technologie om te maken dat onze luchtafweersystemen niet functioneren. Dat is dus helemaal geen argument.

De heer **Mark Eyskens** (CVP) : Mijnheer Van der Maelen, maakt u zich niet ongerust. Ik pleit voor helemaal niets. De regering moet haar verantwoordelijkheid opnemen. Ik wil alleen aantonen dat u zich hebt gemanoeuvreerd in een no-winsituatie, wat ook de uitkomst weze. Of u er een aankoopt of niet of beide aankoopt, u verliest altijd. Het imago van België is daardoor helemaal geschonden. Als u én de F-16's vernieuwt én de nieuwe Aircraft Carrier aankoopt, dan weten wij dat dit een Belgisch compromis is, schromelijk op kosten van de belastingbetaler. Het resulteert in een enorme budgettaire overschrijding, waarvan de volgende regering binnen drie jaar en een half het gelag zal moeten betalen.

Door lichtzinnige verklaringen en het innemen van voorbarige houdingen, hebt u zich in een totale impasse gemanoeuvreerd. Dit komt tot uiting in een grote verdeeldheid binnen de meerderheid. Wij kunnen het alleen constateren. Mijn betoog is puur illustratief. Deze houding is het omgekeerde van de houding die normaliter moet worden aangenomen indien men poogt het imago van ons land te verbeteren, wat de bedoeling is van de minister van Buitenlandse Zaken en waar helaas deze regering helemaal niet in slaagt. Ik moet dat uittrenturen en met leedwezen constateren. Wij zijn alvast bereid om mee te werken aan de verbetering van het imago van België in het buitenland. Maar, heren van de meerderheid, dan moet u ons helpen, wat u tot op heden niet hebt gedaan.

Le **président** : Je vous rappelle que, plus vous prenez de temps, moins il en reste pour les collègues de votre groupe.

M. **Jacques Lefevre** (PSC) : Monsieur le président, comme je serai le seul intervenant pour le groupe PSC, je prendrai un peu plus de temps.

Monsieur le président, messieurs les ministres et secrétaires d'Etat, chers collègues, quand j'ai lu la convocation de la Chambre pour la séance plénière de cet après-midi, j'ai mieux compris quelle était notre conception des relations extérieures. Nous parlons cet après-midi des secteurs "Affaires étrangères et Commerce extérieur - Coopération internationale - Défense nationale". Ce regroupement des Affaires étrangères et du Commerce extérieur a été fait pour des raisons budgétaires. Permettez-moi de vous dire que j'aurais préféré "Affaires étrangères, Coopération au développement, Commerce extérieur,..."

Le **président** : Monsieur Lefevre, permettez-moi de vous interrompre un instant. La conférence des présidents a décidé cela. Tous les groupes étaient d'accord, le vôtre y compris.

M. **Jacques Lefevre** (PSC) : Je n'étais pas à la Conférence des présidents. Je ne dis pas cela sur un ton agressif. Laissez-moi continuer mon développement !

J'estime que ces divers départements forment un tout et je n'ai nullement envie d'en associer certains plutôt que d'autres. Au-delà des mots, on peut donner à un débat de société une sémantique et une signification particulières. Pussions-nous unir nos efforts pour contribuer à un monde qui s'engage résolument dans les chemins de la paix, du respect des droits de l'homme, de la démocratie et du développement durable dans les pays du Nord comme dans ceux du Sud.

Monsieur le ministre des Affaires étrangères, votre note de politique générale était attendue avec beaucoup d'impatience. Les effets d'annonce dans les médias nous promettaient monts et merveilles. Nous nous attendions, après cinq mois d'installation du gouvernement, à une vision claire et transparente de notre politique de relations extérieures avec des objectifs et des moyens précis pour y arriver. Les résultats ne sont pas tout à fait à la hauteur de nos espérances, même si nous retrouvons dans votre note des éléments significatifs qui nous réjouissent.

Je vous propose de faire trois lectures de votre note et du budget qui s'ensuit.

Une première lecture reprendrait les éléments d'informations cités dans les médias et qui m'aideront à faire passer le message que je souhaite vous transmettre. Une deuxième lecture sera celle que vous auriez sans doute faite si vous étiez toujours le leader de l'opposition. Une troisième lecture enfin sera celle d'un membre d'une opposition qui se veut constructive.

Si je commence par la lecture de votre note faite par les médias, c'est évidemment parce qu'ils ont été informés avant le parlement de son contenu. Il faut bien avouer que cela n'annonce pas un changement radical par rapport aux pratiques habituelles de celles et ceux qui nous gouvernent, ce que j'aurais osé espérer d'un gouvernement qui voulait changer les choses.

Trois jours avant que nous recevions votre note, "La Libre Belgique" du 4 décembre titrait "Afrique, le changement dans la continuité". Je ne sais si les journalistes du "Matin" lisent "La Libre", mais le 8 décembre, il titrait plus généralement "Louis Michel définit la politique étrangère de la Belgique : le changement dans la continuité".

Jacques Lefevre

Bref, la nouvelle majorité poursuit la politique de l'ancienne avec, semble-t-il, le même conflit latent entre le ministre des Affaires étrangères et les secrétaires d'Etat à la Coopération. "Nihil nove sub sole".

"Louis Michel se lance à l'eau !" titrait "La Dernière Heure" du 7 décembre, jour où se tenait le débat en commission des Relations extérieures de la Chambre et où "La Libre Belgique" titrait "Afrique - Des ONG réagissent à la note de M. Michel - Tout le monde sait qu'il n'y a pas de solution miracle, mais on était en droit d'attendre plus de propositions concrètes".

Au lendemain de votre exposé en commission, "Le Soir" titrait "Louis Michel fixe les couleurs de la diplomatie arc-en-ciel". Permettez-moi de vous inviter à mélanger dans un verre d'eau les couleurs de l'arc-en-ciel. J'en ai fait l'expérience, le résultat n'est pas très joli.

"Plus d'éléments novateurs y figurent" dit l'éditorialiste du "Matin" du 8 décembre. Il poursuit : "La nouvelle politique étrangère belge ne différerait donc guère de l'ancienne ?". L'éditorial se terminait ainsi : "Désormais, Louis va devoir mettre ses idées à l'épreuve des faits et à cet égard le catalogue d'intentions" - il n'est pas très aimable, j'aurais dit "de bonnes intentions" - "présenté dans son texte de politique générale ne convient qu'à moitié."

Pour "La Dernière Heure", du 8 décembre, il s'agit de se réconcilier avec l'Afrique. Pour "L'Echo" du même jour, une de nos priorités est de ramener la Russie dans le giron occidental. Pour "La Libre Belgique", votre politique de coopération a des silences troublants. Je cite : "S'il regorge de grandes déclarations d'intentions, le volet de la note de Louis Michel, consacré à l'aide des pays du sud, se garde bien de trancher les questions délicates.". Elle ajoute quelques titres significatifs : "Une dérive affairiste", "Rééquilibrer les ONG, motus". Je reviendrai sur ces différents sujets.

"Le Soir" du 11 décembre a osé dire que vos bonnes intentions ne font pas recette et que, même au sein de la majorité gouvernementale, vos idées n'ont pas réellement convaincu.

Je terminerai cette revue de presse médiatique en bon chrétien en me référant à l'hebdomadaire "Le Vif" du 10 décembre qui vous voit dans la position du missionnaire. C'est bien sympathique et j'espère que cela a fait plaisir aux différents partenaires. (*Interruption sur certains bancs*)

Ceci dit, est-ce que le MCC vous aurait converti ? J'en doute. En tout cas, vous êtes rapide puisqu'on apprend en lisant la fin de cet article que l'accouchement de votre note s'est faite à l'aide de forceps. Il aura fallu, dit-on, pas moins de sept réunions - il n'a donc pas fallu neuf mois - entre cabinets ministériels pour finaliser votre note.

"Le Vif" parle d'un parcours sinueux dont les étapes ont laissé des traces. Il ajoute que "le document ne contient aucune hérésie significative". Ce dont je conviens aisément. "Une première version" - continue "Le Vif" - "était grandiloquente et déconnectée des réalités confie l'un de ceux qui en ont eu connaissance." Où se cache donc le traître ? "Mais on y relève beaucoup de généralités et quelques incohérences de structure." Décidément, monsieur le vice-premier ministre, même quand on "tuyaute" les journalistes, avant les élus du peuple, ils ne vous renvoient pas toujours l'ascenseur. Tant mieux pour la démocratie.

J'en resterai là en ce qui concerne la lecture médiatique de votre note. Avouez que cela est déjà suffisamment significatif pour qu'un simple membre de l'opposition n'en rajoute pas encore.

La deuxième lecture de votre note que je souhaite faire est celle que vous auriez probablement faite si vous étiez resté le leader de l'opposition.

Rappelez-vous, dans le précédent gouvernement, vous aviez coutume de dire que la politique étrangère de la Belgique était aseptisée, autrement dit, et si on se réfère au dictionnaire, impersonnelle et sans originalité.

Qu'auriez-vous dit aujourd'hui, à la lecture de cette note, si ce n'est qu'elle paraît par moment confuse, inégale et mal articulée. Je ne vous en fais évidemment pas le reproche puisqu'il ne s'agit là que d'une supposition. Mais je vous imagine aisément expliquer aux journalistes le pourquoi de cette confusion, de cette inégalité de traitement et de cette mauvaise articulation en tirant paisiblement sur votre pipe.

Confuse, d'abord, parfois structurée de manière géographique, parfois de manière thématique mélangeant les genres en permanence. Il manque à votre note une véritable colonne vertébrale ou, si vous préférez, un fil rouge, bleu ou vert.

Inégale, ensuite, parce que les idées intéressantes comme, par exemple, la ratification de la cour pénale internationale, ou de la convention 182 de l'OIT sur les pires formes du travail des enfants, les prises de position contre la peine de mort aux USA, contre les lois Burton-D'Amato, contre l'embargo en Yougoslavie sont noyées dans beaucoup de généralités. Certaines idées manquent de précisions. Il n'y a pas moins de quatre interprétations du concept de partenariat.

A lire ou entendre les déclarations du ministre, on se demande quel est le véritable agenda.

La Russie annoncée comme un pivot de nos relations bilatérales est expédiée en dix-huit lignes sous un angle presque exclusivement économique.

Jacques Lefevre

L'Asie est cernée en deux pages, sans analyse alors que la grande exportation, notamment vers l'Asie fait l'objet d'une attention particulière de notre Commerce extérieur.

On pourrait également s'interroger sur le bien-fondé de certains passages de la note.

La Chine est présentée, et je cite, "comme pouvant inspirer un leadership régional." Membre permanent du conseil de sécurité, détentrice de l'arme nucléaire, immense marché économique, il me semble que la Chine est un acteur mondial dont l'ambition dépasse largement le leadership régional.

Mal articulée, enfin. Cette note aurait pu être précédée d'un cadre d'analyse soulignant l'appréciation du gouvernement concernant les caractéristiques du contexte international, détaillant les grands défis mondiaux et déterminant les enjeux pour la Belgique.

S'appuyant sur une telle analyse, le gouvernement aurait pu fixer ses objectifs de politique étrangère, définir les stratégies pour les atteindre, identifier les acteurs, déterminer les instruments nécessaires et enfin évaluer les moyens adéquats dans un budget dont nous devons débattre. Il aurait encore pu déterminer la valeur ajoutée de l'action diplomatique de notre pays, baliser les écueils à éviter et les opportunités à saisir. Sans être purement académique, une telle analyse aurait permis d'étayer le pourquoi et le comment de la diplomatie belge.

En effet, par exemple - et j'estime que c'est à juste titre - pourquoi orientons-nous notre politique étrangère vers l'Afrique des Grands Lacs ? En raison de liens historiques ? Par souci moral ? Par ambition économique ou politique ? Parce qu'il s'agit du seul endroit où la Belgique peut prétendre à une certaine puissance ? Des questions.

"Tant de questions et aussi peu de réponses concrètes", je vous entends le dire si vous n'étiez pas dans la position que vous occupez aujourd'hui. Mais peut-être, comme Jeanne d'Arc, entends-je des voix : quand on se trouve dans la position du missionnaire, d'autres peuvent entendre des voix.

A vrai dire, je pense que cette note manque étrangement d'une certaine modernité. A sa lecture, qui croirait que l'OTAN vient de sortir de son premier conflit militaire, que le continent européen était déchiré par la guerre en Yougoslavie, que la question de la souveraineté nationale absolue est remise en question, que le monde qui se globalise a besoin à la fois d'une régulation politique et d'une régulation socio-économique, que les institutions internationales ont pris conscience de l'imperfection de leurs instruments d'action ? Où sont donc abordés les

flux migratoires, la pression démographique, les problèmes de santé internationaux qui non seulement posent les questions du sous- ou du mal-développement mais aussi de la sécurité internationale ?

Cette décennie fut le témoin d'une révolution du droit international. Des progrès importants, certes insuffisants, ont été accomplis dans la construction d'une société internationale régulée par le droit. Progrès importants qui se sont traduits par la répression des crimes contre l'humanité et le génocide grâce aux tribunaux de l'ex-Yougoslavie et du Rwanda, la création d'un tribunal pénal international, prochainement, la poursuite contre le général Pinochet.

Ces progrès sont aussi symbolisés par les grandes conférences et sommets des Nations unies sur l'environnement (Rio et Kyoto), sur les femmes (Pékin), sur la population mondiale (Le Caire), sur le développement social (Copenhague). Soulignons également l'émergence de la société civile dans les relations internationales, comme on l'a vu à Seattle, il y a quelques jours.

Progrès insuffisants parce que la souveraineté des Etats sert encore de paravent aux violations massives des droits de l'homme et aux crimes contre l'humanité, parce que les Nations unies ne sont pas toujours capables de jouer leur rôle.

Tout cela, je vous entends le dire en étant optimiste, monsieur le vice-premier ministre, mais les réponses les plus novatrices apportées par le gouvernement semblent quelquefois appartenir à une autre époque.

Les synergies annoncées, souhaitées entre le Commerce extérieur et la Coopération au développement rappellent furieusement les pratiques des années 80, à la base des scandales de la Coopération au développement, dénoncés par la commission de suivi de l'AGCD. Vous parlez de synergies; j'ai entendu votre secrétaire d'Etat à la Coopération utiliser d'autres concepts à la RTBF, notamment celui de cohérence.

Ou encore cette question : faut-il fréquenter les dictateurs ? Avant de les fréquenter, il faut bien évidemment savoir que leur dire. Le respect des droits de l'homme, de la démocratie et la lutte contre le terrorisme et la corruption doivent figurer parmi les principes de base.

Mais que sont donc ces principes de base que souhaite défendre le gouvernement, alors que des pays ou des régions reconnus par la communauté internationale pour le viol des droits de l'homme ne sont pratiquement pas cités : l'Afghanistan, la Tchétchénie, le Kosovo, le Sud Liban, le Tibet, la Birmanie, le Kurdistan, la Corée du Nord, l'Indonésie. Nous souhaitons que ces principes ne soient pas paternalisme, affairisme et dirigisme. Mais cela ne doit évidemment pas empêcher le dialogue pour

Jacques Lefevre

la paix avec des Etats tels que la Russie, la Chine et l'Irak, où des centaines d'enfants meurent chaque jour parce que nous sommes solidaires d'un embargo, décidé par d'autres et que nous n'avons jamais débattu dans notre parlement.

Monsieur Michel, je sais que vous êtes sensible à ces problèmes et j'espère que nous pourrions poursuivre ce débat constructif dans la commission que nous avons mise en place sur les droits de l'homme, tous partis démocratiques confondus, au sein du groupe belge de l'union interparlementaire.

Il est évident qu'en tant que membres de l'opposition, nous sommes ouverts à toute contribution constructive, à plus de paix, de développements durables et de respect des droits de l'homme là où c'est nécessaire.

J'ai parlé, monsieur le vice-premier ministre, de trois lectures de votre note et de son budget. La première était la lecture médiatique; la seconde était celle que vous auriez pu faire en restant leader de l'opposition; la troisième et dernière lecture est celle que nous faisons en tant que membres de l'opposition constructive.

Je voudrais vous applaudir, monsieur le ministre, avec quelques bémols, pour l'axe prioritaire que le gouvernement a choisi en mettant l'Afrique des grands lacs comme une de ses priorités, ainsi que pour le rôle de leadership que vous souhaiteriez y jouer en mobilisant d'importants moyens humains et financiers.

Mais pourquoi n'y a-t-il aucune estimation des moyens mobilisables ? La politique d'annonce ne peut avoir comme résultat qu'une politique de désillusion lorsqu'on suscite des espoirs démesurés.

A titre d'exemple, l'aide publique au développement de la Belgique vers le Zaïre devenu Congo est passée annuellement de 5 milliards de francs belges en 1988 à 1 milliard en 1995. Dans les années 80, le budget de l'AGCD était de 4 milliards pour le Zaïre. Il est évident que les montants nécessaires aujourd'hui pour la reconstruction du Congo sont bien plus considérables que jadis.

Quels sont les moyens que le gouvernement compte mettre à la disposition de sa politique africaine ? Nous notons que la Belgique s'engage à étudier les possibilités d'un moratoire sur les dettes du Congo, du Rwanda et du Burundi. Or, ces pays sont en guerre. Le gouvernement doit garantir que son partenariat ne financera pas des dettes de guerre. Si cette condition est remplie, ne s'agit-il pas d'examiner la suppression de la dette de ces pays plutôt qu'un moratoire ? Le gouvernement britannique vient de décider l'annulation de la dette de 46 pays parmi les moins avancés au monde.

En ce qui concerne le concept de partenariat, il est évident que copier sur les partenariats de l'Union européenne est séduisant. Je voudrais cependant vous faire

remarquer deux choses. Premièrement, l'approche régionale me semble un peu étriquée. La crise des grands lacs peut-elle être examinée sous le seul angle Congo-Rwanda-Burundi ? Ne serait-il pas plus crédible de l'inscrire dans une approche élargie à l'Ouganda, l'Angola, voire même à l'Afrique du Sud ? Deuxièmement, il semble que le gouvernement belge ne soit pas suivi par ses partenaires européens. Si la Belgique veut jouer un grand rôle sur le plan international, la question essentielle est celle de savoir si elle est reconnue comme leader potentiel, tant par ses partenaires européens internationaux, que par ses partenaires africains. Les premiers pas du ministre des Affaires étrangères sur la scène internationale ne nous ont pas tout à fait convaincus de la reconnaissance du potentiel diplomatique de la Belgique, au contraire. Pourtant, ce potentiel belge existe bel et bien. La Belgique pourrait utilement servir de levier d'action au niveau européen et international. Le rôle de la PESC et de son haut représentant est curieusement sous-estimé.

Nous apporterons notre soutien critique mais constructif à la nouvelle politique africaine car nous considérons qu'il s'agit d'une priorité essentielle de la politique étrangère belge.

Trois points nous préoccupent particulièrement : les actions concrètes face aux situations humanitaires dégradées au Congo et au Burundi, ainsi que la lutte contre le trafic d'armes dans la région des grands lacs. Nous demandons au gouvernement de prendre des initiatives immédiates. Au Burundi, le constat est épouvantable. Entre décembre 1998 et octobre 1999, le nombre de personnes déplacées a augmenté de 47% pour passer de 559 000 à 820 000, soit 12% de la population au total.

La recrudescence de la violence est effrayante. Selon Amnesty International, pendant trois semaines en septembre, l'armée a déplacé, contre leur gré, 320 000 personnes de la province entourant la capitale vers une cinquantaine de sites temporaires et de camps dont certains sont toujours inaccessibles aux organisations humanitaires. Les conditions de vie dans ces camps sont affligeantes. Beaucoup sont sans eau et sans abri, au point que des femmes et des enfants sont morts de déshydratation.

L'insécurité est totale dans ces camps, même pour les collaborateurs expatriés des Nations unies : deux tués le 12 octobre dernier du fait de l'armée et de ses rebelles aux alentours. Outre une action diplomatique, la Belgique doit s'impliquer directement et plaider pour qu'une aide soit débloquée pour le Burundi via notamment les fonds STABEX existants.

Le Conseil de sécurité, conscient de la situation économique et sociale désastreuse du Burundi a affirmé, le 12 novembre dernier, qu'il est indispensable que la

Jacques Lefevre

communauté des donateurs renforce son aide au pays. Mais cette aide doit être assortie, à mon avis, de conditions strictes mais raisonnables : un contrôle efficace pour que cette aide ne soit pas détournée vers le budget de la défense et alimente la guerre; un abandon de la politique de regroupement dans les camps et un démantèlement de celle-ci. Cette politique des camps a d'ailleurs déjà été dénoncée par les leaders régionaux lors du dernier sommet du 1er décembre et par le conseil de sécurité de l'ONU le 12 novembre dernier. Enfin, nous demandons un accès pour les organisations humanitaires sous couvert de sécurité aux populations regroupées ou en voie de regroupement dans les camps.

Pour le Congo, la situation humanitaire n'a jamais été plus préoccupante qu'aujourd'hui. La pauvreté absolue et la disette touchent de larges couches de la population. Des maladies autrefois éradiquées ou peu fréquentes flambent à présent. Des dizaines de milliers de personnes, surtout des enfants mourront de faim et de maladies évitables dans les prochaines semaines. Plus d'un million de personnes ont fui des zones de combats et des exactions. La pénurie alimentaire a atteint des degrés jamais égalés dans les centres urbains et le long de la ligne de cessez-le-feu. Entre décembre 1998 et octobre 1999, le nombre de personnes déplacées à l'intérieur du Congo a explosé pour passer de 194 000 à 826 000 et le nombre de réfugiés de 197 000 à 270 000. Trois groupes d'individus souffrent actuellement d'un problème de pénurie alimentaire aiguë : une population urbaine qui a vu s'effondrer son pouvoir d'achat; des groupes ruraux vivant à proximité des combats, victimes directement de la guerre et des extorsions par des militaires (plus de 5 millions de personnes); des groupes totalement isolés des réseaux commerciaux (plus de 4 millions de personnes). L'approvisionnement de Kinshasa et d'autres centres urbains comme au Katanga se fait au compte-gouttes. A Kinshasa, le taux de malnutrition grave aiguë des enfants est pire que jamais et dépasse largement les 10%. D'après les Nations unies, la proportion des familles ne mangeant que deux repas par semaine atteint plus de la moitié de la population kinoise. Des jeunes de huit ans se prostituent pour se nourrir. La situation sanitaire s'est considérablement dégradée dans tout le pays. L'approvisionnement en médicaments est pratiquement nul dans de larges zones à l'intérieur du pays. Le personnel médical a fui l'insécurité. Le système des soins de santé primaire est exsangue. Les ONG ne se déplacent que dans des régions limitées. Des épidémies de choléra sont signalées dans certaines provinces, comme au nord et au sud du Kivu. La tuberculose et le sida font des ravages. La maladie du sommeil, autrefois éradiquée fait à nouveau des dizaines de milliers de victimes et a refait son apparition à Kinshasa pour la première fois depuis la fin des années 1950.

Face à une telle situation humanitaire, une aide d'urgence est impérative immédiatement. C'est un véritable SOS que nous devons lancer. La conférence humanitaire prévue par la communauté internationale dans trois mois à Genève interviendra, nous le craignons, trop tard pour beaucoup de Congolais. Prévue en août par M. Moreels, elle a été dangereusement reportée. Si rien n'est fait entre-temps, des milliers de personnes seront mortes de faim et de maladie. Les Nations unies viennent de réitérer et de compléter le rappel lancé il y a six mois pour une aide humanitaire. Les organisations humanitaires du système des Nations unies avaient estimé l'aide d'urgence nécessaire de juillet à décembre 1999 à 60 millions de dollars américains dont la moitié pour l'aide alimentaire d'urgence. La communauté internationale n'a répondu qu'à hauteur de 15% de cet appel. Sous peine de ne plus pouvoir enrayer la catastrophe humanitaire annoncée, la Belgique et l'UE doivent, à notre sens, augmenter leur contribution à ce fonds. Pour assurer la sécurité des agences humanitaires, des couloirs humanitaires doivent être créés.

Enfin - et c'est mon troisième point sur l'Afrique -, je vous parlerai du financement de la guerre. A juste titre, le ministre des Affaires étrangères reconnaît que si l'on veut s'attaquer aux causes du conflit en Afrique centrale, il faut s'attacher à deux aspects prioritaires : la prolifération des armes légères et la source de financement de la guerre, principalement le trafic d'armes, d'or, de diamants et d'autres matières précieuses.

Le ministre a d'ailleurs reconnu en commission que la Belgique était une plaque tournante de ces trafics. Nous soutenons les priorités du gouvernement en matière de lutte contre la prolifération des armes légères et la lutte contre les divers trafics qui servent au financement de cette guerre. Nous soutiendrons la proposition d'un embargo sur les armes dans l'Afrique des Grands Lacs.

En outre, afin de transformer les paroles en actes, le nouveau PSC propose la création d'une commission d'enquête chargée d'examiner le commerce licite et illicite des armes à destination de l'Afrique centrale et le rôle éventuel de la Belgique dans celui-ci. Cette commission devra examiner les sources de financement de la guerre en Afrique centrale, notamment le rôle du trafic du diamant, de l'or et d'autres matières précieuses, ainsi que du pétrole, comme sources de revenus pour l'achat d'armes par les parties en conflit. Cette commission d'enquête, à la lumière de ses conclusions, devra examiner les dispositions législatives nationales à adopter pour lutter contre ces trafics et faire des recommandations.

Enfin, monsieur le vice-premier ministre, permettez-moi d'aborder quelques sujets qui nous tiennent à coeur et auxquels nous voudrions aussi apporter notre contribution.

Jacques Lefevre

1. Les relations bilatérales. Le second axe prioritaire de la nouvelle politique étrangère, après la politique centre-africaine, consiste en un renforcement des relations bilatérales de la Belgique. Il s'agit, à notre sens, d'une excellente initiative que nous soutenons entièrement, notamment le renforcement des relations avec les pays d'Europe centrale et orientale, avec la Russie, avec les Balkans, avec le Maghreb et le Moyen-Orient. Le choix des pays-cible, comme le Canada, l'Argentine et la Corée du Sud semble intéressant. Ensemble de puissances comparables à la Belgique, un réseau de puissances moyennes permettrait de promouvoir de nouvelles initiatives internationales. Deux exemples me viennent à l'esprit : la campagne contre les mines antipersonnel - exemple réussi à l'initiative de moyennes puissances - ou encore la lutte contre la prolifération des armes légères, qui a été lancée par le ministre Moreels.

2. L'Union européenne. Je pense qu'il s'agit aussi d'un axe positif de la politique gouvernementale, axe classique et consensuel en Belgique, à quelques nuances près. Le gouvernement a lancé une préparation active de la future présidence belge. Nous attendrons d'en connaître les axes essentiels. Il faut se demander si le chapitre européen de votre note de politique étrangère n'était pas "biodégradable", tant elle était centrée sur le Sommet d'Helsinki. Quels sont les projets de la Belgique, une fois fixé l'agenda institutionnel de la future CIG et la mise au point du processus d'élargissement en incluant la Turquie ?

Cette note de politique générale aurait pu être l'occasion de poser des questions essentielles : quel projet politique pour une Europe élargie ? Quelles sont les limites de cette Europe ? Une telle question entraîne celle de l'identité européenne. Quelle devrait être l'architecture institutionnelle de l'Europe au-delà du triangle et des coopérations renforcées ? Je n'ai personnellement aucun doute sur votre volonté d'élargir l'Europe au bassin méditerranéen. Je pense néanmoins que cela suppose un grand débat au sein de notre parlement.

Relever les défis de la mondialisation constitue le quatrième axe prioritaire de la politique étrangère belge.

Je vous cite, monsieur le ministre : "A l'aube du XXIème siècle, une mission primordiale du gouvernement est de mettre en place une architecture de régulation efficace de la nouvelle économie mondiale. Ajoutons que la dimension sociale doit avoir toute sa place dans cette régulation économique. Nous savons que le gouvernement y est attentif.

La mondialisation est également politique. L'émergence de la société civile internationale, grâce au développement des médias et des nouveaux moyens de communication, a créé l'embryon d'une opinion publique mondiale qui pèse sur les gouvernements. Il n'est plus possible de massacrer, de torturer, de violer en toute impunité.

Le développement d'une justice internationale est une des tendances lourdes de cette décennie. Il faut s'interroger sur la nécessaire régulation politique de ce monde, qui se globalise. "Le monde a besoin d'un arbitre muni d'un règlement" titrait le "Financial Times" du 20 décembre. Le concept à la base des Nations unies est plus valide que jamais. Pourtant, le contraste entre ce que devraient être les Nations unies et ce qu'elles sont actuellement menacent la légitimité même de l'institution. Comme organisation, elle est basée sur des principes du XIXème siècle."

Deux volets du plan de l'Organisation des Nations unies méritent, à notre sens, réflexion.

1. Un respect excessif de la notion de souveraineté a permis le meurtre de populations entières par des leaders cruels et non démocratiques. Ce n'est plus admissible. Le Kosovo en a été l'illustration. Pourtant, l'intervention au Kosovo pose autant de questions relatives au droit international, à la légitimité, à la notion de souveraineté. Le gouvernement souhaite-t-il entamer une réflexion sur ces thèmes, dans le cadre des leçons apprises du Kosovo et examiner sur le plan politique et juridique l'émergence d'un devoir d'intervention ? Cela va plus loin que le devoir d'intervenir humanitairement. Dans certains cas, c'est même un droit d'intervenir.

2. Le second aspect concerne le rôle des Etats-Unis et ses relations avec l'ONU. Les Nations unies, symbole de paix et de justice et les Etats-Unis détenteurs de la puissance réelle s'affrontent plus souvent qu'ils ne se soutiennent et agissent de manière complémentaire. Le gouvernement a renouvelé son intention de ne pas s'inscrire dans le "prêt-à-penser américain", à l'ONU, à l'OTAN et sur la scène mondiale.

Mais, quelles sont les appréciations de ce gouvernement sur la régulation politique mondiale ? Le rôle des Nations unies et le phénomène d'hyperpuissance américaine, la mondialisation est également humaine. Les questions de santé, la démographie, l'environnement, le développement humain figurent au sommet des agendas politiques ou devraient l'être. La politique du gouvernement demande encore une réflexion active sur ces différents points. Nous attendons des plans d'action concret.

Je voudrais à présent aborder le volet relatif à la coopération au développement. Le secrétaire d'Etat a exposé son budget qui est en augmentation, - un point très positif à souligner - et ses premiers principes d'actions. Ses lignes politiques directrices sont attendues pour le mois de février 2000. Nous nous exprimerons donc à ce moment. Remarquons d'emblée que la nouvelle politique s'inscrit dans la continuité de l'action du gouvernement précédent et dans l'esprit de la loi du 25 mai 1999.

Jacques Lefevre

Toutefois, nous souhaitons insister sur la nécessaire stabilité que mérite ce département, tant au niveau de la politique que de l'administration. La mobilisation de moyens importants de coopération en cohérence avec la politique étrangère semble une bonne idée. Il reste néanmoins à clarifier la répartition des rôles de chacun, question qui ne me semble pas encore réglée au sein de ce gouvernement.

La synergie entre Commerce extérieur et Coopération au développement rappelle les éléphants blancs, si célèbres dans l'affairisme en Afrique. Le parlement avait pourtant dénoncé cette pratique et formulé une recommandation interdisant de telles synergies, recommandation en faveur de laquelle tous les partis du gouvernement actuel ont voté.

Je voudrais relever le silence troublant de la note de politique étrangère et de la note de politique générale sur la coopération au développement à propos des ONG. Le mode de subsidiation de celles-ci sera-t-il modifié ? Qu'en est-il de l'intention annoncée par Louis Michel de pallier le déséquilibre confessionnel et linguistique énorme qui régnerait dans le monde des ONG ?

Monsieur Michel, vous êtes au courant des critiques émises par les ONG sous le gouvernement précédent. Vous aviez dit que vous changeriez les choses.

M. Louis Michel, ministre : Monsieur Lefevre, je ne comprends pas comment un homme juste comme vous puisse être opposé à ce qu'on soit équitable sur le plan philosophique. A moins que vous ne vouliez protéger des droits acquis ou des avantages injustifiés. Pour le reste, vous admettez qu'il faut être équitable.

M. Jacques Lefevre (PSC) : Je ne veux rien protéger.

M. Louis Michel, ministre : Pourquoi vous inquiétez-vous ? De quoi avez-vous donc peur, monsieur Lefevre.

M. Jacques Lefevre (PSC) : Je n'ai peur de rien.

M. Louis Michel, ministre : C'est l'impression que vous donnez. Mais vous ne devez pas avoir peur de moi.

M. Jacques Lefevre (PSC) : Je regrette simplement que n'apparaisse plus dans votre note l'idée que vous aviez lancée pendant la campagne électorale de rééquilibrer de façon confessionnelle et linguistique les subsidiations aux ONG.

M. Louis Michel, ministre : Ma note est très claire à cet égard. Les ONG seront subventionnées et aidées en fonction de la qualité du travail qu'elles prestent, sans tenir compte d'aucun autre élément.

M. Jacques Lefevre (PSC) : Voilà un bon critère, monsieur le ministre. Je m'en réjouis.

M. Louis Michel, ministre : Vous n'avez pas d'inquiétude à avoir à cet égard.

M. Jacques Lefevre (PSC) : Monsieur le président, monsieur le ministre, avant de clôturer, je voudrais parler du commerce extérieur. Nous pouvons nous féliciter de l'importance accordée à ce département. Il s'agit en effet de réparer les dégâts infligés par la crise de la dioxine et de restaurer l'image de marque de la Belgique. La tâche est d'envergure, mais je crois que le secrétaire d'Etat a la carrure suffisante pour y faire face. Il conviendra d'affiner l'analyse des marchés cibles de la grande exportation, notamment l'Asie et l'Amérique latine.

La note de politique générale du ministre des Affaires étrangères n'est pas à une contradiction près. D'une part, la note annonce le renforcement des instruments fédéraux en matière de commerce extérieur tels que l'OBCE, alors que, d'autre part, le ministre annonce qu'à l'avenir, le rôle et les tâches de l'OBCE seront réduits. Quel était donc le prix à payer pour avoir un ministre francophone aux Affaires étrangères ? Deux secrétaires d'Etat néerlandophones ? Renoncer à la défense des intérêts des francophones ? Abandonner la parité linguistique au sein du conseil d'administration de l'OBCE ?

Le gouvernement envisage - je cite - : "de renforcer la représentation du secteur privé au sein du conseil d'administration de l'OBCE en tenant compte du poids respectif des différentes régions." Pourquoi le ministre n'annonce-t-il pas clairement qu'il cède d'emblée à d'anciennes revendications flamandes sur la régionalisation du commerce extérieur ?

Je terminerai avec la défense nationale et européenne. N'allons-nous pas regretter l'écart entre les déclarations politiques concernant la défense européenne et la nécessité d'un plan de convergence des efforts de défense, d'une part, et la réalité financière du budget actuel, d'autre part ? Une fois encore, la part réservée aux investissements, pourtant essentiels à la fois à l'efficacité des forces armées et à la sécurité du personnel, est loin de la part idéale. Loin de nous la volonté de critiquer le ministre de la Défense nationale. Nous lui apportons notre soutien pour essayer d'obtenir des moyens supplémentaires en faveur des investissements.

On ne peut toutefois que regretter que la Belgique renonce à jouer un rôle de premier plan dans les missions de paix internationales. La politique de l'annonce remplace la politique de l'action et de la présence. Alors que la Belgique avait acquis une somme d'expériences en matière d'opérations de maintien de la paix, une compétence reconnue et une réputation certaine, le gouvernement actuel juge que la participation à des opérations humanitaires à l'étranger sera réduite à un niveau qui correspond davantage à nos moyens financiers. Qui croirait que l'auteur du rapport Rwanda base-

Jacques Lefevre

rait sa politique de participation à des opérations humanitaires sur des considérations financières, alors qu'il pourfendait cette approche dans son rapport ? Le problème de fond n'est pas tranché. Quelle est l'ambition internationale de la Belgique et quels sont les moyens y consacrés, que cela soit en matière d'opérations à l'étranger ou de construction d'une défense européenne ?

En conclusion, monsieur le vice-premier ministre, messieurs les secrétaires d'Etat, il n'y a pas de vent favorable pour celui qui ne sait où il va. Nous voulons contribuer à savoir où nous allons. Les projets du gouvernement dans les matières qui nous concernent ne nous semblent pas ouvrir clairement la voie vers le XXIème siècle.

Nous pensons que vos projets sont fortement teintés de nostalgie. Nostalgie des années 60, avec la commission d'enquête sur l'assassinat de M. Lumumba. Certes, je le concède, nous ne pourrions pas faire l'impasse sur tous les événements qui se sont déroulés au Congo à cette époque-là, y compris ceux de la sécession katangaise.

Nostalgie des années 80, avec des éléphants blancs, de la coopération au développement.

Bref, la nostalgie constitue peut-être une manière d'être. Mais ce qui nous intéresse avant tout pour le moment, nous les sociaux-chrétiens, c'est la vie de nos concitoyens et l'avenir pour nos enfants et nos petits-enfants.

De heer **Eric Derycke** (SP) : Mijnheer de voorzitter, heren ministers, dames en heren, het is niet mijn bedoeling om de hele wereld rond te reizen naar aanleiding van de begroting voor Buitenlandse Zaken. De vorige sprekers hebben dat al in grote mate gedaan en de analyses verschilden weinig van elkaar.

De SP-fractie zal deze begroting goedkeuren. Het is een goede begroting, ook al zijn niet alle punten volledig uitgewerkt. Bij het hoofdstuk over Afrika staan bijvoorbeeld nog vele vraagtekens. Om morele en humanitaire redenen moeten we daarvoor blijvend aandacht hebben. Gisteren las ik nog dat de oppositie in Congo zou besloten hebben hun politiek toch opnieuw te convergeren. Dit opent mogelijkheden om uw plan te verwezenlijken, mijnheer de vice-premier, om met de geïnteresseerde landen zoals de Verenigde Staten en Frankrijk een soort OVSE-oplossing uit te proberen voor het Grote Merengebied. Dat zal uiteraard samengaan met een mensenrechtenprogramma. Wellicht kan men daartoe binnenkort overgaan.

Ik zou twee thema's willen behandelen : ten eerste, de nieuwe ontwikkelingen in het mensenrechtenbeleid met daarbij het totale gebrek aan optreden door de Verenigde Naties en ten tweede, de militaire problemen, namelijk de non-profileren en de invloed daarvan op de geopolitieke situaties. Men kan niet beweren dat er de laatste jaren geen vooruitgang werd geboekt inzake mensenrechten,

maar we hebben op dat vlak evenzeer zwarte bladzijden geschreven. Ook België werd hierdoor de laatste jaren getekend. Ik herinner me de onmacht in Rwanda en de nog grotere onmacht in Zuid-Kivu. Dat vormde voor mij één van de meest catastrofale episodes uit mijn politieke loopbaan.

Wat echter weinig opvalt, zijn een aantal zaken die zich nu afspelen en die symptomatisch zouden kunnen zijn voor de problemen inzake de mensenrechten van de volgende eeuw.

Dit werd trouwens ook bevestigd door een recente studie van professor Longuet van de universiteit van Parijs. In het Institut des Langues orientales werd een zeer uitvoerige studie gewijd aan een probleem dat te zeer wordt verzwegen, namelijk dat internationale politiek vaak gepaard gaat met massamoorden. In de studie wordt uitgebreid ingegaan op wat er gebeurt in de streek van de Kaukasus, Centraal-Afrika, dat in onze - en zeker in de Turkse - achtertuin ligt. Dit brengt voor Turkije en zijn politiek ten aanzien van de Europese Unie bijzondere verantwoordelijkheden mee.

In die studie, die enigszins parallel loopt met wat de heer Brzezinsky reeds twee jaar geleden heeft geschreven, worden de plaatsen in dat gebied opgesomd waar er politieke volkerenmoorden werden gepleegd als instrument in de internationale politiek. De vertaling daarvan is overweldigend. Ik verwijs hierbij naar Nagorno Karabagh, Noord-Ossetië, Zuid-Ossetië, Daghestan, Tsjetjenië, Tsjerkessië, Abchazië. Dit houdt een bijzondere uitdaging in voor onze verhouding met Turkije. Wanneer men in de commissie voor de Buitenlandse Zaken goed luistert, weet men dat dit land voortdurend op de proef wordt gesteld. Er gaat geen week voorbij of er worden interpellaties ingediend.

Dit is geen goede politiek voor België. We moeten er wel via het lidmaatschap bij de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa, binnen de NAVO en de Europese politiek voor zorgen dat men zich grondig bezighoudt met deze problematiek. De zaken spelen zich te dicht bij ons af. Het is trouwens gekoppeld aan een tweede groot probleem dat werd beklonken tijdens de laatste vergadering van de OVSE in Istanboel, namelijk dat van de wijze waarop tussen de Verenigde Staten en Turkije een regeling werd getroffen voor het vervoer van gas en petroleum uit deze streek. Het probleem is ongetwijfeld gelinkt aan de wereldhandel en aan de zeer precarie situatie waarmee we het Russische probleem moeten taxeren.

Ik wil ook de grote moeilijkheden aankaarten van de Verenigde Naties. In de internationale politiek was er een periode dat Europa dacht dat men de problemen in Centraal-Europa en Centraal-Azië kon oplossen via de OVSE. De praktijk heeft echter uitgewezen dat dit niet

Eric Derycke

werkt. Dat is erg, te meer omdat de Russen de OVSE als een substituut beschouwen van de Verenigde Naties. Mijnheer de vice-eerste minister, ik heb tot mijn voldoening vastgesteld dat u in uw toespraak voor de VN hebt gezegd dat we op het internationaal vlak orde moeten scheppen.

In de gegeven omstandigheden en met het oog op de moeilijkheidsgraad van de internationale politiek in deze regio, kunnen alleen de versterkte Verenigde Naties orde op zaken stellen. Ik spoor dan ook de hele regering aan om op dit vlak verder te gaan. Anders komen we hier niet uit. Bij het oplossen van dergelijke problemen gaat het niet alleen om politieke besprekingen tussen grote landen, als klein land hebben wij er alle belang bij dat wij de Verenigde Naties steunen. Wij moeten hen in een positie manoeuvreren waarin zij als scheidsrechter kunnen optreden en de richting kunnen aangeven voor het oplossen van de grote internationale problemen.

Ik wens ook in te gaan op de problematiek van de ontwapening, ook op nucleair vlak. Dit dossier staat er werkelijk bijzonder slecht voor. Naar mijn mening is dat één van de grootste problemen voor de volgende jaren. Hoe groot het probleem van de vervanging van de F-16 voor België ook mag zijn - in de volgende maanden zal dit waarschijnlijk immers voor lange debatten zorgen -, toch is het klein in vergelijking met het probleem van de geblokkeerde verdragen met betrekking tot de ontwapeningspolitiek. In dit opzicht vloeit het ene voort uit het andere en deze problematiek zal ons ongetwijfeld enige tijd bezighouden. Ik heb dit probleem reeds aangehaald naar aanleiding van de bespreking van de begroting in de commissie. Ik heb onze studiedienst dit in de laatste weken nauwkeurig laten volgen. De evolutie gaat verrassend snel en eigenlijk is het verbijsterend wat er de jongste maanden is gebeurd. Dit stemt zeker tot nadenken.

Eerst en vooral moeten we realistisch zijn. Ik heb voor mijzelf een overzicht opgesteld van de internationale ontwapeningsverdragen en er een evaluatie van gemaakt. Hierbij stelde ik vast dat geen enkel verdrag in feite nog werkt, ook de meest recente verdragen niet. Het verdrag inzake de conventionele strijdkrachten in Europa, waaraan op de Top van Istanboel de laatste hand werd gelegd, is in feite vlak na zijn geboorte al op sterven na dood. Verder heeft de Amerikaanse Senaat geweigerd het "nuclear test ban treaty" te ondertekenen. Bovendien wordt het StartII-verdrag niet geratificeerd door de Russische Doema. Daarbij komt nog dat er van het ABN-verdrag van 1972 geen sprake meer is. Dat is eigenlijk nog het grootste probleem. Momenteel blijft er dus zeer weinig over dat wijst op enige vooruitgang in de anti-nucleaire politiek, nochtans een essentieel wereldprobleem.

Ik ga dan nu even in op wat er in de laatste maanden is gebeurd. Toen wij de begroting bespraken in de commissie, heb ik reeds gewezen op het feit dat de Amerikanen volop bezig zijn met het ontplooiën en verder uitwerken van de "national missile defense policy". Dat wordt bevestigd in zeer recente artikels in Defense News, daterend van 2 en 13 december. De Amerikanen zeggen nogal onomwonden dat zowel de geavanceerde PatriotIII-raket als het TMD, het theatre missile development, dicht bij de productie staan. Men verwijst in dat verband naar de beslissing die president Clinton volgend jaar in de zomer moet nemen om deze projecten uit te voeren.

In het artikel komen ook nog veel meer verontrustende aspecten aan bod, met name dat tot een "four years feasibility study for a nationwide TMD network" zou zijn beslist binnen de NAVO. Dit zou de hele discussie over de F-16 in het niets doen verzinken en zou ook heel de defensiepolitiek binnen Europa van koers kunnen doen veranderen. Ik heb de indruk dat de Amerikanen, inzake strategie, voor de zoveelste keer maanden voorsprong hebben op de Europeanen. Dat is de les die we daaruit moeten trekken. Ik heb daarbij een aantal punten van commentaar die belangrijk zijn voor de Belgische politiek.

Ten eerste, is het doorbreken van het ABN-verdrag zeer belangrijk. Als men er de teksten van de laatste NAVO-Raad in Brussel op naleest, merkt men dat er reeds een aanzet is tot een nieuwe wapenwedloop. Als de Verenigde Staten van oordeel zijn dat zij zich achter een ruimteschild moeten wegstoppen, stort een deel van de stelling waarop de nucleaire evenwicht politiek is gebaseerd, volkomen in elkaar.

Ten tweede, een groot probleem dat daaruit voortvloeit is Rusland. Kort nadat de Amerikanen een antiraket hebben doen ontploffen, hebben de Russen hetzelfde gedaan. Als de Russen in een nieuwe wapenwedloop zouden worden betrokken belooft dat weinig goeds, gezien de economische situatie waarin het land verkeert. Er is ook de positie ten aanzien van China. De Amerikanen beweren dat zij nieuwe raketten willen installeren in Taiwan en in Japan. Dat betekent dat ook China bij de wapenwedloop zou worden betrokken. Het claimt immers nog meer dan ooit het territorialiteitsprincipe ten aanzien van Taiwan.

Ten derde, vraag ik mij af wat de houding van Europa of van de NAVO zal zijn als de Amerikanen aan de NAVO-lidstaten vragen het TMD-netwerk te aanvaarden of te bekostigen. Wij moeten daarover zorgvuldig nadenken. Ik heb de indruk dat de Belgische regering tijdens het laatste debat een goede positie heeft ingenomen. Wij hebben het standpunt van Duitsland gevolgd, dat erin bestaat alternatieve voorstellen op de agenda te laten plaatsen. Dat is een handelwijze die ook bij de besprekingen in Genève, aangaande de conventionele wapens,

Eric Derycke

succes heeft gehad. Ik kan mij moeilijk voorstellen dat wij ons in de gegeven omstandigheden op sleeptouw laten nemen door de Amerikaanse politiek. Dit zou niet alleen betekenen dat wij inzake onze militaire afhankelijkheidspositie de klok jaren terugdraaien, maar ook dat de Amerikanen een enorme industriële en wetenschappelijke voorsprong krijgen. Ik neem hiermee geen pro- of anti-Amerikaans standpunt in, maar maak een analyse van de gegevens waarover de Belgische politiek zich in de nabije toekomst zal moeten buigen.

M. Daniel Bacquelaine (PRL FDF MCC) : Monsieur le président, messieurs les ministres, chers collègues, je souhaiterais aborder rapidement quatre problématiques, en essayant de ne pas user de l'effet de répétition par rapport au débat de la commission des Affaires étrangères qui a préparé cette discussion en séance plénière : premièrement, l'Europe; deuxièmement, la Méditerranée; troisièmement, l'Afrique centrale; et enfin quatrièmement, la Belgique et son image à l'étranger.

Relativement à l'Europe, je me réjouis que notre vice-premier ministre, ainsi que la majorité, confirment et renforcent leur engagement européen, notamment à l'occasion de tous les débats tenus dans le cadre de la mondialisation et de la préparation du sommet de l'OMC - lequel a abouti à ce que l'on sait. Nous avons à cet égard affirmé notre volonté d'intégrer dans notre politique européenne les préoccupations sociales, environnementales et culturelles. Et à mon sens, cette réaffirmation était plus que nécessaire.

En ce qui concerne l'élargissement de l'Europe, notre position me paraît être la meilleure. Il est utile de renforcer l'Europe vers l'est et vers le sud, ne serait-ce que pour renforcer la prévention des conflits sur notre continent. Toutefois, ce renforcement de l'Europe ne peut pas se réaliser au prix d'une dilution ou d'une anémie de l'Europe actuelle. Il convient dès lors de réaffirmer notre volonté de renforcer les institutions, d'en arriver à la majorité qualifiée au niveau de notre Conseil des ministres et d'accroître le rôle du Parlement européen.

Enfin, mon troisième élément de réflexion relatif à l'Europe porte sur la compatibilité de notre engagement européen avec la politique transatlantique, avec les relations que nous avons développées avec les Etats-Unis ou avec l'OTAN. A cet égard, je crois que nous devons être très clairs et que, lorsque nous revendiquons notre souhait de sortir d'une dépendance trop forte vis-à-vis des Américains, il ne faut pas manier à ce moment-là le paradoxe, lequel consisterait à vouloir affirmer notre indépendance et notre capacité politico-militaire tout en ne prenant pas les mesures s'imposant dans notre pays pour moderniser notre équipement militaire et pour nous permettre de remplir nos engagements dans le concert européen, au travers d'une politique de défense commune.

Nous nous devons également, au regard de cette capacité militaire crédible, de développer une spécificité dans notre pays. Cette spécificité se trouve d'ailleurs annoncée dans le rapport de politique étrangère du vice-premier ministre, lorsqu'il évoque l'idée d'une structure de "casques blancs" qui, je le pense, devrait être développée plus avant. De la même façon, notre spécificité devrait se marquer davantage encore dans la prévention des conflits, qui devrait constituer véritablement la politique à poursuivre en matière internationale.

Car, justement, cette prévention des conflits peut déboucher sur la meilleure politique à mener en matière de désarmement. Ce sera ici mon seul mot sur la problématique du désarmement, à propos de laquelle on a beaucoup glosé ces temps-ci. A mon sens, nul doute que la meilleure politique de désarmement est celle qui vise à prévenir les conflits : le jour où il n'y a plus de conflit, le désarmement est en marche. Nous ne devons néanmoins pas, pour cette cause, perdre toute crédibilité; je rappelle que ce qui a occasionné le plus de tort à l'image de marque de notre pays ces dernières années réside notamment dans le refus signifié par la Belgique de livrer des obus à l'Angleterre au moment de la guerre du Golfe. A cet égard, il est toujours bon de se souvenir de l'histoire et du passé !

D'accord pour oeuvrer au désarmement et à la dénucléarisation, c'est important, mais le moyen d'atteindre cet objectif, c'est d'abord la prévention des conflits et donc la crédibilité de notre pays et sa capacité d'agir efficacement sur la scène internationale, pour participer à cette politique.

Deuxième chapitre, la Méditerranée. Je me réjouis de la volonté du gouvernement d'oeuvrer au renforcement du pacte euro-méditerranéen. L'Europe élargie de demain a certainement pour mission de lier des contacts beaucoup plus étroits avec le bassin méditerranéen, les pays d'Afrique du Nord, le Moyen-Orient, de telle sorte que nous puissions constituer ensemble autour du bassin méditerranéen une force géopolitique de poids, qui compte sur la scène internationale. Nous avons à préparer ce pacte euro-méditerranéen en renforçant nos relations bilatérales dans un premier temps avec chacun des pays du Maghreb, d'Afrique du Nord et du Moyen-Orient. Il y a là aussi une marge d'action importante pour la Belgique au sein de l'Europe.

Troisième chapitre, l'Afrique centrale. J'ai entendu M. Lefevre disserter longuement sur la situation dramatique de l'Afrique centrale. Bien entendu, c'est un constat réel. Bien entendu, la situation y est catastrophique dans une série de domaines, notamment sur le plan sanitaire. On ne peut pas considérer que le gouvernement actuel est responsable de cette situation. Un constat identique aurait pu être fait l'année dernière, comme il y a deux ou trois ans. Le fait d'avoir ralenti l'aide à la coopération au

Daniel Bacquelaïne

développement durant la fin des années 80 et le début des années 90 est certainement en grande partie responsable d'une non-action dans ce domaine, d'une certaine passivité que nous devons dénoncer aujourd'hui.

Monsieur le secrétaire d'Etat, je me réjouis de constater que le budget de la Coopération au développement s'inscrit dans le bon sens, c'est-à-dire en croissance, de telle sorte que nous puissions considérer certains aspects humanitaires urgents, notamment en Afrique centrale. Je pense à l'épidémie de sida qui sévit dans cette partie du monde. Ma formation médicale me pousse à considérer cet élément avec toute l'attention qu'il mérite. Un drame se déroule actuellement sous les yeux du monde dans cette partie de l'Afrique et doit absolument être pris en considération. Nous ne pouvons être complices de ce fléau, nous devons y avoir notre part d'action. Nous ne résoudrons évidemment pas seuls ce problème mais nous devons en tout cas y participer, de telle sorte que notre pays assure là aussi sa crédibilité.

En ce qui concerne l'Afrique centrale, il convient de lever toutes les ambiguïtés par rapport à notre rôle historique, à la place de la Belgique dans cette partie du monde. C'est sans doute dans cet esprit que la création de la commission sur l'assassinat de Lumumba a été proposée, pour confirmer ou infirmer d'éventuelles responsabilités des autorités belges de l'époque. Cela fait partie d'un programme de réinvestissement dans la politique africaine. Toujours dans cette optique, il apparaît que nous ne récupérerons jamais une totale crédibilité dans cette partie du monde si nous ne prenons pas les mesures qui s'imposent par rapport à la libre circulation dans notre pays de génocidaires rwandais. Je l'ai dit en commission et je le répète aujourd'hui fermement. Un pays qui veut réellement se réinvestir en Afrique centrale ne peut pas en même temps accepter le séjour en Belgique de génocidaires reconnus comme tels, et notamment les engager dans des institutions publiques belges, c'est-à-dire aux frais des contribuables belges. C'est une attitude qui n'est pas compatible avec un véritable réinvestissement en politique africaine. Dans ce domaine aussi, nous devons mener une action ferme et volontaire.

Quatrième volet, la restauration de l'image de marque de la Belgique en Europe et dans le monde. Je me réjouis qu'un budget soit réservé à la promotion de la Belgique, à la valorisation de notre capitale, à la préparation de la présidence belge de l'Union européenne au second semestre de 2001.

Ce sont des indices très clairs de notre volonté de réaffirmer l'image de notre pays.

L'image de notre pays ne peut aller sans des lignes d'action claires en matière de politique étrangère et je pense que la note de politique étrangère de notre vice-

premier ministre à cet égard réaffirme une clarté dans l'action à mener. Notre pays doit aussi assumer sa crédibilité au niveau interne et c'est cette crédibilité au niveau d'une administration efficace, au niveau d'une sécurité alimentaire retrouvée, au niveau d'une capacité interne de dialogue en Belgique qui nous permettra de retrouver une crédibilité sur le plan international et à faire en sorte que lorsque cette crédibilité sera assurée - et en se rendant à l'étranger, on se rend compte que c'est chose faite -, elle nous autorisera une réelle efficacité sur le plan international. Je pense que c'est là le but d'une politique étrangère de qualité.

Regeling van de werkzaamheden

Ordre des travaux

Dames en heren - en ik richt mij in het bijzonder tot de leden die specifiek inzake Landsverdediging willen interveniëren - ik heb de minister van Landsverdediging de toelating gegeven deze vergadering gedurende ongeveer een uur te verlaten om een verplichting na te komen.

De heer **Francis Van den Eynde** (Vlaams Blok) : Mijnheer de voorzitter, al wens ik niet te interveniëren inzake Landsverdediging, toch is er een probleem, namelijk dat de commissie voor de Infrastructuur, waarvan ik de voorzitter ben, momenteel vergadert.

De **voorzitter** : Mijnheer Goris, de heer Van den Eynde moet normaal gezien de commissie voor de Infrastructuur voorzitten, die momenteel vergadert. Dat lijkt mij een goed argument om hem thans het woord te verlenen.

Mijnheer Van den Eynde, als u mij belooft uw betoog bondig uiteen te zetten, dan aanvaard ik uw argument en geef ik u dadelijk het woord.

Si par contre votre discours est long, je serai roulé.

De heer **Francis Van den Eynde** (Vlaams Blok) : Ik ben alleen lang in gestalte, mijnheer de voorzitter.

De heer **Alfons Borginon** (VU&ID) : Mijnheer de voorzitter, de interventie van de heer Willems heeft zowel betrekking op materies inzake Landsverdediging als inzake Buitenlandse Zaken.

Het moet mij van het hart dat het in de loop van dit debat al vaker voorkwam dat verantwoordelijke ministers afwezig zijn, hoewel iedereen weet dat de desbetreffende debatten thans worden gehouden.

Alfons Borginon

Maandagnamiddag presteerde de minister van Begroting het om afwezig te zijn gedurende de algemene bespreking omtrent de begroting, omdat hij moest lesgeven in Gent.

Op andere momenten waren andere ministers afwezig. In dat verband denk ik bijvoorbeeld aan de minister van Sociale Zaken en Pensioenen die zijn collega van Werkgelegenheid moest vervangen.

Nu moeten wij vaststellen dat de minister van Landsverdediging verplichtingen heeft die blijkbaar belangrijker zijn dan de bespreking van zijn begroting door deze assemblee. Welnu, ik had graag geweten welke uitdaging dan zoveel belangrijker is voor de minister van Landsverdediging.

De voorzitter : Mijnheer Borginon, u weet dat ik nauwgezet waak over de aanwezigheden tijdens de plenaire vergadering. Vanmorgen waren er vijf ministers aanwezig, bijna evenveel ministers als leden op een zeker ogenblik.

Deze namiddag is de regering voltallig aanwezig.

De minister van Landsverdediging plande al maanden geleden het bijwonen van een bijzondere oefening die vandaag om 16 uur aanvangt en hij beloofde mij om 17.15 uur opnieuw aanwezig te zijn.

Daarom stelde ik voor het debat aan te passen zodra de materie Landsverdediging wordt aangesneden.

Uw opmerking was echter opportuun, mijnheer Borginon en het parlement heeft het voor het zeggen, dat weet iedereen.

Mijnheer Van den Eynde ik zal u thans het woord geven om u, na uw korte uiteenzetting, toe te laten de commissie voor de Infrastructuur voor te zitten.

Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

Begrotingen *(voortzetting)***Budgets** *(continuation)*

De heer **Francis Van den Eynde** (Vlaams Blok) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, heren staatssecretarissen, collega's, het verheugt mij de minister van Buitenlandse Zaken en de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking tegelijk aanwezig te zien.

Het gebeurt niet dikwijls dat de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking en de minister van Buitenlandse Zaken samen aanwezig zijn. Soms willen we aan beiden een vraag stellen. Meestal lukt dit niet omdat een van beiden ergens ten velde is.

Mijn eerste vraag is voorspelbaar. Wat is er aan van het protocol tussen Ontwikkelingssamenwerking en Buitenlandse Zaken met betrekking tot de fondsen waarover de staatssecretaris beschikt en de minister meent te mogen beschikken om aan buitenlandse politiek te doen ? Als we deze vraag aan één van beiden stellen, horen we weliswaar op verschillende tijdstippen unisono liefdesverklaringen. Een paar dagen later klinkt het wat dissonanter. De staatssecretaris heeft interviews weggegeven waaruit blijkt dat er nog lang geen sprake is van homogeniteit in de relatie. Hij beweert te zullen vechten voor zijn budget en zijn autonomie.

Mijnheer de minister, mijnheer de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking, één van de hoofdlijnen van deze regering zijn de problemen in Afrika. Staatssecretaris Chevalier zal me eens te meer erop wijzen dat ik zout op alle mogelijke communautaire slakken strooi.

Afrika is de rode draad in het buitenlands beleid van de nieuwe regering zonder problemen. Ik verwijs naar het communautaire aspect terzake omdat met betrekking tot Afrika een grote tegenstelling tussen Vlaanderen en Wallonië kan worden vastgesteld. Het moet mij van het hart dat de vorige regering op dit domein een meer Vlaams beleid voerde omdat de minister van Buitenlandse Zaken een Vlaming was.

U zult zich herinneren dat de Franstalige pers heel vaak de minister van Buitenlandse Zaken toen onder vuur nam. Dat had voornamelijk te maken met zijn Afrika-beleid of zijn gebrek aan Afrika-beleid, aldus de Franstalige pers. Ondertussen is er weer op orde op zaken. De portefeuille voor Buitenlandse Zaken is opnieuw in Franstalige handen en de megalomanie begint weer. We voeren opnieuw een Afrika-politiek. We gaan terug naar Centraal-Afrika om een en ander te regelen, onder het voorwendsel dat we over de nodige knowhow en ervaring beschikken. Tot mijn grote spijt moet ik de regering meedelen dat die knowhow en ervaring de laatste veertig jaar weinig hebben opgeleverd. Toen in 1959 opstanden losbraken in het toenmalige Leopoldstad, zijn we beginnen blunderen en we zijn sindsdien blijven blunderen in Centraal-Afrika. Telkens een poging werd ondernomen tot inmenging in de Centraal-Afrikaanse politiek, liep het faliekant af. Ik denk dat de Vlamingen gelijk hebben wanneer ze zich terughoudend opstellen tegenover de Afrika-politiek. De ervaring heeft immers geleerd dat dit tot niets leidt. Niettemin besliste de regering, in het bijzonder de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse zaken, in de naam van ik weet niet welke roeping, terug te keren naar Afrika. Ik vrees dat dit eens te meer

Francis Van den Eynde

faliekant zal aflopen. We hebben in Afrika niets meer te zoeken, tenzij het gaat om noodhulp of ontwikkelingssamenwerking maar dan zonder de buitenlandse politiek daarbij te betrekken. Alle andere neokoloniale dromen kunt u beter laten varen. Het ontgoochelt me dat het zogenaamde progressieve Agalev in die politiek meesapt. Agalev heeft waarschijnlijk niet door dat dit een vrij reactionaire benadering is van wat in Afrika gebeurt.

In de plaats van uw Afrika-beleid wil ik iets anders suggereren.

Ik heb het in het bijzonder over de drama's die zich afspelen in Oost-Europa. We kunnen meewerken aan de oplossing daarvan. Ik wil u en de hele regering waarschuwen voor de houding die het Westen aanneemt tegenover het deel van Europa dat zich van het communisme heeft bevrijd. Sinds ongeveer 1989 hebben we een houding van pretentie en hoogmoed ontwikkeld tegenover dit continent. Ik denk niet dat dit daar onopgemerkt voorbijgaat. Ik zal een paar voorbeelden geven. Ik zal het niet hebben over de huidige problemen tussen de voormalige DDR-burgers en de zogenoemde Wessies, maar over de West-Europese politici.

Ik nam veertien dagen geleden in naam van deze assemblee deel aan een internationale parlementaire conferentie in Parijs, georganiseerd door de voorzitter van het Franse Parlement, de heer Fabius. De conferentie werd bijgewoond door een groot aantal parlementsleden uit de Balkan en uit Oost-Europa in het algemeen. Wanneer de heer Fabius in zijn eerste toespraak al beweert: "Il faut européaniser les Balkans", komt dit enorm pretentius over. Wanneer dit wordt herhaald en een ander Frans politicus komt vertellen dat men een universiteit moet bouwen in het Balkangebied om de mensen een gevoel voor vreedzame coëxistentie bij te brengen, reageren de Oost-Europese vertegenwoordigers uiteraard met: "Wij hadden universiteiten toen er in Parijs nog geen waren". Wanneer dan, met die typische Duitse arrogantie, de kabinetschef van de huidige bondskanselier het woord neemt en letterlijk zegt dat de Balkan voor de Europese Unie een oefengebied is, dan hebben we nog weinig te vertellen aan de Balkan-vertegenwoordigers. Die houding is jammer genoeg geen unicum.

Ik wil de regering hierop attent maken omdat men zich in West-Europa meestal niet bewust is van dergelijke zaken. Men denkt hier om de ene of andere reden dat wij superieur zijn en dat we, omdat we toevallig rijker zijn en het geluk hadden na de oorlog niet onder het Sovjetsysteem terecht te komen, hen een en ander kunnen leren. Dit is niet de weg van de vrede in Oost-Europa.

Vroeg of laat keert dit zich tegen ons. Men zal ons beschouwen als een soort kolonialen die Oost-Europa steeds proberen te betuttelen in het beste geval en

steeds probeert uit te buiten in het slechtste geval. Zich met die facetten van Oost-Europa bezighouden is niet alleen realistischer voor het kleine België, maar daarenboven dringender wat ons eigen belang betreft.

Indien we ervoor kunnen zorgen dat er tenminste een vredes- of solidariteitsgevoel bestaat in Europa, maken we een aanvang met voor eigen deur te vegen. Wie de wereld wil verbeteren, moet daarmee beginnen. Het beste dat ik aan de minister van Buitenlandse Zaken kan toewensen, is dat hij zich in eerste instantie zou beperken tot het vegen voor eigen deur. Daar is al werk genoeg mee.

De heer **Stef Goris** (VLD) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, heren staatssecretarissen, geachte collega's, de heer Versnick kan zijn toespraak niet houden wegens ziekte. In zijn naam kan ik wel zeggen dat de nota inzake het buitenlands beleid en de begroting terzake de goedkeuring wegdraagt van de VLD-fractie.

Ik zal me toespitsen op de sector Landsverdediging. Ik neem er nota van dat de bevoegde minister werd weggeroepen. Ik heb begrepen dat hij belangrijke besprekingen moet voeren. Ik veronderstel dat hier een aantal leden van zijn kabinet aanwezig zijn die nota zullen nemen van wat de verschillende sprekers hebben gezegd.

Collega's, in het regeerakkoord staat er, om het zacht uit te drukken, weinig over Landsverdediging. Wanneer we hierover enkele maanden geleden tijdens de regeringsverklaring vragen stelden, was het standpunt van de regering dat men vooral inzake Defensie de debatacultuur wenste te intensiveren. Ik kon me daarmee volledig akkoord verklaren. Men zou het in dit parlement aanmoedigen om het debat over bepaalde thema's die met Landsverdediging te maken hebben te voeren. Dit is belangrijk. Landsverdediging is te lang het privilege geweest van de besloten vergaderingen van de Ministerraad en van de regering. Het parlement en de publieke opinie werden te weinig betrokken bij die discussies.

Zoals door vorige sprekers werd aangehaald, houdt dit ook in dat we het over de Luchtmacht en haar toekomst moeten kunnen hebben. De Luchtmacht is het meest geldverslindende onderdeel van onze Krijgsmacht omdat daar veel spijsttechnologie moet worden aangewend. We komen dan automatisch bij het debat dat we gisteren in de commissie hebben gevoerd en waarnaar men ook nu heeft verwezen. De discussie gaat erover of we al dan niet moeten kiezen voor de opvolger van de F-16.

De regering heeft gisteren gezegd dat we daarover een debat zouden voeren. Ik had die vraag twee jaar geleden al gesteld, toen ik in de Senaat zetelde. Het dossier is dus niet nieuw voor mij. Ik zal even citeren uit mijn tekst. Aan de toenmalige minister van Landsverdediging, de

Stef Goris

heer Poncelet, vroeg ik : "Mijnheer de minister, welke richting wil België uit met zijn Luchtmacht ? Het lijkt er sterk op dat de Belgische Luchtmacht het dossier van de vervanging van de F-16 maar van ver en met lede ogen volgt. Dit is alleen te begrijpen indien België van plan is zijn Luchtmacht af te bouwen.

Welke plannen heeft de Belgische regering ? Behouden wij een volwaardige Luchtmacht of wordt ze afgebouwd ? Vanwaar de besluiteloosheid van de Belgische regering ? Wij zijn de laatste Europese NAVO-partner die in deze aangelegenheid nog geen enkele stap zetten. Wij voerden zelfs nog geen enkel debat en we lieten evenmin blijken welke richting wel uit willen". Ik vroeg toen ook wat de NAVO-partners van onze besluiteloosheid dachten. Collega's, ik heb die vragen twee jaar geleden gesteld. Vandaag staat ook de regering er achter dat dit debat wordt gevoerd. De vorige regering heeft dit probleem laten rotten. De huidige regering en de huidige minister van Landsverdediging worden hierdoor nu met dit probleem geconfronteerd.

Blijkbaar gaat men het debat nu wel voeren en dat is ook nodig. Instappen in het Joint Strike Fighter concept kan op elk ogenblik, zowel over een jaar als over tien jaar. Ik blijf echter met dezelfde vragen zitten. Wat zal de prijs hiervoor over enkele jaren zijn ? Als wij toch verplicht worden om die toestellen te kopen, zullen wij ze dan niet duurder "on the shelf" moeten kopen ? Welk verlies zal de Vlaamse industrie moeten incasseren ? Ik verwijs naar de recente mededelingen van de Flash terzake. Door toedoen van de vorige regering is het dossier vandaag misschien nog niet rijp. Na het debat in de Kamer, waar ik volledig achter sta, zal het voor de industrie - ook de Vlaamse - waarschijnlijk te laat zijn. Ik vrees dat ik binnen enkele jaren zal moeten citeren uit deze tussenkomst als ik vaststel dat we voor een duurdere aankoop staan en dat Vlaamse high tech-bedrijven door buitenlandse werden opgeslokt, zoals bijvoorbeeld MacDonald-Douglas door Boeing werd opgeslokt, omdat zij niet konden deelnemen aan het project.

Collega's, ik ga nu even in op enkele punten uit de begroting van Landsverdediging. De defensie- en de veiligheidspolitiek worden steeds meer op Europees en internationaal niveau georiënteerd via verdragen en akkoorden. Onlangs werd de Top van Helsinki gehouden. Er zal een European Rapid Reaction Corps komen. Wie weet komt er in een latere fase, dank zij de tussenkomsten van de eerste minister, een Europees geïntegreerd leger. Dat lijkt mij de enige optie te zijn die Europa kan kiezen, namelijk een integratie van de krijgsmachten. De opdrachten kunnen dan samen, beter en goedkoper worden vervuld en met minder middelen. Er komen steeds meer crises en spanningen, vaak op beperkte schaal en op verschillende plaatsen tegelijk. Wij stellen vast dat migraties, vluchtelingenstromen en humanitaire

noodsituaties hiervan de gevolgen zijn, ook in Europa. Een gecoördineerde, multinationale en multi-institutionele aanpak wordt hierdoor een echte noodzaak. De verschuiving van de prioriteiten brengt echter met zich dat er ook een verschuiving van de middelen moet komen. De nadruk qua materieel en opleiding moet op vredesoperaties, conflictpreventie en conflictbeheersing liggen. Het is duidelijk dat de Europese vredesmacht zich in die zin moet ontwikkelen.

De opdrachten van de Belgische strijdkrachten moeten uiteraard ook nog steeds gezien worden in het perspectief van de doelen en het strategisch concept van de NAVO. Na de Top van Washington was ik ontgoocheld omdat ik had verwacht dat men de klassieke opdrachten inzake collectieve verdediging van het grondgebied nog wel zou aanhouden maar ze in elk geval niet meer prioritair zou stellen. Ik had verwacht dat men meer de nadruk zou hebben gelegd op de evolutie die ik zojuist heb geschetst, namelijk op de opdrachten inzake conflictpreventie en -beheersing. Een bijkomend probleem is de financiering van de vredesoperaties en de gevolgen ervan op lange termijn.

Ik meen dat een voortdurende evaluatie zich opdringt op dit vlak.

In verband met de vredesoperaties verwijs ik naar de voortdurende en solidaire aanwezigheid van Belgische troepen in de Balkan. Ik meen dat het Belgisch leger daar bijzonder goed werk heeft geleverd. Wij hebben daar ook zeer goede punten gehaald, onder andere met UNTAES in Oost-Slavonië. De vraag is wat er in de toekomst zal gebeuren. Hoeveel mensen zullen wij daar actief behouden ? Wat zijn onze plannen en mogelijkheden om in de Balkan actief te blijven ?

Bij de recentere Kosovocrisis hebben onze Belgische militairen ook een pluim gekregen voor hun tomeloze inzet en dat mag ook wel eens worden gezegd. Onze piloten zijn inderdaad zeer goed opgeleid, dat is bekend. Soms moesten zij werken met minderwaardig materieel. De F-16 is een goed vliegtuig, maar wij waren helaas niet zo goed uitgerust als onze partners. Ik spreek dan over de long term pods die ondertussen zijn aangekocht, maar die toen ontbraken. Onze partners beschikten daar wel over. Ik heb daar destijds vragen over gesteld. Wij kopen die dingen nu wel aan, maar het conflict is gelukkig voorbij.

Inzake de hulpverlening aan derden en aan andere departementen zal de minister de bestaande wetgeving hervormen. Zal hij deze hulpverlening aan derden of andere departementen gedeeltelijk factureren of niet ? Recent kregen wij antwoorden op vragen betreffende het gebruik van de vliegtuigen van de Luchtmacht - onder meer de Falcon - voor de ministers en hun delegaties. Zal de Krijgsmacht zich elders inzetten en zal daarvoor een factuur worden aangeboden aan de andere departementen ?

Stef Goris

De begroting 2000 bevat ongeveer 101 miljard frank, vermeerderd met bijkomende middelen buiten de begroting van ongeveer 2 600 miljoen frank. Inzake personeel blijft er een probleem, namelijk een teveel van 3 000 onderofficieren. Er zijn plaatsen in dit land waar 4 stoelen worden bezet door 7 onderofficieren. Dit overtal moet via sociaal verantwoorde maatregelen en op vrijwillige basis worden weggewerkt. Het kader moet worden verjongd en er moeten jonge soldaten worden aangeworven. Het kan niet dat onze elitetroepen, de brigade paracommando's, die deel uitmaken van de Rapid Reaction Force een gemiddelde leeftijd hebben van 33 jaar. Vroeger, ten tijde van Paulus en Stanleystad in 1964 was dat ongeveer 20 jaar. Wij hebben ondertussen dus oudere elitetroepen. Ik zwijg dan nog over de klassieke pantser-infanterie-eenheden.

De humanitaire operaties stellen ons voor financieringsproblemen. Als het ons wordt gevraagd door de VN om deel te nemen en dat is humanitair verantwoord, kunnen wij daar geen probleem mee hebben. Er is wel een probleem als daarvoor steeds moet worden geput uit dezelfde enveloppe van Landsverdediging. Dit gaat immers ten koste van operaties en vooral van training van de manschappen. Daaraan gekoppeld zijn er de investeringen die worden afgebouwd, want personeel moet uiteraard worden betaald. Het gaat ten koste van de efficiëntie en de effectiviteit van onze troepen indien wij bodemloos zouden putten uit genoemde enveloppe. Ik pleit voor een plafond op deze uitgaven en het eventueel aantrekken van andere middelen buiten budget voor extra-operaties. Daaronder versta ik ook de afbouw van de effectieve aanwezigheid in Duitsland van 2 000 naar 1 000 eenheden.

Het plan op middellange termijn zal ons binnenkort worden voorgelegd. Dat is alleszins wat men vooropstelt. Ik pleit er reeds langer voor om dit ter discussie voor te leggen in de bevoegde commissie, die dan ook haar advies zou kunnen geven.

Het blijft een privilege van de regering om dit plan op te stellen en uit te voeren. Welnu, het bevat precies al de investeringen van materieel die richting geven aan onze krijgsmacht en die gaan bepalen welke haar opdrachten zouden kunnen zijn in de komende jaren. Ik pleit ervoor dat wij eerst nauwkeurig zouden omschrijven wat die bijkomende opdrachten zouden kunnen inhouden en dat wij pas in een tweede fase zouden nagaan welk materieel nodig is om die opdrachten uit te voeren. Dat moet voor advies worden voorgelegd en, in een tweede fase, zelfs ter goedkeuring van het parlement. Het gaat immers over veel geld van de belastingbetaler en over de richting die onze krijgsmacht de volgende jaren uitgaat. Ik meen dat de parlementsleden, als vertegenwoordigers van het volk, hierin moeten worden betrokken.

De problemen waarmee de krijgsmacht kampt, zijn het onevenwicht van het budget, de veroudering van het personeel en de slijtage van het materieel. Hiervoor moeten wij een oplossing zoeken.

De Belgische Krijgsmacht moet volgens ons een billijk en kwaliteitsvol aandeel van onze internationale verbintenissen en solidariteit uitmaken. Het is uiteraard ieders droom om met zo weinig mogelijk middelen de internationale vrede te handhaven. Ook wij zijn daarvan voorstander. Elk weldenkend mens in dit land hoopt dat er op een dag geen leger meer nodig zal zijn. Wij moeten echter realistisch zijn. Wij moeten nagaan met welke problemen wij te kampen hebben, nu en in de toekomst. Ik herinner mij dat, toen ik zelf mijn legerdienst verrichtte, mijn toenmalige kolonel bij de tankeenheden mij zei dat hij hoopte dat men die tanks nooit nodig zou hebben. Dat was niet uit lafheid, maar uit oprechte bezorgdheid. Ik ben nooit vergeten dat zelfs militairen, die soms als te militaristisch worden beschouwd, ervan overtuigd zijn dat vrede een opperste goed is dat tot elke prijs moet worden bewaard.

Mijnheer de voorzitter, ik heb enkele opmerkingen inzake het budget. De bedragen die zijn ingeschreven voor het jaar 2000 zijn indicatief. Zij sluiten een latere aanpassing niet uit, teneinde tegemoet te komen aan een visie op lange termijn en aan de kosten die gepaard gaan met operaties in het buitenland, waartoe de regering zou beslissen. Collega's, misschien is het aanbevelenswaardig te weten waarop de minister specifiek de klemtoon zal leggen en loont het de moeite de slechts indicatieve bedragen nader te specificeren. Wij stellen vast dat, behalve de indexatie, er geen verhoging is van het budget van landsverdediging. De VLD-fractie is het daarmee eens. Het leger is evenwel ook een bedrijf in moeilijkheden geworden en dient, naar onze mening, te worden gesaneerd. Dat moet gebeuren op een correcte, sociaal-vriendelijke manier. Wij kunnen op dit ogenblik slechts 2 000 soldaten per maand op vredesmissie sturen. Niettemin hebben wij meer dan 43 000 manschappen. Ik stel mij soms de vraag waarmee die andere 41 000 manschappen bezig zijn. In dit bedje is niet enkel België ziek. Alle krijgsmachten in Europa kampen met dit probleem. Wij moeten de problemen durven aan te kaarten en trachten op te lossen. Alleszins moeten oplossingen worden gezocht voor de herstructurering alvorens roekeloos het budget eenzijdig te verhogen. Een saneringsoperatie kost evenwel geld. Bijgevolg pleit ik ervoor dat er eventueel een eenmalige, sociale enveloppe zou worden uitgetrokken om de nodige afvloeiingen op een sociale manier te kunnen begeleiden. Dat heeft niets te maken met de aankoop van materieel, noch met operaties, maar met de mens achter de soldaat.

Collega's, wij gaan steeds meer naar taakspecialisatie. Ik heb daarover enkele maanden geleden een nota gemaakt. In de toekomst zullen gezamenlijke structuren

Stef Goris

worden opgebouwd, waarin zowel de landmacht, de marine als de luchtmacht moeten worden gegroepeerd en beter zullen moeten samenwerken.

Bovendien moet worden gestreefd naar verregaande synergieën of wat men noemt combined actions met andere landen. In dat verband denk ik aan de aankoop van en de operaties met nieuwe schepen en/of vliegtuigen door de zeemacht en de luchtmacht, samen met Nederland, wat trouwens nu reeds in het ABNL-akkoord met Nederland is opgenomen. Op die manier wordt de eerste steen gelegd tot een gezamenlijk aankoop- en operatiebeleid.

Het Belgisch leger moet zich vooral bezighouden met datgene waarin het uitblinkt. In dat verband denk ik bijvoorbeeld aan de fregatten, de paracommando's, de mijnbestrijding op zee. Het zijn precies deze secties die verder moeten worden uitgebouwd.

In zijn betoog ging het voor de heer Eyskens niet op dat een C-130 of een FLA - de nieuwe Airbus 400 militaire versie (A400M) - zouden worden begeleid door Nederlandse jachtvliegtuigen of door jachtvliegtuigen van een andere bondgenoot. Ik heb daarmee geen enkel probleem. Volgens mij moet dat kunnen en zal dat trouwens ook gebeuren. Dat neemt echter niet weg dat ik eraan twijfel dat onze partners het ermee eens zullen zijn dat wij niet meer beschikken over een enkel jachtvliegtuig. Hoe dan ook, in de toekomst zullen combined actions plaatsvinden.

Collega's, het doel van de krijgsmacht moet crisispreventie en crisisbeheersing zijn. Elke investering die past in deze nieuwe opdracht van de krijgsmacht, waaronder humanitaire opdrachten of internationale vredesoperaties, moet worden gedaan, voor zover uiteraard artikel 5 mede kan worden uitgevoerd. Dergelijke investeringen genieten uiteraard onze voorkeur. In dat verband denk ik aan luchttransport en aan lichte pantservoertuigen op wielen in de plaats van zware tanks en volgens mij moet de zware artillerie niet meer worden vervangen. Mijn lijst aangaande de herstructurerings is erg lang en om tijd te besparen zal ik deze in een schriftelijke nota aan de minister meedelen.

Toch wens ik erop aan te dringen dat de regering de twee volgende punten als prioritair beschouwt.

Ten eerste, de afschaffing van de militaire rechtbanken in vredetijd. Het gaat niet op dat soldaten voor een militaire rechtbank moeten verschijnen als zij misdrijven plegen, zoals in Bosnië het geval was. Dat werd trouwens ook opgenomen in de akkoorden die desaanstaande werden gesloten. Ik wacht op de voorstellen van de regering terzake.

Ten tweede, militairen moeten - dienaangaande diende ik tijdens de vorige legislatuur reeds een voorstel in - verkiesbaar kunnen worden gesteld bij de gemeenteraadsverkiezingen, net zoals in verschillende ons omringende landen. Zij zijn ook Belgische burgers en genieten dezelfde rechten als de andere burgers. In dat verband verwacht ik vanwege de regering binnen enkele weken een initiatief dat kan op een ruime consensus kan rekenen en dat onze militairen toelaat - onder bepaalde voorwaarden en mits bepaalde derogaties - zich verkiesbaar te stellen bij de volgende gemeenteraadsverkiezingen in oktober 2000.

Mijnheer de voorzitter, met deze twee wensen beëindig ik mijn betoog. Zoals ik al zei, zal ik de voorstellen tot herstructurering van de krijgsmacht, die ons moeten toelaten ons te oriënteren naar nieuwe taken en nieuwe investeringen terwijl ons budget toch binnen de perken blijft, schriftelijk aan de minister bezorgen.

M. Patrick Moriau (PS) : Monsieur le président, messieurs les ministres, chers collègues, dans le cadre de cette intervention, je vous livrerai les sentiments de mon groupe en ce qui concerne les Relations extérieures, la Coopération au développement et le Commerce extérieur.

En ce qui concerne la politique africaine de la Belgique, je tiens tout de go à dire que nous sommes globalement satisfaits de votre approche dans ce domaine, monsieur le ministre. Il convient effectivement de s'attarder sur la situation qui prévaut actuellement en Afrique centrale et plus particulièrement au sein de la République démocratique du Congo. Cette situation est plus que préoccupante. Les populations civiles, victimes d'exactions de la part de militaires, touchées par la violence des combats, spoliées des richesses naturelles de leur sol par les gouvernements voisins et les sociétés multinationales, connaissent misère et désolation.

En conséquence, le bon accomplissement des accords de Lusaka semble être une exigence première et légitime. Pour soutenir ce processus d'application, il serait souhaitable de proposer une aide par phases successives en fonction des progrès réalisés par chacun des acteurs de la crise congolaise. S'il s'agit d'une assistance conditionnée, les premiers effets pourraient être immédiatement et significativement bénéfiques à la population car une telle aide enclencherait une dynamique irréversible de paix et de développement dans la région.

Il faut avant tout insister sur le côté positif des accords de Lusaka. J'entends par là que le retrait des troupes étrangères, afin que la république du Congo retrouve son intégrité territoriale, soit enfin effectif. A cette fin serait donc lié ce partenariat par paliers avec les différents acteurs de la crise. Il s'agirait d'une collaboration en deux

Patrick Moriau

stades qui trouverait son utilité et sa pertinence s'il advenait par exemple que le Rwanda ou tout autre protagoniste étranger de la guerre congolaise ne se retire pas. La Belgique n'aborderait alors pas le second stade de sa collaboration.

Il faut ensuite que le développement du dialogue interne en République démocratique du Congo entre toutes les forces vives du pays, que ce soit les militaires, le gouvernement et l'opposition démocratique, puisse voir le jour.

Enfin, il semble que la participation de forces étrangères dans la crise congolaise est motivée bien sûr par les intérêts économiques, mais peut-être plus encore par des raisons de politique intérieure dans les pays respectifs. Il apparaît dès lors que la stabilité interne des pays voisins de la République du Congo constitue une condition sine qua non à la stabilité et au retour durable de la paix dans ce pays.

C'est pour cette raison qu'il est à notre sens primordial de promouvoir une vaste conférence pour la paix et le développement de l'Afrique centrale et de l'Est. Celle-ci associerait toutes les forces représentatives des pays concernés. Elle se tiendrait sous le parrainage de l'ONU et de l'OUA. Le processus de dialogue serait également accompagné d'une présence dissuasive de forces armées internationales et surtout appuyée par une aide économique des pays industrialisés. Car la paix est impossible dans un environnement économique aussi dégradé et, dans cette région, on attend beaucoup de nous.

Par ailleurs, nous voulons être attentifs à nos relations avec les pays du bassin méditerranéen, et en particulier ceux du Maghreb, car l'élargissement de la Communauté européenne vers les pays de l'Est ne doit pas occulter l'importance de ces relations, notamment au sein de l'euro-forum méditerranéen, en particulier si l'on veut s'attaquer vraiment aux problèmes de drogue, de terrorisme ou d'immigration clandestine.

En ce qui concerne le Moyen-Orient, je voudrais rappeler l'importance du soutien accordé au processus de paix israélo-palestinien. Face à cette problématique, la politique belge s'est toujours voulue volontariste et courageuse. Cependant, compte tenu des vicissitudes propres à ce processus de paix, la Belgique doit rester vigilante afin que toute convention, tout accord passé au niveau bilatéral ou multilatéral avec l'Etat d'Israël soit exécuté de bonne foi, tant dans le domaine du respect des droits de l'homme et du dialogue politique que dans des domaines plus concrets comme l'application territoriale d'un accord.

Un autre point qui nous tient fort à coeur - je sais, monsieur le vice-premier ministre, que vous y êtes attentif - est la problématique de l'embargo sur l'Irak, en

particulier sur les besoins humanitaires. A nouveau, une attitude à deux vitesses de la communauté internationale mérite que la Belgique joue son rôle de coeur et de raison dans une perspective humaniste.

En ce qui concerne les relations avec le Maghreb, et toujours à propos du bassin méditerranéen, en fonction de l'évolution démocratique récente, à des degrés divers, des pays du Maghreb, ainsi qu'au regard de l'importante communauté maghrébine établie en Belgique, il convient d'affiner notre intention à l'égard de l'évolution politique, économique et sociale des pays de cette région.

Il importe que les questions liées au respect de droits de l'homme et des libertés les plus fondamentales attirent toute notre attention.

Nous nous devons de soutenir toutes les forces vives qui militent dans cette région du globe pour l'avènement de réformes politiques et sociales. Ainsi, la Belgique doit réaffirmer son soutien au développement d'une démocratie véritablement pluraliste en Tunisie.

Dans la même optique, nous ne pouvons que nous satisfaire du processus démocratique qui s'élabore au Maroc, comme en témoignent les actes et dispositions prises par le nouveau souverain Mohamed VI dans la droite ligne du climat d'ouverture initié depuis le gouvernement d'alternance de M. Yousoufi.

Gageons également que la question du Sahara occidental pourra enfin être réglée de manière consensuelle en parfaite adéquation avec la libre expression et aspiration des populations concernées.

Par ailleurs, résoudre la situation critique en Algérie doit constituer un souci principal pour la communauté internationale. La Belgique doit poursuivre sa politique de condamnation du terrorisme, des violations des droits de l'homme tout en oeuvrant à la réconciliation nationale et à l'émergence d'un véritable processus de démocratisation.

Mes chers collègues, notre image dans ces trois pays est particulièrement positive et leur désir de collaboration est tout aussi ardent. Il convient donc de saisir cette opportunité de collaboration privilégiée. Ainsi que le proclamait récemment le président Bouteflika à Monaco, les petits pays ont un grand rôle à jouer dans cette région du monde.

A propos de la Tchétchénie, si le Parti socialiste condamne avec énergie le terrorisme sur toutes ses formes, qu'il reconnaisse aux Etats le droit de se défendre contre ce fléau, il ne reste évidemment pas insensible au dénouement de la crise tchétchène.

Patrick Moriau

Nous ne pouvons accepter les méthodes utilisées par l'armée russe, qui apparaissent comme disproportionnées et principalement motivées par des considérations politiques intérieures liées aux récentes élections.

Pour ces raisons, nous soutenons le gouvernement belge désireux de prendre une position ferme à l'égard de la Russie afin que celle-ci se ressaisisse, conformément aux recommandations faites lors du sommet d'Istanbul, de l'OSCE et au regard des dispositions prises par la présidence du Conseil européen d'Helsinki, et que les autorités de Moscou tendent de régler la crise par la voie politique.

Monsieur le président, chers collègues, s'il est clair que l'image de notre pays est particulièrement importante dans le cadre des relations internationales, il est plus que nécessaire de réhabiliter, aujourd'hui, aux yeux de nos concitoyens, et plus particulièrement des plus jeunes d'entre eux, l'intérêt des relations extérieures. Et ce a fortiori, à quelques mois de la présidence européenne, quand on connaît le manque de connaissance de nos concitoyens des enjeux de la Communauté européenne et bien sûr mondiaux. Plus que jamais, il est effectivement nécessaire que nos populations aboutissent à cette prise de conscience européenne mais aussi à une prise de conscience interplanétaire, à l'heure de la mondialisation.

Le comportement des citoyens des pays du Nord influe directement sur la vie, voire sur la survie de millions d'êtres dans les pays du Sud.

A ce titre, je rappellerai les travaux sur le label social. L'idée avait rencontré un consensus de tous les groupes parlementaires sous la précédente législature. Nous souhaitons remettre en oeuvre cette proposition avec le ministre de l'Intégration et de l'Economie sociales, M. Vande Lanotte, et le ministre de l'Economie, M. Demotte, car cette idée revêt aujourd'hui une importance cruciale.

Le chapitre consacré à la Coopération au développement est certes intéressant mais ne demeure toutefois, jusqu'à présent, qu'une note d'orientation générale. Nous espérons bien évidemment qu'elle sera suivie d'un programme plus précis et détaillé car le budget séparé important que représente ce secteur mérite une attention toute aussi forte que celui des Affaires étrangères.

Toutefois, le parti socialiste regrette qu'aucune allusion ne soit faite à propos de la coopération décentralisée. Il nous apparaît pourtant essentiel de favoriser l'émergence d'un tel type de partenariat entre les communes du Nord et du Sud, et ce pour au moins trois raisons principales.

La première, c'est qu'il permet d'accentuer l'efficacité de l'aide puisque ce partenariat tient compte des réalités locales et des besoins de la population.

La deuxième est que la coopération décentralisée est l'instrument idéal pour accroître une sensibilisation de l'opinion publique occidentale à la problématique du sous-développement.

Enfin, une multitude de domaines sont touchés par ce type de partenariat, que ce soit la coopération culturelle, l'aide humanitaire d'urgence, l'éducation et le développement de coopératives et de PME.

Bien qu'actuellement, il existe déjà certaines expériences assimilées ou presque, celles-ci se font à l'échelle communale et sur la base de fonds propres sans une aide véritable du pouvoir fédéral. Il conviendrait d'inscrire ce genre de projet dans un cadre défini selon des modalités précises, afin de placer toutes les parties sur pied d'égalité, dans la transparence et la légalité. A cette fin, ce type de partenariat doit pouvoir être garanti par des dispositions légales et être prévu, voire imposé par les accords bilatéraux entre les Etats.

C'est là un outil de coopération basé sur le bénéfice, sur l'intérêt mutuels. Par exemple, la notion de jumelage démocratique est certainement un concept - et surtout une action - à développer.

Par ailleurs, il est réjouissant de constater l'intention des autorités belges d'oeuvrer pour la réalisation d'une politique des droits de l'homme à la fois cohérente et réaliste. Les valeurs humanistes et égalitaires sont certes des réalités en Belgique, mais il convient de rester modeste et de ne pas trop se targuer d'un attachement ancestral au respect de la protection des droits de l'homme, surtout si cette perspective s'inscrit sur un siècle et demi et si l'on s'en réfère à notre passé colonial.

N'oublions pas que la notion de droits de l'homme a évolué avec le temps et ce, quelles qu'aient été les grandes proclamations de la fin du 18e siècle. L'asservissement de l'homme par l'homme ainsi que l'établissement de discriminations considérées aujourd'hui comme intolérables ont jalonné diverses entreprises politiques et économiques qui définissent notre histoire.

Bien entendu, cela ne peut permettre d'accepter l'innombrable, l'inacceptable. Mais la notion de droits de l'homme ne peut masquer une forme d'occidentocentrisme permettant des politiques à géométrie variable, avec souvent un laisser-faire au nom de grands principes qui ne font, hélas, que renforcer ceux qui ne s'embarrassent guère des réactions de la communauté internationale.

Enfin, à propos du commerce extérieur, je me permets, au nom du groupe socialiste, d'émettre deux remarques. La première concerne les instruments publics de finan-

Patrick Moriau

cement des exportations. Les intentions de M. le ministre à ce sujet semblent être triples : d'abord, faciliter l'accès des PME à ces instruments, ensuite, réfléchir à une simplification des procédures, enfin, réexaminer certains critères pour l'octroi des prêts d'Etat.

Je tiens simplement à signaler que les socialistes ne voudraient pas que le rôle de l'Etat soit réduit à celui de simple bailleur de fonds. Nous ne voulons pas que les pouvoirs publics soient privés du contrôle de la destination des fonds qu'ils tiennent à disposition des entreprises.

Ma deuxième remarque concerne le Millenium Round. Nous savons que les Etats membres de l'Organisation internationale du commerce n'ont pas pu s'accorder sur le lancement d'un nouveau cycle de négociations. Certes, on peut déclarer qu'il peut s'agir d'une victoire citoyenne. Mais il faut reconnaître en un sens qu'il s'agit aussi d'un échec, ne serait-ce simplement que parce que l'Union européenne rate ici une occasion de promouvoir ses valeurs.

Cependant, dès janvier, les membres de l'OMC commenceront à négocier à Genève sur l'agriculture et les services, ainsi que nous y obligent les conclusions de l'Uruguay Round. Nous souhaitons être tenus informés et pouvoir nous prononcer sur l'évolution de ces nouvelles négociations, d'autant qu'à coup sûr, elles seront moins médiatisées que la conférence interministérielle de Seattle. En tout état de cause, ces nouvelles négociations ne doivent pas être l'occasion d'un renoncement à nos valeurs. Nous y serons particulièrement attentifs.

Enfin, pour conclure, monsieur le président, monsieur le vice-premier ministre, chers collègues, je tiens à me réjouir de l'esprit de coopération qui existe entre le gouvernement et le parlement dans ces matières, peut-être moins médiatiques dans notre pays que dans d'autres, mais ô combien importantes quant à l'esprit humaniste pour lequel nous entendons oeuvrer, tous, en tant que représentants des partis démocratiques.

De heer **Ferdie Willems** (VU&ID) : Mijnheer de voorzitter, heren ministers, collega's, dit halfroed lijkt op een commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen, meer volk is er niet. Ik verheug me dat drie van de vier ministers bevoegd voor de domeinen die ik volg, aanwezig zijn.

In mijn maidenspeech heb ik beloofd een positieve oppositie te zullen voeren. Waarden als verdraagzaamheid, respect voor de waarden van anderen, luisterbereidheid en pacifisme - een Vlaamse traditie - zal de VU&ID hoog houden. Mijn fractie vindt het niet nodig de anderen eerst als onnozel af te schilderen om daarna proberen gelijk te krijgen.

De VU&ID zal het beleid dat de betrokken ministers de voorbije maanden hebben gevoerd en zoals het zich weerspiegelt in de begroting van 2000 objectief evalueren. Meer nog, mochten we de begroting per hoofdstuk kunnen goedkeuren zoals dat in de gemeenteraad het geval is, zou de VU&ID een aantal hoofdstukken goedkeuren.

Mijnheer de voorzitter, collega's, het moet me van het hart dat de aanwezigheidsgraad in de commissies een zwak punt is. In de commissie voor de Landsverdediging heb ik als oppositielid het quorum moeten helpen bereiken.

Ik doe dit niet uit politieke naïviteit maar omdat ik ervan overtuigd ben dat obstructiepolitiek en procedure-spelletjes zinloos zijn. De VU&ID is soms zelf het slachtoffer van dit soort spelletjes. Een aantal weken geleden werd een goed onderbouwd en redelijk voorstel over amnestie niet eens in overweging genomen. Op een aantal banken kon ik zelfs een tergend applaus horen.

In de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen werd reeds een aantal keer het quorum niet bereikt. Vanmorgen werd een motie van de heer Tastenhoye van het Vlaams Blok dat ik niet in mijn hart draag, voor de derde maal geagendeerd. Deze handelwijze kan niet door de beugel. Een stemming wekenlang onmogelijk maken, is unfair, ook ten opzichte van tegenstanders. Op die manier maakt men de tegenstander alleen maar sterker. Ik herhaal een uitspraak van Amnesty International : "Alhoewel ik je standpunten niet deel, ik zal ervoor vechten dat je ze kunt zeggen". Ik zeg dit tegen een partij die ik politiek niet in het hart draag.

Mijnheer de voorzitter, collega's, ik wens wat dieper in te gaan op het beleid van de minister van Landsverdediging. Bij de vakbonden is de minister graag gezien omwille van zijn openheid. Wat moet dat vroeger zijn geweest ! In de commissie blinkt de minister uit door magere nietszeggende antwoorden. Over Kleine Brogel kregen we geen antwoord. We krijgen geen recht op bezoek aan de basis. Men schermt een onwettelijke situatie af. Het Internationaal gerechtshof in Den Haag zou dit zeker veroordelen.

Een ander punt is de geheimhouding. Als men bereid is informatie over Kleine Brogel vrij te geven, moeten we eerst weten of we deze informatie moeten geheimhouden. Op die manier kunnen we beslissen of we de informatie willen. Het is best mogelijk dat we niet bereid zijn de geheimhouding te respecteren.

Mijnheer de minister, het dossier van de F-16 is bedroevend. U hebt helemaal niets geantwoord. De heer De Crem en ikzelf hebben Kamervoorzitter De Croo hierover aangeschreven. De klucht die terzake werd opgevoerd, is vermeldenswaardig.

Ferdy Willems

Ik heb daarover gisteren een motie van aanbeveling ingediend. De bedoeling is dat er geen beslissingen worden genomen zolang er op Europees vlak geen consensus bestaat. Nog dezelfde dag zeggen de heer De Gucht en de eerste minister precies hetzelfde. Ik vrees dat dit een heel pijnlijk punt zal worden voor deze meerderheid.

Op dit ogenblik heb ik drie interpellaties over het nucleaire en militaire aspect die zijn omgezet in een debat. Dit bewijst dat het thema nog niet zo slecht is gekozen. Het eerste gaat over ontwikkelingssamenwerking. Het tweede debat dat in januari zal worden gevoerd, gaat over de nucleaire strategie van de NATO. De huidige positie van de heer Flahaut is dermate dat de meerderheidspartijen hierover een vernietigend oordeel vellen. De heer Vanoost zegt in een krantenartikel: "Voorlopig is de houding van de heer Flahaut voor ons nog geen breekpunt." In een ander persartikel lees ik dat de SP en Agalev zeer teleurgesteld zijn over de slaafsheid van de heer Flahaut.

Een ander dossier dat in januari via een interpellatie tot een debat zal leiden is het nieuw strategisch concept, dus de uitbreiding van de bevoegdheden van de NATO. Dit is zo belangrijk dat het hier in het parlement moet worden besproken. Ook de heer Goris heeft hierover vandaag, namens de meerderheid, een aantal opmerkingen geformuleerd. In die zin voelen we ons dan ook gesteund.

Wat onze defensieprincipes betreft, zijn we absolute voorstanders van pacifisme. We weigeren te aanvaarden dat het wapen van de afschrikking blijft behouden. Dit is het principe van de NATO dat we echter niet kunnen steunen. Nog nooit in de geschiedenis heeft men echt geprobeerd pacifisme te bewerkstelligen. De wapenwedloop blijft een waanzin waartegen geen enkele regering tot nu toe is ingegaan. De wereld is nog nooit zo bedreigd geweest als vandaag. Het wordt dan ook tijd dat men probeert daar iets aan te doen. We blijven het principe afkeuren dat al eeuwen wordt gehanteerd: Als je de vrede wilt, bereid dan de oorlog voor. Dit heeft de vorige millennia geleid tot talloze oorlogen en in de twintigste eeuw tot de twee wereldoorlogen met honderd miljoen doden. Vorig weekend nog zei de heer Tindemans dat het hoog tijd wordt deze waanzin te stoppen. Deze vredeswil is geen naïviteit. Heel wat groten der aarde hebben zich deze wens eigen gemaakt. Dit betekent niet dat we geen begrip hebben voor een ander standpunt. Wanneer de heer Goris zegt dat hij wel gelooft in de afschrikking, dan betekent dit niet noodzakelijkerwijze dat hij voorstander is van oorlog. Er kunnen inderdaad meerdere waarheden bestaan. We geloven, om het in het Duits te zeggen, dat der Ander auch etwas Recht hat. We steunen trouwens de voorstellen van de heer Goris om de militaire rechtbanken af te schaffen en militairen stemrecht te geven.

Een ander aspect van het budget van Defensie is wat de heer Van der Maelen zo treffend heeft geformuleerd als de budgettaire tijdbom. Er staan inderdaad tal van vernieuwingen op het getouw bij de landmacht, de zeemacht en de luchtmacht. Hij hanteert daarbij de slogan van de drie S'en: specialisatie, samenwerking en spaarzaamheid.

Reeds bij het investituurdebat op 16 juli hebben we gezegd dat we absolute tegenstanders waren van een verhoging van het defensiebudget. We hebben toen reeds gewaarschuwd voor de heer Solana toen hij tijdens de Conferentie van Keulen 3 percent meer vroeg voor defensie. We menen echter dat militaire uitgaven geen problemen oplossen. Hooguit kan men met geweld en dwang tijdelijk vrede creëren. Blijvende vrede is nooit of zelden het geval na een militaire interventie. Bovendien is een militaire interventie duurder en minder efficiënt.

Voorbeelden daarvan zijn er te over: Kosovo, Tsjetsjenië, Koerdistan, Indonesië, Centraal-Afrika en Tibet. Had men voor elk van deze gevallen veel efficiënter gewerkt, men had veel minder kosten gehad. Men had veel beter op voorhand geïnvesteerd in de civiele maatschappij in plaats van er met bruto geweld in te vliegen. Voorkomen blijft nog altijd beter dan genezen. Ik steun mij hiervoor op de studie van professor King van The Institute of Strategic Studies die kort en duidelijk stelt dat "geen enkele interventie van de laatste jaren leidde tot de duurzame oplossing van een conflict". Beter kan ik het niet gezegd krijgen.

Vanuit mijn situatie als volksvertegenwoordiger van een Vlaams-nationale partij wil ik nog even dieper ingaan op het communautaire aspect van deze zaak. Ook volgens de pers heeft de vervanging van de F-16 een communautair staartje, omdat men daardoor de Waalse wapenindustrie wil bevoordelen. Ons antwoord daarop is heel eenvoudig. Wij weten dat ook Vlaanderen een wapenindustrie heeft. Het zou hypocriet zijn ons alleen tegen de Waalse wapenindustrie te keren en niet tegen de Vlaamse. Terloops, de vredesbeweging heeft inderdaad een sterk Vlaamse kleur. Dat ondervinden wij op het terrein. Wij hebben het deze morgen nog kunnen ondervinden tijdens het debat in de commissie, waar geen enkel Franstalige interventie kon worden waargenomen.

Wij zijn van mening dat door een eerlijke behandeling van onzentwege en niet onnodig de communautaire toer op te gaan, wij de Franstaligen misschien wel tot andere inzichten zouden kunnen krijgen.

Ik verzoek de minister van Defensie zijn nota eindelijk bekend te maken. Hij heeft ze gisteren aangekondigd in de commissie voor de Defensie. Wij wachten er met

Ferdy Willems

ongeduld op. Wij wachten ook - en dat is een wettelijke verplichting - op de nota over de taalverhoudingen in het leger. De laatste nota die wij terzake kregen dateert van november 1998 en handelt over de situatie van 1997.

Over de begroting zelf werden ons hooguit enkele bladzijden als toelichting bezorgd. De tekst is vaag en spreekt niet over overleg op Europees niveau. De discussie van de F-16 heeft ten overvloede aangetoond hoezeer dit noodzakelijk is. Wij vinden in die enkele bladzijden niet welke specialisaties België gaat opnemen. Wij vernemen niet via welk kanaal België gaat optreden bij conflicten, want er zijn kanalen te over : de UNO, de NAVO, Europa, de WEU en het OVSE.

Wij vernemen nog veel minder welke criteria België hanteert bij zijn interventies op humanitair vlak. Over de mensenrechten zelf heb ik grote twijfels als ik zie hoe de facto de Belgische interventies klantgebonden zijn. Dit betekent dan men tussenbeide komt daar waar men weinig of geen risico's loopt of waar men durft tussenbeide te komen. Ik som een paar voorbeelden op : Rusland waar Tsjetsjenië wordt uitgemoord, China waar Tibet wordt kapotgemaakt, Turkije - ook een vriend van Amerika - waar Koerdistan wordt aangevallen, Israël dat tegenover de Palestijnen een allesbehalve correcte houding aanneemt.

De bedragen verhogen heeft volgens ons geen zin. Ondanks de grote onzekerheid over de F-16, over het beleid van Defensie en de NAVO-politiek in het algemeen, zullen de groenen deze begroting allicht wel goedkeuren.

Het beleid van Defensie vertoont helemaal geen transparantie. Er is een overlapping. Zowel Defensie, Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking hebben met Defensie te maken. Volgens die nota krijgt de krijgsmacht vier taken toebedeeld : verdediging van het grondgebied - dat is trouwens een Europese taak -, vredesacties, ontwikkelingssamenwerking en hulp aan de natie. Er is dus een bewuste of onbewuste camouflage om alles dooreen te mengen. Op die manier tracht men het leger een vrij positief vredesimago te geven.

Ook de begroting van Defensie heeft plotseling te maken met Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking. De posten zijn trouwens vermengd. Ook de NAVO en de WEU zullen een verhoging van 3,5% krijgen toebedeeld.

Kortom, wat de toekomst van onze defensiepolitiek betreft is er voor de rol van het leger geen visie op lange termijn. Er is ook allesbehalve eensgezindheid in de meerderheid. Onze appreciatie van de defensiepolitiek is dan ook vrij negatief.

Ik kan betere berichten brengen over de minister van Buitenlandse Zaken. Ik stel vast dat hij onze vragen wel ernstig neemt en daarop ook ernstige antwoorden geeft.

We zullen de concretisering van zijn antwoorden trouwens opvolgen. Ik geef een paar voorbeelden van bevredigende antwoorden : conventie 169 over de inheemse volkeren en de new agenda coalition, waar de minister de moed had om tegen de commissievoorzitter in te stellen dat dit thema wel een interpellatie waard was en de urgentie wel verdiende. Mijnheer de minister, uw antwoord in verband met Machu Picchu was bevredigend, uw houding tegenover Turkije draagt onze goedkeuring weg evenals het idee voor een onderzoekscommissie naar de moord op Lumumba, waarvoor ik vragende partij was. We zien geen tegenspraak in het oprichten van een parlementaire onderzoekscommissie en historici die de zaak onderzoeken. We verzetten ons wel tegen het verdrinken van de vis : als men de zaak Lumumba mengt met talloze andere moorden, krijgen we geen ernstig werk meer. Dat zou de ideale manier zijn om de zaak van de baan te ruimen.

Mijnheer de minister, we hebben een gunstig vooroordeel tegenover uw Afrikabeleid. We hebben plichten in Afrika. België heeft in Congo een aantal zaken totaal verkeerd aangepakt; de tijd is gekomen om die goed te maken. België heeft in Congo ook goede zaken gedaan en die kunnen we misschien voortzetten. U moet zich beperken tot enkele situaties, thema's, regio's. Een klein land kan niet op alle slakken zout leggen. Een schitterend voorbeeld daarvan is Rwanda.

We gaan akkoord met uw beleid, mits de door uzelf aangebrachte restricties, meer bepaald, voorzichtigheid in verband met Congo, geen stellingname in de oorlog en geen militaire interventie. Ik voeg daar nog één voorwaarde aan toe : we mogen geen enkel Belgisch belang laten primeren op de Afrikaanse. Ander positieve punten in uw beleid zijn dat u toont geen slaaf te zijn van de Verenigde Staten, dat u mensenrechten en preventiepolitiek belangrijk vindt, hoewel de intentie van de regering om de financiële middelen voor de OVSE in te krimpen daar haaks tegenover staat.

Minder gunstige appreciatie krijgt uw beleidsnota omdat we de nota over Afrika, die we al maanden vragen, nog niet hebben gekregen. Het is ook een nogal ongelukkige zaak dat ik als nieuw parlementslid uw nota over Buitenlandse Zaken pas net voor de bespreking ontving. Dat had eigenlijk geen enkele zin.

Eenzelfde gebrek aan transparantie als bij Defensie is hier en daar in uw nota merkbaar. Een algemeen negatief punt is dat u nog geen afspraken hebt gemaakt met Ontwikkelingssamenwerking. Ik weet dat er in dit land traditioneel bevoegdheidsconflicten ontstaan omtrent dat domein, maar ik zie dat het thans ernstig is. Een tijdje

Ferdie Willems

geleden heeft de heer Van der Maelen nog gezegd dat dit de goede werking van Ontwikkelingssamenwerking verhindert, de heer De Belder heeft dat bevestigd en de heer Boutmans heeft al meerdere keren in scherpe interview gezegd dat dit conflict de goede werking van Ontwikkelingssamenwerking hindert en vertraagt. Deze gang van zaken verheugt ons niet - dat zou goedkoop zijn - omdat het slecht is voor de derde wereld.

Mijnheer de minister van Buitenlandse Zaken, ik zou u nog twee zorgenkinderen willen toevertrouwen. Het eerste is het overwicht van de Verenigde Staten in de NATO. De VS gaat gewoon haar weg, legt haar wil op, voert zaken uit die eigenlijk niet kunnen. Ik zou u willen vragen - nu u de moed hebt gehad om dat openlijk te doen - om daar te blijven tegen ingaan.

Een tweede zorgenkind is een andere grootmacht, namelijk Rusland. Rusland vormt een gevaar. Het is geen democratie. In het verleden heeft het Westen er al enorme blunders begaan. Ik verwijs hierbij naar Tsjetsjenië, waar een volkerenmoord aan de gang is, en Kosovo. Mijnheer de minister, ik zou u willen suggereren een andere vorm van diplomatie te voeren. Ik bedoel hiermee de Griekse of Byzantijnse diplomatie. Rusland heeft immers een eigen aanvoelen van de politiek. Het Westen heeft in het verleden reeds voldoende blunders begaan bij het benaderen van conflicten. In het Westen voelt men niet genoeg de Russische gevoeligheid, het Russisch eergevoel aan.

Inzake buitenlandse handel kan ik kort zijn. Mijnheer de staatssecretaris, uw inspanningen voor de Wereld-Handelsorganisatie worden geapprecieerd. U hebt de verschillende fracties daarbij betrokken. In Seattle hebt u de belangen van de derde wereld goed behartigd. U hebt het zelfs aangedurfd om de dierenrechten ter sprake te brengen. Onze accenten terzake zijn de aandacht voor de regio's en de minderheden in Europa, voor de inheemse volkeren, voor de concertatie met de gewesten, geen bevoogding, wel coördinatie. Wat de wapenhandel betreft, wachten we met ongeduld op een trendbreuk die u hebt aangekondigd. In de commissie hebben we het daarover uitvoerig gehad.

De ontwikkelingssamenwerking ligt me bijzonder na aan het hart. Van de staatssecretaris hebben we ernstige antwoorden gekregen. Hij was zelfs de enige die nadien heeft gezegd welk gevolg hij gaf aan onze vragen. Dat is bijvoorbeeld gebeurd met de vraag over de koffieprijs. Voor ons is het positief dat er enkel aandacht wordt geschonken aan de kwaliteit, het belang van de derde wereld, het niet-communautariseren van de ontwikkelingssamenwerking. We zitten wat dat betreft op dezelfde lijn. Vandaag heeft hij in De Standaard nog gezegd dat hij er niet is om de Belgische belangen te verdedigen. Daarin krijgt hij ook onze steun.

Minister Boutmans, uw visie om aan ontwikkelingssamenwerking te doen via cultuur is bijzonder positief. We trachten dat in Dendermonde ook te doen. Via cultuur wordt de derde wereld een volwaardige partner. Een andere goede zaak is de prioriteit die u schenkt aan aids. Dit vormt inderdaad het wereldprobleem nummer 1 van de 21ste eeuw. Minder goed nieuws is dat de nota pas in voorbereiding is. Ook de discussies met minister Michel beoordelen we negatief, net zoals de debatten over de eigenheid van de ontwikkelingssamenwerking, en last but not least, de norm van 0,7% die men bij de regeringsverklaring in het vooruitzicht heeft gesteld. Wat dit laatste betreft, heeft men een zeer kleine stap in die richting gezet.

Mme **Claudine Drion** (AGALEV-ECOLO) : Monsieur le président, monsieur le ministre, monsieur le secrétaire d'Etat, chers collègues, je vais réagir en quelques points aux différentes notes que nous avons eu l'occasion d'étudier durant l'examen du budget.

Par rapport à l'Union européenne et aussi dans le cadre de la préparation de la conférence d'Helsinki, nous avons mis en évidence la nécessité pour la Belgique d'appuyer la suggestion qui a été faite de réécrire les traités en deux parties : un traité de base décidé à l'unanimité et des textes opérationnels décidés à la majorité qualifiée.

La note que nous avons discutée en commission nous permet d'agir dans cette direction. En tant que parlementaires, mon groupe et moi-même suivrons vraiment de près les initiatives que la Belgique prendra en ce sens. Il nous semble en effet que cela permettra une réelle réforme institutionnelle qui aboutira à des résultats avant qu'un élargissement trop important ne nous amène à des complications institutionnelles.

Pour l'Union européenne, nous avons évoqué un souhait dans le cadre de la préparation de la présidence belge. Bien que celle-ci ne sera effective que dans un an et demi, il n'est jamais trop tôt pour bien faire. Je suggérerais que le gouvernement belge mette sur pied des conférences citoyennes pour que l'Europe soit vraiment un événement auquel tous les citoyens et toutes les citoyennes s'intéressent. Pour cela, nous pouvons prendre une initiative à laquelle tous les citoyens de ce pays pourront s'associer et dans laquelle ils pourront trouver un intérêt leur permettant de comprendre cette Europe qui, parfois, leur apparaît lointaine. La note de politique étrangère contient des accents allant dans ce sens.

Par rapport à l'Afrique centrale, je me réjouis qu'une diplomatie nouvelle se mette en place et que des initiatives soient annoncées pour le début de l'année 2000. Evidemment, nous continuerons à suivre cela de près. Je me réjouis aussi que des moyens substantiels soient accordés à l'Afrique en général puisque 62% du budget consacré à la coopération bilatérale sont attribués à

Claudine Drion

l'Afrique. C'est un signe clair que beaucoup de nos partenaires africains attendaient. J'en ai encore discuté la semaine dernière avec des Congolais et des Congolaises qui se réjouissaient de ce nouveau positionnement.

Je regrette cependant la mise en place d'écoles belges qui me semble un peu passéiste mais que la note mentionne cependant. Au niveau de la faisabilité, cela ne pourra pas vraiment se mettre en place et je n'y crois d'ailleurs pas trop. Nous verrons cependant si cela se fera et nous en discuterons.

Par rapport à l'Amérique latine, comme je l'ai dit en commission, la note est très faible dans la mesure où elle ne fait état que d'intérêts commerciaux. M. Michel a dit qu'il me suivait un peu dans l'idée selon laquelle il faudrait que la Belgique et l'Union européenne prennent vraiment une initiative en termes géopolitiques. Un pôle "Amérique latine-Union européenne" au niveau géostratégique est important afin de faire face à la prédominance des Etats-Unis.

Comme je le disais en boutade tout en rappelant des propos que j'avais entendus au Québec l'an dernier, "la province du Québec souhaite se soustraire à l'accord de libre échange nord-américain pour faire partie de l'Union européenne". Cette boutade est pourtant significative de ce que l'Europe représente par rapport à l'Amérique du Nord et par rapport à l'Amérique du Sud. Beaucoup de pays attendent en effet que l'Europe leur propose un autre modèle. Je souhaite donc que la note des affaires étrangères sur l'Amérique latine soit approfondie à ce sujet.

Je me réjouis aussi que l'on parle de la nécessité d'accélérer les ratifications de différentes conventions internationales. Amnesty International nous a interpellés dans ce sens. Je me réjouis donc de voir arriver ces questions sur les bancs du parlement.

En ce qui concerne le Commerce extérieur, je n'épinglerai qu'une chose car mes collègues Ecolo-Agalev interviendront dans le débat par la suite. Nous nous trouvons dans une impasse par rapport à l'OMC et je souhaiterais que la Belgique participe à la reprise d'une initiative européenne pour élargir le champ. Nous ne devons pas nous contenter de l'après Marrakech, c'est-à-dire d'une discussion sur l'agriculture et sur les services. En faisant alliance avec les acteurs des pays du sud et en sachant que des choses ont déjà été mises sur pied à Seattle, nous pourrions à nouveau prendre une initiative lors de la présidence française et ensuite lors de la présidence belge ou d'abord portugaise, comme vous le soulignez très justement, monsieur le ministre.

Le président : Les Portugais viennent avant les Français et précèdent les Belges, puis ce sont les Suédois.

Mme Claudine Drion (AGALEV-ECOLO) : J'en viens à la coopération au développement. Pour ceux qui me connaissent, c'est un sujet qui me tient fort à coeur. Je me réjouis que ce secteur obtienne l'augmentation la plus significative, si j'ai bien lu les nombreuses pages du budget. Le budget de la coopération est en effet augmenté de 7% et passe donc de 22,2 à 24,4 milliards. C'est trop peu encore, comme M. Willems l'a dit, mais nous sommes dans la bonne direction et j'en suis heureuse. Tout le groupe Ecolo-Agalev s'en réjouit et l'opinion publique aussi, si l'on fait référence aux différentes enquêtes d'opinion publique régulièrement publiées, que ce soit au niveau belge ou européen. La coopération au développement, gouvernementale ou non gouvernementale, recueille une grande confiance auprès de l'opinion publique. Dans notre budget, les ONG représentent 3 milliards 49 millions et ce chiffre est vraiment significatif. Cela augure d'un modèle de coopération dans lequel la population du sud, même dans la coopération bilatérale, sera considérée comme partenaire à part entière. Cet intérêt de l'opinion publique se traduit dans l'existence de deux budgets séparés, qui correspondent à ce que prévoit la loi du 25 mai 1999 et à la définition de l'aide publique au développement donnée par l'OCDE, M. Moriau en a parlé tout à l'heure.

Je suis très satisfaite car je retrouve dans la note une série d'accents mis sur le développement durable, sur la lutte contre la pauvreté, sur la prévention des conflits, sur l'égalité entre les femmes et les hommes, sur la lutte contre le sida qui me paraît fort importante pour avancer dans un développement équitable pour le sud et qui nous sera également profitable.

Je relève encore deux choses dans la note de coopération au développement et dans le budget qui y est lié.

Premièrement, ce sont les 310 millions attribués au Global Environment Fund qui représentent une part de l'engagement pris par la Belgique lors de la conférence de Rio en 1992. Il faut approfondir ce travail en collaboration avec d'autres départements et je pense à celui du secrétaire d'Etat à l'Energie et au Développement durable. La Belgique ne peut pas se soustraire à ses engagements financiers et politiques dans ce domaine.

Deuxièmement, une augmentation est accordée aux moyens attribués à la réduction de la dette des pays les plus pauvres. Nous le savons, toute aide publique au développement ne peut absolument pas être efficace si, par ailleurs, des mécanismes aussi destructeurs que la dette continuent à régner. Je me réjouis qu'une initiative - à mon sens insuffisante mais nous sommes dans la bonne direction - ait été prise pour augmenter ces moyens.

Claudine Drion

J'attends avec impatience la note politique sur le contenu de la coopération internationale que M. le secrétaire d'Etat nous a promise pour le mois de février. Je me réjouis déjà du débat que nous aurons en commission et dont nous ferons état en séance plénière.

De heer **Marc Van Peel** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, leden van de regering, collega's, ik wens even een paar punten te berde te brengen in dit debat. De bevoegde minister is nog niet aanwezig, maar ik wil toch even ingaan op het probleem in verband met de vervanging van de F-16.

We worden - volgens de eerste minister vroegtijdig - gevat door een politiek profileringsdebat. De SP, met haar pacifistische Karel Van Miert-profileringsdrang, grijpt terug naar het verleden en zeg dat dit niet mag of kan. De VLD is haar natuur getrouw en wil het militair-industrieel complex zowel aan Vlaamse als aan Waalse kant steunen. Ook onze vrienden van de PS en PRL steunen dit.

Mijnheer de vice-eerste minister, bepaalde sprekers hebben namens u het woord genomen en anderen hebben namens alle Franstalige partijen het woord genomen. Ik neem echter aan dat u niet toestaat dat men in uw naam spreekt. Ik zal vanaf deze tribune herhalen wat ik daar ook in de media over heb gezegd.

Via de media heb ik rechtstreeks en onrechtstreeks van de eerste minister gehoord dat de these van de regering is dat we eerst moeten weten welke taken het Belgische leger heeft. Eerst moeten we nagaan wat we zelf willen en wat we in NAVO-verband nodig hebben. Pas dan kan er worden beslist over de optie die we nemen. Ik ben het daar helemaal mee eens. De CVP heeft dezelfde stelling verdedigd. Het verbaasde mij dan ook dat we gisteren in de commissie een groot debat kregen tussen de meerderheidspartijen. De "declips" kwam weliswaar van de oppositie, namelijk van de heren Willems en De Crem. Het debat speelde zich echter vooral af op de meerderheidsbanken. De heer Goris, daarin voorafgegaan door partijvoorzitter De Gucht, verdedigde ten volle de optie om nu in de JSF te stappen. Daartegenover zei de heer Van der Maelen in alle duidelijkheid zei : "No pasaran". Bij monde van de heer De Crem hebben wij zoals steeds het verstandige standpunt verdedigd. Men moet namelijk eerst weten waar men heen wil met het Belgisch leger vooraleer men dit soort belangrijke beslissingen neemt. Ik stel alleen vast dat zowel de SP als de VLD een voorschot namen op de beslissing. Zij drongen er beiden op aan, zij het in tegengestelde zin, dat er nu zou worden beslist.

Wat dat betreft is er dus geen probleem : de CVP staat op het standpunt dat wij eerst moeten weten waarheen wij willen met ons leger, vooraleer standpunten in te nemen.

Ik heb uit een persmededeling van de eerste minister begrepen dat wij dit standpunt met hem delen. Hierin zijn wij dus bondgenoten. Het zou voor u natuurlijk handiger zijn moesten uw meerderheidspartners SP en VLD hierin uw bondgenoten zijn.

Mijn volgende bemerking heeft ook met onze defensie-politiek te maken, of toch met de discussie daarover. De eerste minister heeft contact met mij opgenomen. Conform zijn belofte wil hij de fractievoorzitters of hun vertegenwoordigers inlichten over de toestand in Kleine Brogel. Wat ligt daar of wat niet ? Wie kan wanneer op de knop drukken ? Het siert de eerste minister dat hij zich aan zijn woord houdt. Hij houdt zich aan zijn engagement en ik verwijt hem dus niets. Wel zou ik graag willen weten of hij de informatie die hij ons wil geven, ook zal geven aan alle democratische fracties in dit parlement, dus ook aan de meerderheidsfracties. Ik zou niet graag belanden in een situatie waarin een aantal fracties via hun vertegenwoordigers worden ingelicht over een aantal militaire geheimen van dit land, waarover zij dus niet meer mogen spreken. Dat geldt toch voor degenen die worden ingelicht. Ik heb begrepen dat ik een screening of clearance moet ondergaan. Ik wil dat wel doen, op voorwaarde dat dit dan voor iedereen geldt.

Dit is eigenlijk geen vraag aan de regering, maar aan het parlement. Tijdens de kerstdagen kan hierover worden nagedacht. Als ik hiervoor naar de eerste minister ga, zal dat dan zijn om te worden geïnformeerd met alle collega's van de meerderheid ? Het lijkt mij aangewezen dat de Kamer dit zou bespreken. Mijn logisch verstand - al zeg ik het zelf - zegt mij immers dat als alle kamerleden zouden zijn geïnformeerd over de mogelijke militaire geheimen van Kleine Brogel, dit het ideale middel zou zijn om elk politiek debat hierover voor eeuwig ongedaan te maken. Ik heb dit geleerd uit een TV-debat waaraan ook de heer Van der Maelen deelnam en daar deze stelling verkondigde. Ik viel daar eigenlijk van achterover, want ik dacht dat dit netjes was afgesproken binnen de meerderheid. Dat bleek niet zo te zijn. De logica van het verhaal is dat men de mensen informeert en hen dus zwijgplicht oplegt zolang zij politiek actief zijn. Ofwel worden de mensen niet geïnformeerd en mogen zij hierover blijven debatteren. Ik houd mij aanbevolen voor een gesprek met de eerste minister hierover, maar ik zou graag weten of dit al dan niet met zijn allen zal zijn. Dit is dus ook een vraag aan de Kamer.

De heer **Jef Tavernier** (AGALEV-ECOLO) : Mijnheer Van Peel, het is toch mooi van de eerste minister dat hij u blijkbaar eerst heeft gecontacteerd. U bent blijkbaar het best op de hoogte van hetgeen er gaat gebeuren. Wij moeten ons afvragen of het krijgen van meer informatie niet betekent dat er minder debat is. Parlementsleden moeten over de elementen beschikken die belangrijk zijn voor het voeren van een politiek debat en voor het nemen van politieke beslissingen.

De heer **Dirk Van der Maelen** (SP) : Mijnheer de voorzitter, daarstraks was het aandoenlijk om collega Van Peel te horen vaststellen dat er iets moois bloeit tussen de CVP-fractie en de regering. Met betrekking tot de vervanging van de F-16 zei hij dat de CVP op dezelfde lijn zit als de eerste minister. Welnu, mijnheer Van Peel, ik wil u even het standpunt dat de heer De Crem gisterenmorgen heeft ingenomen, in herinnering brengen. Dat is immers niet het standpunt dat u daarnet uitlegde. Collega, wat mij het meest verheugt, is dat er iets moois bloeit tussen ons. Hetgeen u daarnet zei op de tribune, met name dat wij eerst moeten weten in welke richting het leger moet evolueren vooraleer wij tot belangrijke wapenaankopen beslissen, was net wat ik gisterenmorgen heb gezegd. Ik stel dus vast dat wij op dit punt op dezelfde lijn zitten. Niet alleen op dit punt bloeit er iets moois tussen ons, maar ook wat het aanbod van de eerste minister betreft om ons te informeren over kernwapens in Kleine Brogel. Ik heb van bij de aanvang gezegd dat wij als parlementsleden een gevaarlijk pad betraden. Ik stel vandaag vast dat u opnieuw in de richting gaat die door mijzelf en door mijn fractie werd uitgetekend. Het is dus voor het ogenblik 2-1 : tweemaal bloeit er iets moois tussen de CVP- en de SP-fractie en eenmaal tussen de CVP en de regering-Verhofstadt.

De **voorzitter** : Wij zijn een parlement in een rozentuin.

De heer **Alfons Borginon** (VU&ID) : Mijnheer de voorzitter, ik wou nog iets zeggen aangaande de clearance, een begrip dat plotseling is opgedoken en eigenlijk niet zo evident is als het hier wordt voorgesteld. Ik heb in dat verband een vraag aan de regering. In welke mate oefent de NAVO een zekere vorm van controle uit, in de vorm van een clearance, op de ministers van de Belgische regering die weet zouden kunnen hebben van militaire geheimen ? Moet ik concluderen dat vooraleer men in dit land minister kan worden, de NAVO haar zegen moet geven ? Als dat niet het geval is, wil ik de collega's erop wijzen dat er zoiets bestaat als de gelijkheid tussen het parlement en de regering. Ofwel geldt dat voor de ministers - en dan zou men kunnen argumenteren dat het ook voor de parlementsleden geldt - ofwel geldt het niet voor de ministers, maar dan lijkt het mij vanuit parlementair standpunt onaanvaardbaar dat de NAVO zou beslissen welke parlementsleden wel voldoende te vertrouwen zijn en welke niet. Ik had dienaangaande graag een concreet antwoord gekregen.

M. Louis Michel, ministre : Monsieur le président, j'interviens car je souhaiterais qu'il n'y ait pas de malentendu sur les informations qui ont été promises par le Premier ministre. La promesse sera bien entendu tenue, mais je rappellerai un élément. Pour accorder la "clearance", c'est-à-dire l'autorisation pour certaines personnalités d'être informées, un certain nombre de conditions doivent être remplies. L'autorité de sécurité doit, avant

d'accorder cette "clearance", procéder à un certain nombre de vérifications concernant ces personnes. Même un ministre en fonction ne la reçoit pas automatiquement. Il doit se soumettre à une enquête et remplir un formulaire.

En outre, il faut aussi prendre un engagement. Si cet engagement n'est pas respecté, l'OTAN peut prendre des sanctions. Mais, contrairement à ce que je viens d'entendre, ce n'est pas l'OTAN qui accorde la "clearance". C'est une autorité nationale.

Ce n'est que si les critères d'octroi de la "clearance" sont respectés que les informations seront données à la personne intéressée. Ceux qui demandent cette "clearance" s'engagent, par la même occasion, à respecter la confidentialité sur les informations qu'ils recevront. Si nous sommes d'accord sur ce point, le Premier ministre, avec l'accord du gouvernement, respectera la promesse donnée. Le fait de bénéficier d'une "clearance" ne permet évidemment pas de se départir de l'engagement de confidentialité qui a été pris.

De **voorzitter** : Mijnheer Van Peel, in de commissie voor het Reglement - en u zijt hiermee ook geassocieerd - worden een aantal voorontwerpen uitgewerkt ter afdekking van geheimhoudingen, verklaringen en bekendmakingen in verband met de onderzoekscommissies.

Eind januari zal ik het parlement maatregelen voorleggen en voorstellen doen, eerst aan de commissie en nadien in plenaire vergadering.

De heer **Marc Van Peel** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, sta mij toe eerst een antwoord te verstrekken aan de heer Van der Maelen omtrent de vervanging van de F-16.

De heer De Crem zei in de commissie net hetzelfde als wat ik daarnet zei, maar dat is geenszins wat de leden van de SP en van de VLD terzake zeggen.

Volgens de SP zou er nooit sprake zijn van in te stappen in de JSF en volgens de VLD zou het goed zijn voor het beleid inzake Landsverdediging voor het defensiebeleid en voor de Belgische industrie. U moet er maar de handelingen van de commissievergadering op nahouden.

Ik stel alleen maar voor eerst een sereen debat te voeren over de richting die wij willen uitgaan met het Belgisch leger in plaats van profilerende discussies te voeren.

Wat Kleine Brogel betreft, ben ik het helemaal eens met de interpretatie van de vice-eerste minister. Trouwens, was het niet bij monde van Mark Eyskens dat wij op deze banken steeds verkondigden geen vragende partij te zijn om deelgenoot te worden gemaakt van militaire geheimen ?

Marc Van Peel

Het is het initiatief van de eerste minister om, op basis van een discussie in de meerderheid, aan te kondigen dat hij één kamerlid per fractie deelgenoot wil maken van bepaalde geheimen, op voorwaarde dat - en daarmee ben ik het volledig eens - hij er niet mee naar buiten komt. Het is uiteraard ook onze thesis dat dergelijke geheimen niet mogen worden verspreid.

Aldus belanden wij in de merkwaardige paradox dat het lid van deze assemblee dat wordt geïnformeerd - en op dat vlak geef ik de heer Van der Maelen gelijk - mondodood wordt gemaakt tijdens het debat.

Collega's, ofwel wordt één persoon per fractie geïnformeerd, maar dan kan die persoon nooit meer deelnemen aan het debat, zelfs niet na zijn mandaat, ofwel blijft het een militair geheim waarvan men niet weet of het al dan niet juist is, en wordt er door het parlement een volwaardig debat over gevoerd.

Hoe dan ook, terzake moet een gezamenlijke afspraak worden bereikt. Het is geenszins mijn bedoeling in de aanval te gaan tegen de eerste minister, maar het lijkt mij toch niet aangewezen dat verschillende parlementsleden, omwille van de hun medegedeelde geheimen, worden uitgesloten van het betrokken debat en dat niet-geïnformeerde parlementsleden wel mogen debatteren. Dat lijkt mij verkeerd.

Mij lijkt de oorspronkelijke positie waarbij een aantal geheimen per definitie niet openbaar worden gemaakt, veel verstandiger. Immers, in het andere geval zal het debat over dat concreet onderwerp elders dan in het parlement moeten worden gevoerd. Vandaar mijn vraag ons grondig te bezinnen over deze aangelegenheid omdat wij dreigen in een eigenaardige paradoxale situatie te belanden.

Mijnheer de minister van Buitenlandse Zaken, mijnheer de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking, ik zal niet dieper ingaan op het protocol en de verstandhouding tussen u beiden.

Belangrijk punt is, mijns inziens, de kaderinvulling van de BTC en het Directoraat voor Internationale Samenwerking. Er bereiken ons terzake allerlei onheilspellende berichten.

Mijnheer de staatssecretaris, ik heb uw interview in De Standaard gelezen. A bon entendeur demi mot suffit. U beklaagt zich erover dat de samenwerking met Buitenlandse Zaken niet zo vlot verloopt als u het zou wensen. Ik wens niet dieper in te gaan op de grote punten van het beleid zoals de gebonden of ongebonden hulp.

De concrete invulling van de kaders van de BTC en het DGIS is ontzettend belangrijk.

Staatssecretaris **Eddy Boutmans** : Mijnheer de voorzitter, collega's, ik beklemtoon dat de wet op de BTC bepaalt dat de personeelsbezetting een exclusieve bevoegdheid van het overheidsbedrijf zelf is.

De groenen hebben deze wet niet goedgekeurd. Het is niet onze hervorming ! De administratieve hervorming werd in de vorige legislatuur goedgekeurd maar wordt loyaal uitgevoerd. Als de personeelsbezetting voor problemen zorgt, moet u zich tot de directie wenden.

De heer **Marc Van Peel** (CVP) : Mijnheer de staatssecretaris, naar verluidt is er heel veel personeel omdat de affectatie bij het DGIS niet gebeurt.

Twee weken geleden heeft de commissie de bijzondere evaluator gehoord. Er werden kritische vragen gesteld over zijn taken. Ik heb vastgesteld dat hij op een aantal punten, onder meer de interne evaluatie, niet meer deed dan een soort brandweerfunctie. Hij wees op de problemen inzake bezetting van de kaders van de BTC en het DGIS omwille van de loopgravenoorlog tussen de verantwoordelijke beleidvoerders.

Mijnheer de staatssecretaris, uit uw verklaringen kan ik niet anders dan smeulende disputen vaststellen tussen u en minister Michel inzake de bezetting van de kaders en de affectatiebesluiten.

Ik roep u op de loopgraven te verlaten.

Mme **Josée Lejeune** (PRL FDF MCC) : Monsieur le président, messieurs les ministres, je serai probablement plus positive que certains de mes collègues.

Lors de la présentation de la note de politique générale de la Défense nationale pour l'année budgétaire 2000, M. le ministre a fait allusion à la continuité de la politique au sein de certains départements.

Toutefois, nous tenons à souligner que c'est la deuxième fois, depuis 1993, qu'une augmentation est constatée au niveau du budget de la Défense nationale. De plus, le gouvernement a accepté le retour au principe d'indexation pour l'ensemble de la législature. En effet, notre fédération a toujours estimé que la défense devait disposer d'une dotation budgétaire de base de 100 milliards indexés et de moyens pour assurer le renouvellement des matériels et favoriser le dégagement du personnel excédentaire.

Nous constatons que la note présentée respecte bien l'estimation qu'avait réalisée notre fédération avant le 13 juin. Nous constatons avec satisfaction que des efforts considérables seront entrepris par le gouvernement dans le but d'accroître notre coopération internationale qui, d'ailleurs, sera souvent menée de concert avec le vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères.

Josée Lejeune

Une collaboration accrue entre les différents départements ministériels est essentielle pour mener à bien, avec la plus grande efficacité possible, les missions qui nous sont assignées. Notre fédération ne peut que s'ouvrir à une plus grande intégration européenne pour la mise en place d'une politique commune de défense et de sécurité en fonction des nouveaux risques encourus dus au nouveau contexte géopolitique de plus en plus complexe.

Nous sommes conscients du coût financier et humain, induit par cette politique volontariste qui transparaît dans cette note. La Belgique doit être un des maillons importants au niveau de l'OTAN. C'est pourquoi nous pensons également qu'un juste équilibre a été trouvé pour que ces dépenses n'affectent en aucune manière le maintien et même la modernisation de notre armée, afin que cette dernière nous assure une défense de qualité.

L'ouverture des Forces armées vers la société civile n'a pas non plus été oubliée, notamment pour des prestations servant à aider la Belgique lors d'événements exceptionnels, comme des catastrophes naturelles.

En outre, d'un point de vue méthodologique, nous souscrivons entièrement à la mise sur pied d'une évaluation précise des différentes missions auxquelles notre armée a participé.

De façon plus générale, la vue adoptée par le gouvernement est globale, à long terme et montre également un intérêt particulier au sort des militaires et à leur avenir. Les Forces armées sont donc placées dans une optique de collaboration, d'une efficacité accrue et surtout, avec un volet social souvent oublié jusqu'à présent.

Je voudrais m'attarder quelques instants sur la problématique posée par le remplacement du matériel des Forces armées. Il n'est pas superflu de profiter du débat budgétaire pour réaffirmer la nécessité de répondre aux exigences de qualité qui s'imposent en matière d'équipement militaire. En effet, il serait irresponsable de ne pas aborder les problèmes posés actuellement par la vétusté de certains matériels.

L'absence de politique à long terme durant les dernières législatures a eu des conséquences néfastes pour le niveau qualitatif de notre matériel militaire. C'est donc avec beaucoup de satisfaction que nous constatons une volonté de changement de ton, d'optique dans l'approche de l'actuel ministre de la Défense nationale. Qu'il s'agisse des avions de combat ou de transport, des chars ou des navires dragueurs de mines, le problème du renouvellement se pose et se posera à court et à moyen terme.

La plupart des matériels arrivera en bout de course dans les cinq ans : véhicules chenilles CVRT, les chars Léo-pards et j'en passe. Il est donc nécessaire d'entreprendre une réflexion globale vis-à-vis de ces dossiers. Nous savons que le ministre y est très attentif et nous l'encourageons.

Dans le cadre de ce renouvellement de matériel, n'oublions pas les remarques faites à propos du niveau belge en matière d'investissements par l'OTAN depuis ces dernières années. Elles doivent nous pousser aussi à être soucieux de cet aspect de notre politique de défense. Nous ne pouvons être perpétuellement à la traîne de l'Alliance et donner à nos alliés une image négative de notre pays. Face à cela également, un renversement de tendance est nécessaire.

Enfin - et ce n'est pas le moins important -, nous voudrions attirer l'attention sur le danger potentiel que représente le fait d'envoyer en missions dans des milieux hostiles des militaires qui ne disposent pas d'un équipement sécurisant, de qualité et adapté à la situation. Il paraît donc essentiel que tout soit fait afin de permettre de dégager les marges adéquates pour faire face aux défis à venir en la matière.

Nous pensons que le gouvernement en est capable. Par conséquent, nous soutenons, nous soutiendrons fermement le gouvernement et par cette déclaration, nous tenons à vous assurer que nous participerons activement à l'élaboration de solutions concrètes et aux défis qui nous attendent.

Le président : Je tiens à vous féliciter, madame Lejeune, car c'était votre maiden speech. (*Applaudissements sur tous les bancs*)

De heer Dirk Van der Maelen (SP) : Mijnheer de voorzitter, heren ministers, collega's, mijn betoog beperkt zich tot ontwikkelingssamenwerking. Daarin zal ik twee punten uitdiepen : ten eerste, de schuldverlichting en ten tweede, de integratie van ontwikkelingssamenwerking in Buitenlandse Zaken.

Ten eerste, het verheugt de SP-fractie dat in de begroting 2000 de regering haar inspanningen heeft opgedreven tot 800 miljoen frank om tot schuldverlichting te komen. Voor de leningen van Staat tot Staat hebben volgens mijn informatie de ontwikkelingslanden een schuld van 9,4 miljard frank. Bij de Delcreditediensten hebben zij een schuld van 75,3 miljard frank uitstaan.

Is het niet mogelijk dat België iets meer zou doen, naar het voorbeeld dat Frankrijk en Groot-Brittannië hebben bekendgemaakt en op voorwaarde dat de inspanningen die door het rijke Noorden worden geleverd in sociale investeringen worden vertaald. Als ik mij goed herinner, heeft de vorige regering beslist om die 9,4 miljard af te bouwen gedurende een periode van 40 jaar. Is het niet

Dirk Van der Maelen

mogelijk hetzelfde bedrag op een kortere termijn kwijt te schelden, zeker voor de landen Bolivia, Tanzania, Kenia, Kameroen, Vietnam, Ghana en Guinee ? Volgens een eerste evaluatie die wij hebben opgemaakt zijn dit landen die daarvoor zeker in aanmerking kunnen komen.

Ten tweede, wat de integratie van ontwikkelingssamenwerking - het ABOS - in het departement Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel betreft verduidelijk ik even de filosofie waarin wij daarin zijn meegeestapt. Aan de hand van één voorbeeld kan ik het belang aantonen van een samenhangend geïntegreerd beleid vanwege de Belgische regering voor het Zuiden.

Voor ontwikkelingssamenwerking brengt het rijke Noorden jaarlijks 50 miljard bijeen. Mocht de tariefbarrière inzake landbouw en textiel wegvallen, dan zou dit voor de landen van het Zuiden een voordeel betekenen van 125 miljard dollar. Dit toont aan dat een goed georganiseerd beleid van Buitenlandse Handel van een rijk exportland als het onze, dat rekening houdt met de belangen van het Zuiden, een veel belangrijker hefboom is voor de ontwikkeling van het Zuiden. De politieke knowhow die in België aanwezig is, zowel bij Buitenlandse Zaken als bij Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, moet worden samengebracht. Op die manier kunnen wij tot een beter beleid komen.

Wij zijn ons bewust van de risico's die aan dergelijke operatie verbonden zijn. Tijdens de debatten in de vorige legislatuur hebben wij altijd voorgehouden dat er een brandgang moet blijven tussen enerzijds, Ontwikkelingssamenwerking en anderzijds, Buitenlandse Handel en Buitenlandse Zaken. Ik denk dat wij die brandgang hebben gecreëerd. Er moeten dus duidelijke beleidsdoelstellingen zijn inzake Ontwikkelingssamenwerking. Dit was een van de kwalen die onze vroegere ontwikkelingssamenwerking had. Wij hadden 21 beleidsdoelstellingen met ontwikkelingssamenwerking. Een klein land als België kan dat niet invullen. Wij hebben mee een beleidsnota goedgekeurd. Nu wachten wij op de beleidsnota van de minister die hij heeft aangekondigd voor begin 2000.

We denken dat het de plicht is van regering en parlement om duidelijke beleidsdoelstellingen af te spreken, zodat we degenen die ervan willen afwijken, kunnen terugfluiten. Eveneens een brandgang is een beleidsnota per land, per sector en per thema. Als we vooraf afspraken maken over wat we willen doen en hoe we dat willen doen, kan men de ontwikkelingssamenwerking niet meer uithollen. Selectieve ontbinding is een volgende brandgang, net zoals transparante besluitvorming zodat ook controle mogelijk is. Een voorwaarde voor een effectieve brandgang is een slagvaardige interne controle. De heer Van Peel wees al op het huidige gebrek

daaraan. Last but not least vraagt een brandgang om een onafhankelijke evaluatie met publieke verslaggeving. Als dat mogelijk is, kunnen geïnteresseerde parlementsleden waken over de specificiteit Ontwikkelingssamenwerking.

Tot slot, wil ik de signalen uit de sector aanhalen. Ik zou de minister en de staatssecretaris willen vragen om tekorten bij te sturen zodat dit niet uitdraait op demotivatie en desorganisatie bij het vroegere ABOS-personeel. Men vroeg me hoever u staat met de integratiebesluiten, de structuur en de benoeming van het personeel. De NGO's stellen zich vragen bij de uitbetalingsorganisatie. Zelf vraag ik me af wie de leidinggevende ambtenaar van DGIS wordt. Het samenvoegen van de administratie van Buitenlandse Zaken en het vroegere ABOS moet met het nodige psychologische inzicht gebeuren. Deze departementen hebben een eigen cultuur. De leidinggevende ambtenaar zou het best banden hebben met Ontwikkelingssamenwerking. Een laatste vraag komt van de evaluator. Hij zou een beroep kunnen doen op drie experts, die zo snel mogelijk ter beschikking moeten worden gesteld.

De heer **Marc Van Peel** (CVP) : Toen de heer Van der Maelen het had over de leidend ambtenaar, dacht ik dat de vice-premier non-verbaal negatieve signalen gaf. Klopt dat, mijnheer de vice-eerste minister ?

M. **Louis Michel**, ministre : Les arrêtés d'affectation et les arrêtés de structure seront signés incessamment.

De heer **Dirk Van der Maelen** (SP) : Ik dank de minister daarvoor. Het is een goede beslissing. Ik hoop dat we zo snel mogelijk van start kunnen gaan.

De heer **Guido Tastenhoye** (Vlaams Blok) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, ik wens van de begrotingsbesprekingen gebruik te maken om op de Top van Helsinki terug te komen. De beslissing van 10 en 11 december 1999 om Turkije het kandidaat-lidmaatschap aan te bieden van de Europese Unie, is een fatale, collectieve dwaling. Het is evenzeer een dramatische misrekening om nu reeds onderhandelingen aan te vatten met 10 Oost-Europese landen, aangevuld met Malta en Cyprus, zonder daarvoor extra begeleidende maatregelen te treffen.

Een terugblik in de geschiedenis van Turkije kan leerrijk zijn. In 1683 stonden de legers van het Ottomaanse rijk voor de poorten van Wenen en belegerden de moslims de stad. Ze hadden dit al een eerste maal gedaan in 1527. Gelukkig konden de troepen van de West-Europese mogendheden de Turken uiteindelijk terugdringen. Tot vandaag treffen we de dramatische gevolgen aan van de vroegere Turkse aanwezigheid in de Balkan. De trieste voorbeelden hiervan zijn Bosnië en Kosovo.

Guido Tastenhoye

Binnenkort gaan de 65 miljoen Turken het gemakkelijker krijgen om West-Europa te overspoelen. Ze zullen niet meer moeten vechten zoals destijds. Neen, de Turken krijgen Europa op een gouden schaalte aangeboden. Jarenlang hebben de landen van de Europese Unie de boot afgehouden voor de Turkse verzoeken tot aansluiting. Zo was de gewezen Duitse kanselier Helmut Kohl altijd een hevig tegenstander van de EU-kandidatuur van Turkije. Bij ons stelde een staatsman als Leo Tindemans zijn veto. Dit deden trouwens de meeste Europese politici.

Op de Europese Top van december 1997 werden de Turken nog gewogen maar te licht - of moet ik zeggen te zwaar - bevonden. De Turken zijn inderdaad zware jongens. Ze hebben door de eeuwen heen een barslechte internationale reputatie opgebouwd op het vlak van de mensenrechten. Deze reputatie duurt helaas tot op vandaag voort. Men kan in dit opzicht verwijzen naar de verschrikkelijke volkerenmoord op het Armeense volk in 1915. Naar schatting werden hierbij 1,5 miljoen Armeniërs uitgeroeid. De Turkse staat heeft voor deze genocide nooit zijn verontschuldiging aangeboden.

Van recentere datum is de bloedige en onmenselijke onderdrukking van het Koerdische volk die gepaard gaat met moorden, verkrachtingen en het systematisch platbranden van dorpen. Dit gebeurt op grote schaal door het Turkse leger en onder de ogen van een passief toekijkend Westen.

De Koerdische leider Öcalan wacht de strop. Ook tegen eigen Turkse ingezetenen die het niet eens zijn met het door de militairen gedomineerde beleid wordt hard opgetreden. Vrije meningsuiting is in de politiestaat Turkije een overbodige luxe. De kerkers waar gemarteld en gefolterd wordt, puilen uit van de politieke gevangenen. Niet het Vlaams Blok zegt dat, wel rapporten van Amnesty International en de Raad van Europa.

Alsof dat nog niet genoeg is, bezet Turkije sedert 1974 een deel van het Griekse eiland Cyprus. De fascistebanden van de Turkse Grijsse Wolven zaaien er nog altijd terreur. De Verenigde Naties, waaronder België, hebben de annexatie van een deel van Cyprus door Turkije nooit erkend. Met de Grieken bestaan er verder nog steeds grensconflicten over een paar eilanden in de Egeïsche Zee.

Turkije, waarvan 97% van het grondgebied in Azië ligt, behoort geografisch, cultureel, noch historisch tot Europa. Het Vlaams Blok staat heus niet alleen met dit standpunt. Het is ook altijd de stelling geweest van de meeste Europese politici. Een meerderheid van de EVP-fractie denkt er nu nog steeds zo over, getuige het debat van vorige week in Straatsburg.

Toch beslisten de Europese staats- en regeringsleiders op de Top van Helsinki op 10 en 11 december 1999 Turkije het statuut van kandidaat-lidstaat te verlenen, de eerste stap naar het volwaardig lidmaatschap. Zelfs de Grieken lieten hun bezwaren vallen en gingen door de knieën. De grote verliezer is Cyprus. De Turken zijn immers niet van plan hun deel van het eiland op te geven. De mogelijkheid bieden, zoals de Europese Unie nu doet, dat een gedeeld Cyprus lid kan zijn van de Europese Unie, neemt de druk op de Turken weg om tot een oplossing voor Cyprus te komen. Het is onbegrijpelijk dat al die geleerde diplomaten zich zo in het ootje lieten nemen.

Ondervraagd over zoveel bochtenwerk en toegeeflijkheid zei eerste minister Verhofstadt, volledig in tegenstelling tot de vroegere standpunten van de VLD - wat we intussen wel gewoon zijn geworden - dat de Turken een Europese roeping hebben en dat we ze niet mogen laten afglijden in de richting van het moslimfundamentalisme. Onzin natuurlijk. Gaat Europa er dan soms ook alle Centraal-Aziatische republieken bij nemen waar het fundamentalisme in opmars is? Waarom dan ook niet Pakistan of Afghanistan? De waarheid is eenvoudig. Turkije moet bij Europa omdat de Amerikanen dat zo willen. Zo was president Clinton enkele weken voor de Europese Top nog in Ankara waar hij een pleidooi hield voor een snel en volwaardig Europees lidmaatschap voor Turkije. Amerika oefende zware druk uit op Europa omwille van geopolitieke en geostrategische redenen. Turkije is lid van de NAVO en Amerika heeft de militaire basis in Turks Koerdistan nodig om Irak te kunnen bestoken en de hele regio te controleren. De Turkse premier Ecevit die ijlings naar Helsinki vloog triomfeerde. Ik citeer: "Het zal geen jaren duren voor Turkije voldoet aan de criteria voor toetreding maar slechts enkele maanden". Dat zei Ecevit zelfverzekerd bij zijn terugkomst in Ankara. De Turken die naar Europa willen komen, zullen niet langer hun heil moeten zoeken in gearrangeerde huwelijken, gezinshereniging, de procedures voor asiel of de illegaliteit. Neen, binnen afzienbare tijd worden zij volwaardige Europese staatsburgers en kunnen zij zich met hun 65 miljoen vrij bewegen en zich waar dan ook in de Europese Unie vestigen. Na drie jaar verblijf kunnen ze hier het Belgische staatsburgerschap gratis en voor niets verkrijgen, met alle materiële en financiële voordelen van dien. Nu al wonen er anderhalf tot twee miljoen Turken in Duitsland. Verwacht u aan honderdduizenden, misschien wel miljoenen Turken die naar het Westen zullen trekken.

Europa loopt het risico te worden gedestabiliseerd. Het Vlaams Blok bood als enige fractie weerwerk aan het Turkse lidmaatschap, namelijk door alle hoger vermeldde argumenten in een resolutie te gieten. De andere partijen wilden niet weten van een hoogdringende behandeling hiervan nog voor de Europese Top, zodat

Guido Tastenhoye

hierover pas in januari 2000 zal kunnen worden gestemd. De andere partijen, en in het bijzonder de VLD, zullen hier dan maar kleur moeten bekennen. Wij maken ons echter geen illusies : zij zullen als schapen die naar de slachtbank worden geleid het multiculturele weg-met-ons-principe huldigen en de opname van Turkije in Europa goedkeuren.

De heer **Lode Vanoost** (AGALEV-ECOLO) : Mijnheer de voorzitter, voor alle duidelijkheid wijs ik erop dat de resolutie van de heer Tastenhoye is weggestemd en om goede redenen ook. Dit is een racistische tekst en zegt meer over u en uw partij dan over Turkije, een land, volk en cultuur waarvoor ik het grootste respect heb.

De heer **Guido Tastenhoye** (Vlaams Blok) : Mijnheer Vanoost, dat is complete onzin ! Als democratische volks-nationalist kom ik op voor het zelfbeschikkingsrecht der volkeren, waar ook ter wereld.

Mijnheer de voorzitter, het zal u interesseren te vernemen dat het Vlaams Blok bij de komende verkiezingen de VLD-kiezers zal laten weten dat Turkije bij Europa komt en de Turken naar hier dank zij de VLD.

In Helsinki werd ook beslist om toetredings-onderhandelingen te beginnen met tien Oost-Europese landen waaronder ontwikkelingslanden als Roemenië en Bulgarije. Na 10 jaar Duitse hereniging is Oost-Duitsland er nog altijd niet bovenop, ondanks massale hulp. Die Duitse hereniging is echter klein bier, vergeleken met de toetreding van die Oost-Europese landen tot de EU. Het kan best zijn dat de EU dit niet overleeft. Het Vlaams Blok is niet tegen de uitbreiding naar Oost-Europa, maar dan wel strikt begeleid en gecontroleerd. Zo pleiten wij onder meer voor een Marshall-plan voor Oost-Europa, om die landen sneller tot een behoorlijk welvaartspeil te brengen, vooraleer zij kunnen aansluiten bij de EU. Wij willen ook dat het principe van de vrije vestiging voor die nieuwe landen slechts kan gelden vanaf het ogenblik dat zij de armste van de huidige 15 lidstaten economisch hebben bijgebeend, dit om al te grote migratiestromen naar het Westen te vermijden.

In Oost-Europa wonen miljoenen zigeuners en andere minderheden die wachten op het signaal om naar het Westen te trekken, daarin trouwens aangemoedigd door de Oost-Europese landen die hen liever kwijt dan rijk zijn. De Belgische regering kon zich dus de moeite besparen om puur voor de show 74 Slowaakse zigeuners op een vliegtuig te zetten naar hun thuisland. Als Oost-Europa lid wordt van de EU en dit zonder beperkingen, zal niets of niemand de stroom geluk- en fortuinzoekers naar het Westen nog kunnen tegenhouden. Dit wordt dé grote exodus naar het Westen, met alle rampzalige gevolgen van dien. Maar wat baten kaars en bril, als den uil niet zien en wil ?

Mijnheer de voorzitter, op de Top in Helsinki had de Belgische regering haar veto moeten stellen tegen Turkije en had zij de Oost-Europese kandidaat-landen extra begeleidende maatregelen moeten opleggen. Dat dit niet is gebeurd, betreuren wij. Het is de voorbode van een krachtige orkaan die ons dreigt weg te blazen, mede in de hand gewerkt door een nefast beleid van regularisaties en naturalisaties, dat het aanzuigeffect alleen maar zal vergroten. Mee om deze redenen zullen wij deze rampzalige regering die onze belangen en onze toekomst te grabbel gooit, met de grootste hardnekkigheid blijven bekampen.

M. Jean-Pol Henry (PS) : Monsieur le président, messieurs les ministres, chers collègues, en commençant cette intervention, je voudrais d'abord rappeler le fait qu'il ne faut pas renier, parce que nous nous trouvons dans une nouvelle majorité gouvernementale, la politique qui a été menée par la Défense nationale sous les précédents gouvernements. Et je pense que l'action du ministre et du parlement fut par le passé déjà largement positive en cette matière, même si un gouvernement et des ministres nouveaux permettent bien entendu d'apporter de nouveaux accents en Défense nationale, que ce soit sur le plan budgétaire ou - et c'est là une nouveauté - sur le plan européen.

Je souhaite donc remercier le ministre pour sa volonté de dialogue et d'ouverture. Le fait qu'il associe tous les parlementaires de la commission de la Défense nationale aux activités de son département se doit d'être signalé ici. En outre, sa volonté d'inscrire la Défense nationale et notre armée dans le contexte de la nation est tout à fait louable.

Monsieur le ministre, nous ne pouvons que nous féliciter des intentions et des moyens, dont la Défense nationale jouira au cours de l'exercice à venir. Le budget de la Défense augmente pour la seconde fois depuis 1993, pour atteindre aujourd'hui la somme d'un milliard vingt millions de francs consacrée à des dépenses de personnel, de fonctionnement et d'investissements.

Par cette politique budgétaire, les forces armées belges disposeront de moyens supplémentaires pour définir de manière judicieuse leurs dimensions nationale et internationale, afin que notre contribution soit la plus efficace et de la meilleure qualité pour la sécurité de nos hommes et celle de nos alliés. A ce titre, il est réjouissant de constater le caractère démocratique lié à cette institution. Le ministre de la Défense a entamé un large tour de consultation au sein de l'ensemble des forces armées, afin de déterminer une série de propositions concrètes qui, en synergie avec d'autres départements non militaires, consacreront inévitablement l'ouverture de la Défense nationale sur la société civile, permettant ainsi un raffermissement du lien armée-nation.

Jean-Pol Henry

Face à un contexte géopolitique changeant, notre politique de défense et de sécurité se définit et se définira de plus en plus aux niveaux européen et international. Le développement de la dimension multinationale de certaines activités de l'armée doit nous inciter à devenir pionnier dans la définition, l'élaboration et la mise en oeuvre d'une véritable politique européenne de défense. Dans cette optique, il est souhaitable de tendre vers une intégration progressive des forces armées, en harmonisant, tant au niveau national qu'au niveau international, les moyens et les commandements. Ainsi, sur le plan européen, l'on retiendra surtout la notion d'organisation d'une force d'intervention rapide. Nous devons rester attentifs à l'organisation du travail européen en cette matière, notamment au regard de l'échéance 2002 et de la future présidence belge.

L'accord sur la politique européenne de défense et de sécurité est évidemment très positif. Il est temps de pallier les déficits européens dans ce domaine. L'Europe doit se munir des instruments adaptés pour faire face aux défis et risques futurs, à savoir l'instabilité et les dangers de surpopulation à ses frontières, les catastrophes humanitaires, l'afflux de réfugiés sur son territoire et le danger potentiel provenant d'armes de destruction massive. Il faudra bien entendu veiller à ce que l'identité européenne de défense et de sécurité, que nous sommes en train de construire, ne vienne compromettre le nouveau concept stratégique de l'OTAN; un lien transatlantique solide assure notre sécurité et nous protège contre les dangers de la 'renationalisation' des efforts de défense.

Notre identité et notre capacité européenne en la matière devront prioritairement se faire jour en toute transparence au sein de l'OTAN. On peut également se féliciter de l'aspect relatif à la gestion et à la prévention des conflits. Il est essentiel que l'Europe affirme clairement sur la scène internationale sa volonté de donner une très nette priorité à la prévention des conflits.

C'est pour cette raison que nous sommes particulièrement satisfaits de certaines dispositions prises par le sommet d'Helsinki, notamment celle relative à l'élaboration d'un mécanisme pour la gestion militaire des crises afin de coordonner et d'utiliser plus efficacement les divers moyens et ressources civils, parallèlement aux moyens et ressources militaires dont disposent l'Union et les Etats membres.

Enfin, nous souhaitons une continuité et un approfondissement de tout débat constructif sur le désarmement nucléaire. Il est important que la Belgique s'emploie à étendre son implication dans le processus de dénucléarisation. Il est nécessaire qu'un certain nombre de pays membres de l'OTAN envoient un signal net et énergique

à destination des puissances nucléaires. Ainsi, tout doit être mis en oeuvre pour un désarmement nucléaire effectif, à condition qu'il se fasse hors de toute anarchie et à la suite de négociations et d'accords établis dans un cadre multilatéral.

Monsieur le ministre, hier, il y avait beaucoup plus de caméras et beaucoup plus de monde pour assister aux interpellations de certains de nos collègues. En ma qualité de président de séance, il m'était difficile d'abandonner mon siège et de réagir aux propos importants qui ont été tenus à l'occasion de ces interpellations.

Si chacun peut espérer que l'émergence d'une défense européenne va incontestablement conduire à une plus grande intégration, voire à une certaine spécialisation, je crois que c'est seulement à long terme que cela conduira probablement à des économies et, sur le plan européen, à disposer d'une armée plus efficace et plus opérationnelle.

En cette matière, connaissant suffisamment les grandes puissances qui sont nos alliées comme la France, l'Angleterre et la Grande-Bretagne, il ne faut ni empressement ni optimisme exagéré. Je ne crois pas qu'il appartient à un petit pays comme le nôtre de déterminer seul quel sera demain le rôle de ses forces armées, ni à l'un ou l'autre parti de déterminer seul demain ou aujourd'hui quel serait le rôle des forces armées belges.

Il convient d'abord, j'espère que chacun en conviendra, de tenir compte de nos obligations internationales, notamment vis-à-vis de l'OTAN. On semble oublier souvent le très important article 5 dans le traité de l'OTAN, qui vise à assurer à notre pays sa défense et sa sécurité.

Enfin, il nous appartient de dessiner, en partenariat avec les autres pays européens, les objectifs et les moyens de la défense européenne. Certains semblent vite oublier, me semble-t-il, le vote quasi unanime que nous avons émis dans cette assemblée, après le débat que nous avons eu pendant presque deux ans sur le rôle des forces armées. Le parlement s'est exprimé sur la manière dont il envisageait le rôle des forces armées en Belgique. Et certains souhaiteraient naïvement tirer jusqu'à l'ivresse les dividendes de la paix.

En confinant l'armée belge - je vais peut-être schématiser ici la pensée de certains - uniquement dans des missions humanitaires et dans la coopération au développement, en la réduisant, comme le rêvent certains, aux missions de transport de troupes, terrestre, aérien ou naval, ou au service de santé et, comme par hasard - parce qu'il n'y avait, paraît-il, aucune allusion communautaire en la matière - au rééquipement de la force navale en dragueurs de mines voire même de régates, je pense que nous n'allons pas dans la bonne direction.

Jean-Pol Henry

M. Vanoost - je suis heureux de vous voir, monsieur Vanoost, car vous vous exprimez souvent dans les médias, mais très peu en commission; enfin, vous êtes là aujourd'hui - a rappelé, à juste titre, que dans les années 70 ou 80, personne ne croyait en la chute du mur de Berlin, ni en l'effondrement du communisme.

Personne non plus ne croyait, à la fin de la première guerre mondiale et même dans les années trente, aux terribles événements qui ont dévasté l'Europe de l'ouest et particulièrement notre pays.

A l'époque, les mêmes discours que les vôtres sur la politique que vous prônez étaient tenus par les grands partis de gauche et même par les partis socialistes qu'ils soient francophones ou flamands.

Notre position doit être claire en la matière. Le citoyen a le droit à la sécurité tant sur le plan intérieur que sur le plan extérieur. Nous l'avons dit dans le grand débat : un petit pays comme le nôtre ne peut assurer cette mission de sécurité extérieure seul. Il faut donc s'inscrire dans une alliance, à moins que vous ne souhaitiez la dénoncer. Mais alors il faut être très clair. L'OTAN a apporté 50 ans de paix, je pense que vous ne le contesterez pas et, dans l'Europe de l'ouest, des générations entières ont pu vivre dans un cadre pacifique. L'OTAN a également amené des effets positifs dans ce pays. Ce n'est quand même pas par hasard que le SHAPE soit installé en Belgique et que le Secrétariat général de l'OTAN soit installé à Evere. Il semble d'ailleurs que nous allons faire un effort financier substantiel pour que l'OTAN puisse être installé correctement dans notre pays. Si nous avons tiré des bénéfices importants à la fois sur les plans de la paix et sur les plans économique, diplomatique et politique de la présence de l'OTAN et de notre participation à l'OTAN, il ne faudrait pas oublier que nous avons des obligations à la fois politiques et militaires vis-à-vis de cette institution.

Enfin, je vais revenir sur les interpellations qui ont eu lieu hier, plus précisément sur le remplacement du F-16 et sur ce que j'ai pu voir ou entendre dans les médias. Y aurait-il dans ce pays des francophones bellicistes et des Flamands pacifistes ? C'est un peu comme cela que le "Standaard" résumait les débats d'hier. Y aurait-il des Verts moins pacifistes en France et en Allemagne qu'en Belgique ou en Flandre ? Y aurait-il des socialistes moins pacifistes en France, en Hollande et en Grande-Bretagne qu'en Flandre ou en Belgique ?

Je crois qu'en cette matière, tous les partis démocratiques souhaitent la paix; encore faut-il se donner les moyens de la construire et de la préserver.

Je vais rappeler à certains collègues que la décision de participer ou de payer le ticket d'entrée pour le programme JSF avait déjà été prise au sein du précédent gouvernement, dans lequel nous participions avec nos collègues socialistes du nord et je ne vois pas ce qui a fondamentalement changé.

De heer **Lode Vanoost** (AGALEV-ECOLO) : Collega's, dat is belangrijke en interessante informatie. Als de vorige regering die beslissing zou hebben genomen lijkt het mij interessant te weten op welke wijze het parlement daarover werd geïnformeerd. Collega Henry, ik stel die vraag uiteraard niet aan u.

M. **Jean-Pol Henry** (PS) : Je ne peux pas répondre pour l'ancien gouvernement ! Je peux même admettre qu'un nouveau gouvernement puisse changer d'avis. Mais la décision de principe avait bien été prise.

Le **président** : M. Flahaut, qui fut membre des deux derniers gouvernements peut peut-être vous éclairer.

M. **André Flahaut**, ministre : Monsieur le président, la décision a été notifiée comme le sont toutes les décisions du gouvernement. Je suis persuadé que le parlement a la possibilité de prendre connaissance de ces notifications. Celles-ci circulent partout et elles sont largement répercutées par la presse, mieux sans doute que notre débat de cet après-midi.

Le **président** : En général, les parlementaires reçoivent le communiqué de presse du conseil des ministres.

M. **Jean-Pol Henry** (PS) : Monsieur le président, je voudrais dire à mes collègues et amis de la commission de la Défense nationale qu'il ne faut pas avoir fait l'école militaire ni rencontré les experts du Pentagone mais, le Kosovo l'a démontré, que toute opération militaire repose sur un système d'information performant. L'Europe est en retard dans ce domaine. A part un centre satellitaire dans le Sud de l'Europe, nous sommes encore très dépendants.

Par ailleurs, toute opération militaire dépend toujours, quel que soit son type, de la supériorité des forces aériennes. Le Kosovo l'a aussi clairement démontré. Avec nos amis et alliés hollandais, la force aérienne belge a fait ses preuves et son action a été unanimement appréciée par nos partenaires de l'OTAN.

Si nous avons système d'information et une force aérienne performants, il faudra aussi une force terrestre mobile et performante. C'est peut-être là que le handicap est le plus grand pour beaucoup de forces armées européennes, sauf peut-être pour les forces britanniques qui ont déjà fait en la matière des réformes structurelles fort importantes.

Jean-Pol Henry

Je ne vois donc pas pourquoi nos partenaires n'exigeraient pas de nous de participer à une force aérienne performante. Sinon, notre action se limiterait à des missions de transport. Si nous voulons garder une certaine indépendance en la matière - je rejoins sur ce point M. Eyskens - comment pourrions-nous envoyer des avions de transport belges dans des missions dangereuses sans leur assurer une certaine protection ou une certaine escorte ?

J'ajoute que c'est une faute politique de ne pas s'inscrire dans des programmes militaires. Avant de faire de la politique, j'ai été enseignant et syndicaliste. Lorsque j'étais enseignant, je me demandais pourquoi on allait encore acheter des F-16 alors qu'on ferait mieux d'investir ces milliards là dans l'enseignement et dans la culture. A cette époque, je n'avais pas une vision globale des choses et je n'avais pas encore eu l'occasion de rencontrer mes amis syndicalistes (de la FGTB ou de la CSC) ou les ouvriers de la SONACA, de la SABCA ou d'autres entreprises de la région.

Ces programmes militaires ont eu et auront encore des retombées importantes sur les plans économique, technologique et social. Cela peut choquer les socialistes, mais c'est la réalité économique.

Sous la précédente législature, chers collègues, j'ai organisé des visites d'entreprises au Nord comme au Sud à l'intention de tous les membres de la commission. Monsieur Vanoost, j'aurais bien aimé que vous soyez présent. J'ai insisté pour que vous veniez, j'ai insisté pour que les socialistes flamands viennent visiter Barco, la SONACA ou la SABCA.

Je regrette que la presse ne soit pas présente parce que c'est ici que le débat parlementaire a lieu.

Le **président** : Monsieur Henry, la presse vous écoute mieux que vous ne le croyez.

M. **Jean-Pol Henry** (PS) : Je voudrais savoir si, hier, vous vous êtes exprimé au nom du groupe Ecolo-Agalev ou si vous l'avez fait à titre personnel. J'espère avoir l'avis des Ecolos en cette matière.

J'apprécie mes "copains" de Charleroi. Nous sommes membres de la même commission. Mais des explications s'imposent quand on prend des responsabilités en la matière.

Monsieur Vanoost, vous aviez l'occasion de participer à ces visites. Qu'ont-elles démontré ?

1. Que les commandes militaires, dans certains secteurs, ont permis, à un moment donné, de maintenir l'activité industrielle économique et donc l'emploi.

Je connais bien cette région, à une certaine époque, s'il n'y avait pas eu les commandes militaires, elle aurait connu de grosses difficultés. Si SABCA et SONACA n'avaient pas eu des commandes de F 16 ou si elles n'avaient pas dû assurer l'entretien de ces appareils, elles auraient disparu de la carte géographique et économique.

2. Grâce à ces commandes militaires, elles ont bénéficié de l'ouverture des marchés étrangers. Nous nous sommes rendus sur place. Je puis dire qu'elles ont eu accès au marché américain. Cette carte de visite leur a permis une diversification, en faveur de laquelle vous plaidez d'ailleurs toujours.

3. La SONACA a vu son marché militaire nettement diminuer tandis que son marché civil a augmenté de manière fort importante.

Nous ne serions sans doute pas présents, comme c'est le cas aujourd'hui, et aussi performants dans les programmes Airbus et Ariane si nous n'avions pas maintenu et développé, grâce à des programmes militaires, des entreprises performantes dans le secteur aéronautique. Et ce que je viens de dire au sujet de ce secteur se vérifie également pour d'autres secteurs.

Ma position en cette matière n'est pas agressive. (*Interruption de M. Lode Vanoost*)

Je vous écoute. Il n'est pas nécessaire de convoquer la VRT et VTM pour s'exprimer devant les micros.

Monsieur le président, monsieur le ministre, chers collègues, ma génération et plus encore celle de mes enfants avons eu la chance extraordinaire - fait unique dans l'histoire de l'Europe occidentale - de connaître cinquante années sans conflit. Il ne faut pas croire qu'il n'existe plus aucun danger. Notre objectif commun, je l'espère, est la paix non seulement en Belgique, en Europe mais aussi sur ce village que nous appelons "terre".

Donnons-nous, ensemble, les moyens d'atteindre cet objectif.

De heer **Peter Vanhoutte** (AGALEV-ECOLO) : Collega's, heren ministers, Defensie staat blijkbaar dag in dag uit in de belangstelling.

Mijnheer de minister van Defensie, ik kan mij indenken dat de boodschappenlijst met gewenste legeraankopen op uw bureau ongetwijfeld een bijzondere omvang heeft aangenomen. Wij hebben daarnet al een aantal van de gewenste aankopen horen opsommen, net als de verdediging ervan. Ik zal daarbij straks een aantal kanttekeningen maken. Wij hebben namelijk ons eigen boodschappenlijstje opgesteld, dat duidelijk een aantal andere accenten legt. Ik wil het even hebben over de uitgangspunten die wij graag zouden hanteren voor deze boodschappenlijst.

Peter Vanhoutte

Het eerste uitgangspunt is : hoe minder hoe beter. Mijnheer Henry, wij zitten daarmee duidelijk niet in uw vaarwater. Wij stellen vast dat om het aantal moorden en gevallen van doodslag te beperken, men best gebruik maakt van een zo streng mogelijke wapenwet. Ook de experts uit de sector en specialisten inzake strafrecht zijn het daarover eens. Ik zou de zaak willen omkeren. Hoe meer wapens wij opstellen bij wijze van afschrikking, hoe groter de kans is dat wij die op een dag ook effectief zullen gebruiken.

Het tweede uitgangspunt voor het boodschappenlijstje betreft de conflictpreventie. Mijn collega Leen Laenens zal daarop straks verder ingaan. Voor ons is dat in elk geval de voornaamste pijler van een actueel en toekomstgericht defensiebeleid.

Het derde uitgangspunt betreft de aanwezigheid van kernwapens. Wij zijn tegenstander van de opstelling, de aanwezigheid van en de dreiging met kernwapens. Wat de situatie in België betreft, stellen wij vast dat het vrij algemeen aanvaard is, ook in militaire kringen, dat kernwapens misschien nog wel een vaag politiek doel dienen, maar in elk geval niet meer een duidelijk strategisch doel. Bovendien, mijnheer Henry, zijn de slachtoffers van dergelijke wapens, indien ze ooit zouden worden gebruikt, de bevolking van de dorpen en de steden, waar de mensen in vrede hebben kunnen samenleven. Het zullen niet de militairen zijn die uiteindelijk ten strijde zullen trekken. Het inzetten van dit soort wapens vormt een ernstige schending van het humanitaire recht. Zelfs de dreiging ermee vinden wij niet acceptabel. Wij stellen bovendien vast dat het afschieten van het nucleair test-off-verdrag en de problemen inzake het MBM-verdrag de komende jaren meer dan waarschijnlijk aanleiding zullen geven tot een nieuwe wapenwedloop. Dat is het allerlaatste wat wij wensen voor deze samenleving, tenzij wij de volgende eeuw willen beëindigen met een pop-poll waaruit blijkt dat op de eerste plaatsen van de twintig alle mogelijke wapenfeiten en -misdrijven de plak zwaaien.

Ik zal thans overgaan tot de boodschappenlijst in se.

Mijnheer de minister, ons eerste verzoek is een open, transparant parlementair debat over Landsverdediging. Landsverdediging moet onder democratische controle vallen en de beslissingen in dat verband mogen niet meer louter in militaire kringen worden genomen, noch onder dictaat van de NAVO of andere organen die ontsnappen aan iedere democratische inmenging.

Dit is het forum waar moet worden beslist welk soort leger gewenst is, welk soort defensie wij voor ogen hebben en welke richting in de toekomst moet worden uitgegaan. Het debat moet tot doel hebben een duidelijk maatschappelijk draagvlak uit te bouwen inzake defensie, een draagvlak dat het jaar 2000 overschrijdt. Hierbij moeten politieke maar geen militaire beleidskeuzen worden gemaakt.

De plannen van de eerste minister omtrent de kernwapens zijn wat ze zijn. In dat verband kan ik slechts herhalen dat wij duidelijke, objectieve en volledige informatie wensen. Wij wensen geen debat te voeren over de wapens die mogelijks in dit land zijn opgesteld en over de plaats waar zij zich mogelijks bevinden. Wij willen een debat voeren op basis van concrete feiten. Het interesseert ons niet welke richting deze wapens uitwijzen, noch in welke bunker welke wapens precies aanwezig zijn. Wij willen zonder meer weten of de wapens al dan niet aanwezig zijn. Dat is de cruciale vraag om een degelijk debat te kunnen voeren, mijnheer de minister van Buitenlandse Zaken.

Voorts wensen wij een duidelijk debat over de legaliteit van de actuele opslag, zo die er is. Vermoedelijk zullen de wapens wel aanwezig zijn, anders zie ik werkelijk de zin niet in van geheime verklaringen. Tot nu toe vonden wij geen enkele rechtsgeldige grondslag op basis waarvan de opstelling van de tuigen op ons grondgebied kan worden verantwoord.

Vervolgens wensen wij een debat te voeren over de strategie die moet worden gevolgd om de wapens waarvan sprake zo snel mogelijk te verwijderen. Het is geen schande om Europa om te vormen tot een kernwapenvrije zone. Dat zou het signaal zijn dat wij begaan zijn met een duurzame vrede en dat wij niet willen voortgaan op het elan naar de koude oorlog, dat inmiddels al een tijdje voorbij is.

Mijnheer de minister, wij zijn evenmin opgetogen over het gevolg dat werd gegeven aan ons verzoek om een parlementair bezoek te brengen aan de basis van Kleine Brogel. Het is blijkbaar niet meer mogelijk een demarche te ondernemen zoals ten tijde van de kruisraketten, toen een aantal parlementsleden wel werd toegelaten de basis van Florennes te bezoeken. Toen konden wij onze rechtmatige eis op democratische controle wel uitoefenen, terwijl dit thans niet meer mogelijk blijkt te zijn. Hieruit kan ik slechts afleiden dat er zich een probleem voordoet op democratisch vlak.

Betreffende het initiatief van de eerste minister waarvoor ik voor de privatisering van het parlementaire debat. Het lijkt mij niet verstandig twee groepen parlementsleden op te richten, waarvan slechts een groep geprivilegieerden, en petit comité, in de salons van de Kamer of van de voorzitter vergaderen over de aanwezigheid van kernwapens. Mij lijkt het aangewezen dat in dit halfroond een duidelijk debat wordt gevoerd, in alle ernst en sereniteit.

Omtrent de toekomstige structuren van defensie stellen wij een groeiende tendens vast om te streven naar een Europese defensie met een eigen wapenindustrie. Mijn eerste bedenking is dat het kostenplaatje hiervoor zeer hoog zal uitvallen. Voorts hebben wij vragen bij de

Peter Vanhoutte

toekomst van de defensie-industrie. Volgens ons moet de defensie-industrie zowel in Wallonië als in Vlaanderen, leren roeien met de riemen waarover zij beschikt. Dat betekent dat wij geen voorstander zijn van bijkomende staatstussenkomst om dit soort industrie langer overeind te houden.

Mijnheer Henry, ik wens te wijzen op een pervers effect. Men motiveert zijn medewerking aan de ontwikkeling van nieuwe wapens omwille van de compensaties en de spin-off. De groenen zijn geen voorstander van een wapenindustrie die de motor is van de economische ontwikkeling.

Mijnheer de voorzitter, collega's, ik wens eveneens te waarschuwen voor de risico's die zijn verbonden aan de uitbouw van een Europese defensie. Dit zal leiden tot een nieuw "blokdenken" en een nieuwe wapenwedloop. Uiteraard zal vooral de wapenindustrie daar goed bij varen.

De groenen zijn geen tegenstander van Petersbergtaken zoals peace keeping en peace enforcement. De uitbouw van een Europese militaire arm is echter niet de oplossing voor een stabiele toekomst in onze regio.

De heer **Pieter De Crem** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, heren ministers, collega's, ik wens dit debat in alle sereniteit te voeren en sluit me aan bij de analyse van de heer Henry inzake de algemene lijnen van het defensiebeleid in de 21ste eeuw. Een land als België moet kiezen voor een strategisch defensief beleid. Het is normaal dat de CVP zich aansluit bij de analyse omdat de christendemocraten in de vorige legislatuur de aanbevelingen van de commissie hebben goedgekeurd.

Mijnheer de minister, de CVP heeft zich bij de stemming over de begroting van Landsverdediging in de commissie onthouden omdat mijn fractie een aantal bemerkingen had. De beleidsnota heeft ons ontgoocheld. We hadden niet anders verwacht. Het regeerakkoord bepaalt dat het Belgisch defensiebeleid zal passen in het beleid van de internationale instellingen waarvan ons land lid is. Dit is een kool-en-geitsparende verklaring.

De minister heeft de moed gehad een beleidsnota uit te werken met betrekking tot de toekomstige initiatieven inzake defensie. Al te dikwijls werd gezegd dat de minister het beleid van zijn voorgangers zal voortzetten. De CVP twijfelt hieraan omdat de minister enerzijds, nalaat een aantal concrete beslissingen te nemen inzake de toekomst van ons leger en anderzijds, niet gehaast is om de aanbevelingen te implementeren van het grote legerdebat dat in de vorige legislatuur werd gevoerd.

Er is onduidelijkheid over de doelstellingen en de investeringen. De budgetten worden vastgelegd zonder duidelijk te weten waarvoor ze bij de investeringen zullen dienen. Dat is onze opmerking. Wij hebben die ook gemaakt in de commissie, en ze is ook het Rekenhof niet

ontgaan. Ik citeer het Rekenhof : "Op die manier zou de Kamer van Volksvertegenwoordigers zich moeten uitspreken over een globaal bedrag van een enveloppe, waarvan het exacte gebruik slechts later zal gekend zijn." Mijnheer de minister, wij moeten dus een blanco cheque tekenen, zonder invulling, een cheque au porteur.

Mijnheer de minister, tijdens de eerste zes maanden van de legislatuur hebben wij gevraagd naar de concrete invulling ervan. Ons geduld, hoewel het groot is, raakt opgebruikt. Wij zouden toch graag hebben dat u een aantal zaken duidelijk maakt, liefst iets duidelijker dan het antwoord dat u ons gisteren gaf. Wij hebben natuurlijk achteraf kunnen vaststellen door welk strategisch gegeven dat antwoord was ingegeven.

Volgens uw beleidsnota wordt de PMT actueel herzien. Ik hoop dat het over een lapsus gaat, want de tekst die dat moet ondersteunen wil ik onder uw aandacht brengen. Herzien is een intentieverklaring. Als men spreekt over de ontwikkeling van de defensiepolitiek op lange termijn, zouden wij daarvan toch een neerslag krijgen. Het is een grote onduidelijkheid, die volgens mij voortspuit uit de grote onduidelijkheid die ontstond bij het schrijven van het regeerakkoord. Ondertussen maakt u wel gewag van een aanpassing van de begroting. In welke richting gebeurt die aanpassing, in de richting van een verlaging of van een verhoging ? Als wij de woorden van de heer Vanhoutte horen, menen wij dat er geen twijfel over bestaat dat het een drastische verlaging betreft. Als wij de woorden van de heer Goris horen, dan moet het wel een drastische verhoging zijn.

Ik herinner even aan de standpunten van de andere coalitiepartners. Agalev was initieel tegen de verhoging van het defensiebudget. De vertegenwoordiger van Agalev-Ecolo tijdens de vorige legislatuur heeft node ingestemd met het denkpatroon van de indexatie. De VLD vond tijdens dat groot legerdebat dat de indexatie de maximuminspanning was die de regering kon doen. De SP liet weten enkel een indexering te zullen aanvaarden.

Tegelijkertijd maakt de minister de intentie bekend om zich te houden aan internationale verplichtingen in het kader van de NAVO, de WEU, de OVSE. Het gevolg daarvan was en ik citeer uit de beleidsnota geschreven door de minister : "Het is duidelijk dat in het kader van een progressief convergerende politiek, een kwalitatieve en kwantitatieve opvoering van de defensie-inspanningen zich opdringen en er wellicht een inhaalbeweging zal worden verwacht van België". Dat is sibilijns, verhullend taalgebruik voor een heel duidelijke beleidsoptie die zegt dat een inhaalbeweging enkel zal kunnen slaan op een verhoging van het budget. Ik kan dat niet anders interpreteren.

Welke landen plaatsen de fameuze convergentiecriteria op de agenda ? Als België dit doet, wijst dit enkel en alleen op het feit dat u voorstander bent van een bepaald

Pieter De Crem

percentage van het bruto nationaal product dat u wilt besteden aan defensie en dat verhoudingsgewijs vergelijkbaar is met de inspanningen van andere NAVO-partners. Dit betekent dat een verhoging van het defensiebudget dringend nodig is. Hoe wordt dat standpunt met de coalitiepartners gerijmd? De extra middelen die door de indexatie zijn vrijgekomen, zullen niet volstaan om de engagementen die van België worden gevraagd aan te gaan. Ze zullen hooguit kunnen dienen om verbintenissen uit het verleden af te betalen. Geen middelen meer zullen beschikbaar zijn voor investeringen of voor de wederuitrusting. De wederuitrusting dient om te blijven zweven als satellieten rondom het budget van defensie.

Het probleem kan niet worden opgelost door enkel nog geld voor onderhoud te geven. Dan schuift men het probleem alleen maar vooruit. Misschien kan dit enkele jaren worden volgehouden, maar het zal zeker geen lang leven zijn beschoren. Op het einde van de legislatuur zult u, met schaamte ten aanzien van de NAVO-partners, moeten terugkijken op een schroot hoop die u hebt achtergelaten. Ik weet wel dat het niet uw persoonlijke verantwoordelijkheid is, maar wel deze van de regering.

Dan is er nog het geld van de PMT-schijf van 1999 dat nog niet is opgebruikt, zelfs nog niet is toegewezen. Toch blijkt er een order te kunnen worden geplaatst voor twee hyperluxieuze corporate jets, omgebouwde transport-airbussen met gouden kranen. De vorige regering vond het niet nodig om dat luxepaardje aan te kopen, het was niet our cup of tea. Ik zie dat dit denkspoor verlaten is.

M. André Flahaut, ministre : Ce n'est pas correct. Le gouvernement précédent pensait déjà à l'acquisition d'un deuxième Falcon. Je peux vous l'affirmer en connaissance de cause.

De heer **Pieter De Crem** (CVP) : Mijnheer de minister, ik heb het niet over de tweede Falcon. De Falcon-aankoop is afgevoerd en nu wil men met de PMT-schijf en de overboeking van het krediet twee luxieuze corporate jets kopen. Daarvoor is er blijkbaar wel geld. Het gaat toch over 3 miljard per vliegtuig en dat vinden wij overdreven.

Er is geen akkoord over het defensiedossier, noch over de toekomst van ons leger. Dat vinden we toch verwonderlijk. We vragen ons - collega Henry is hier niet meer - af waarom de SP en de VLD nu plots een groot debat over de toekomst van het leger willen. Ik vraag mij af waar de SP was tijdens de vorige coalitie. Ze zijn nu niet aanwezig, maar SP-parlementslid en voormalig minister van Buitenlandse Zaken Derycke was in Washington toen het nieuw strategisch concept werd uitgetekend en onderhandeld. Hij heeft daarvoor, namens de Belgische regering, zijn engagement betekend. In de vorige legislatuur hebben we met alle partijen gedebatteerd en met alle betrokkenen de bakens voor onze krijgsmacht uitge-

zet. Het was een bijzonder belangrijk document. De heer Moerman van de PRL was verslaggever. De huidige regeringspartners moeten zich dat toch kunnen herinneren. Wij hebben ons heel duidelijk uitgesproken over de opdrachten van het Belgische leger en de deelname aan de verdediging zoals ze wordt uitgestippeld door de NAVO-lidstaten en het bevorderen van onze gemeenschappelijke veiligheid was daarin een bottomline. Vredeshandhaving beschouwde de commissie als een hoofdpodricht.

Dit wordt nu door velen op de helling gezet. Als we de discussie opnieuw moeten voeren, hebben we in het verleden onze tijd verspeeld. Er was toen al sprake van een Europese defensiestrategie. Men kan dus niet doen alsof SD een nieuw gegeven zou zijn. We staan achter dit concept om het Belgische leger in te schrijven in een Europees geheel.

De **voorzitter** : Mijnheer De Crem, mag ik u vragen om af te ronden?

De heer **Pieter De Crem** (CVP) : Mijnheer de voorzitter, ik rond mijn betoog af. Heren ministers, België is een klein land, maar moet een trouwe NAVO-partner blijven. We hebben ons ingeschreven in dit nieuwe strategische concept en we hebben daarin een belangrijke rol te vervullen. Artikel 5 is voor ons bijzonder belangrijk en de NAVO zal ons daar ook aan herinneren. De basisopties hebben we vastgelegd tijdens dat grote legerdebat, de concretisering zal in een Europese context moeten gebeuren en ook daar is België altijd een van de pioniers geweest. Het PNP 2000-2005 moet absoluut snel worden vastgelegd. Er moeten keuzes worden gemaakt om te bepalen wat met het budget moet gebeuren.

Ik zie het scenario al voor mij. Er zit een ongelooflijke parallel tussen deze situatie rond JSF en de wapenwet van 1991. Een eerste minister zal, naar analogie met een andere premier, zijn regeringspartner rondjes laten lopen. De SP zal aan borstklopperij doen, maar zal door de knieën gaan en zich neerleggen bij een optie genomen door een regeringstop. Ze zal zich met de dood in het hart moeten inschrijven in de optie voor JSF. De conclusie van het verhaal wordt door de VLD bij monde van de heer Goris en door Agalev bij monde van de heren Vanoost en Vanhoutte, gegeven. Ze hebben toegegeven dat er tijdens de regeringsonderhandelingen over defensie geen akkoord kon worden bereikt. Daar komen nog eens de verklaringen van de heer Van der Maelen bij, waarop die van de heer Henry zijn geënt, een belangrijk persoon in dit dossier, en dan weten we dat de uitlatingen van de heer Goris kloppen, namelijk dat het defensiedossier de tijdbom is onder deze regering. Door de goedkeuring van dit budget wordt het ontstekingsmechanisme in gang gezet.

De **voorzitter** : De parlementsleden vragen vaak terecht de aanwezigheid van de ministers. Het zou evenzeer nuttig en aangewezen zijn als de leden aanwezig zijn wanneer de minister antwoordt.

(Onderbreking door een lid)

Ici, moi, je suis le perpétuel.

We hebben vier begrotingen behandeld.

Quatre budgets en quatre heures et quelques, avec 18 interventions. Les ministres, exception faite pour une obligation professionnelle du ministre de la Défense nationale, sont restés présents à leur banc; je les remercie, car j'apprécie.

C'est pourquoi j'aimerais que certains collègues ayant posé des questions et ayant initié des débats aient aussi la politesse d'écouter la réponse.

Mevrouw **Leen Laenens** (AGALEV-ECOLO) : Mijnheer de voorzitter, heren ministers, heren staatssecretarissen, ik kan me volledig aansluiten bij de opmerking van de voorzitter. Ik feliciteer u met uw hardnekkige aanwezigheid.

Ik ben een nieuw parlements lid en een groot voorstander van nieuwe politieke cultuur. Een open debat vind ik daarbij essentieel, ook tussen de meerderheidspartijen. Misschien moeten we in het kader van de nieuwe politieke cultuur de toepassing van ons Reglement eens bekijken.

We keuren de nota over het buitenlands beleid en de respectieve budgetten goed. Laat daarover geen twijfel bestaan. Het zal de vice-premier niet verwonderen dat de fractie Agalev-Ecolo vooral het aspect veiligheid in brede zin als ankerpunt inzake het integrale buitenlands beleid wil beklemtonen. In het geheel van veiligheid heeft defensie haar plaats. In onze visie vormt die echter de top van een piramide. Mijn collega de heer Vanhoutte heeft het aspect defensie uitgebreid toegelicht. Voor ons is de basis van deze piramide van een evenwichtige veiligheidsarchitectuur echter veel belangrijker.

Vorige sprekers hebben reeds aangehaald dat het grondige debat, waarin u hebt toegestemd, eerst moet worden gevoerd vooraleer er definitieve keuzes worden gemaakt. Uiteraard past dit Belgisch veiligheidsbeleid in de uitbouw van het Europees gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid. Vandaag hebben we het echter over het budget. Wanneer we gaan naar een eventuele autonomie in Europa, moeten we ook gelijklopend de budgettaire consequenties daarvan kennen. Op dit ogenblik is dat lang niet het geval. Wij wachten op het debat !

De brede basis wordt gevormd door een duurzame en economische ontwikkeling, en door conflictpreventie. Zoals zo dikwijls verliest een begrip aan waarde wanneer het te pas en te onpas wordt gebruikt. Daarom zal ik een

correcte omschrijving geven van de term. Volgens de heer Doom betekent conflictpreventie dat de actoren die verantwoordelijk zijn onder druk worden gezet en niet de slachtoffers. Het is een preventiestrategie die ten dienste staat van de bevolking en niet moet worden gezien in het kader van de stabilisatie van een regime of een staatsordering. Zoals professor Ruyvers aanhaalt, betekent conflictpreventie het voorkomen van onnodig geweld.

Het is dan ook zorgwekkend dat er in internationaal verband geen sterke institutie is die deze conflict- of geweldpreventie kan omkaderen. Dit is de grote opdracht van de OVSE. Onze bijdrage daarin bedraagt met moeite één derde van ons defensiebudget. Deze voormiddag werd de vice-premier gevraagd waarom dat budget werd verlaagd. Zijn - misschien terechte - verklaring was dat eerst de verdeelsleutel moet worden herzien. Hij heeft echter ook gezegd dat in het kader van de uitbreiding van de taken ook de hiermee gepaard gaande budgettaire gevolgen opnieuw moeten worden bekeken. We hebben dus nog hoop.

Ik deel ook de bezorgdheid van de heer Derycke over het gewicht van de VN en VN-interventies op het einde van deze eeuw. Het argument dat conflictpreventie niet tot de gewenste resultaten zou leiden, houdt geen steek zolang we hierin niet actief investeren, zowel in België als internationaal. We moeten daartoe aangepaste instrumenten ontwikkelen en in aangepaste middelen voorzien.

De hele oorlog in Kosovo zou bijvoorbeeld 200 miljard frank hebben gekost. Dat is een veelvoud van wat de OVSE in haar hele geschiedenis heeft gekregen. We moeten dus eerst de inhoudelijke keuze verduidelijken en dan de budgettaire discussie aangaan zodat er een heroriëntering gebeurt van een gelijkblijvend defensiebudget.

Naast veiligheid vormen mensenrechten een ander belangrijk aspect. Ze zijn niet in geld uit te drukken. Men kan de weerslag daarvan dus niet terugvinden in een budgettaire omschrijving. Ze vormen wel de fundamentele basis van deze buitenlandse beleidsnota. Dat verheugt ons. We rekenen dan ook op een gelijkwaardige behandeling van de mensenrechten, en dit wereldwijd. Ook de solidariteit moet in dit geheel worden bekeken. Deze solidariteit zal voor een groot deel worden concreetiseerd in het beleid en de daaraan gekoppelde instrumenten en het autonome budget van de staatssecretaris van Ontwikkelingssamenwerking.

Daar is reëel partnerschap een kernbegrip. In Afrika zijn we de grootste donor en we moeten dan ook de nodige instrumenten ontwikkelen om het besteden van de middelen daar nog te verbeteren.

Leen Laenens

Ik wil staatssecretaris Chevalier steunen inzake het post-Seattle debat. Over Seattle zelf zijn we snel uitgepraat. Wij moeten ons in België en Europa beraden over de vraag hoe wij ons verder gaan opstellen bij de komende onderhandelingen. Zoals ik in de commissie al zei, kan buitenlandse handel een hefboom zijn voor ontwikkeling. Uiteraard moet dit dan in nauw overleg met de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking gebeuren.

Wat het specifieke budget voor het buitenlands beleid betreft, steunen wij de minister als hij uitdrukkelijk vraagt om een verhoging van de substantiële middelen. Tot slot wil ik zowel aan de vice-eerste minister als aan de minister van Landsverdediging en de staatssecretarissen van Ontwikkelingssamenwerking en Buitenlandse Handel uitdrukkelijk vragen om ons veiligheidsbeleid in te vullen zoals het gedefinieerd wordt door de UNDP, een onbesproken VN-instelling. Zij zeggen dat veiligheid de bescherming van de mens in zijn directe omgeving is en geen bescherming van de Staat op basis van militaire ontplooiing. Het gaat dan om bescherming tegen armoede, honger, ziekte, milieuvervuiling, persoonlijke onveiligheid en om veiligheid vanwege de gemeenschap en de Staat. Met andere woorden, het gaat om duurzame ontwikkeling.

De **voorzitter** : Mevrouw Laenens, dank u voor deze tweede maidenspeech van de dag.

Minister **Louis Michel** : Mijnheer de voorzitter, dames en heren volksvertegenwoordigers, bij het voorstellen van de begroting van ons departement aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers stond ik erop de traditionele algemene beleidsnota vooraf ook aan de Ministerraad voor te leggen teneinde bij de aanvang van de legislatuur een basis van consensus te leggen voor het buitenlands beleid van ons land. Het gaat mij er om dat ons optreden in het buitenland gegrondvest is op een echte globale visie en op doordachte keuzes. Ik wil tevens dat ons buitenlands beleid samenhangend is en dat de daartoe vereiste innige samenwerking zowel op federaal niveau als in de nauwe samenwerking tussen de federale overheid en de Gemeenschappen en de Gewesten wordt nagestreefd. De regering hecht er het grootste belang aan om met het parlement te debatteren over de grote opties van ons beleid.

Wat mij betreft, wil ik u de voornaamste prioriteiten voorstellen voor de verschillende domeinen van ons optreden in het buitenland. Verder wil ik enkele bedenkingen maken over de internationale context. Zo kan ik antwoorden op een reeks vragen die mij werden gesteld. Ons land is er in het verleden vaak in geslaagd op het internationale toneel een krachtiger optreden ten toon te spreiden dan dat men, gelet op zijn gewicht en omvang, zou durven te hopen. Ik ben ervan overtuigd dat we

moeten steunen op de capaciteiten die steeds onze eigenheid zijn geweest. Het gaat hier om de kracht van onze ideeën en argumenten, onze zin voor compromis, het respect voor ons onverzettelijk engagement en onze actieve aanwezigheid.

Een eerste uitdaging die moet worden aangegaan is de globalisatie en toename van de handel. Ik meen dat de heer Lefevre hierover heeft gesproken. De integratie van de financiële markten, de vooruitgang op het vlak van transport, de ontwikkeling van de informatiemaatschappij en het grensoverschrijdende karakter van de grote bedrijven hebben aanleiding gegeven tot een omwenteling van onze maatschappij die kan worden vergeleken met de veranderingen van de industriële revolutie in de negentiende eeuw.

Onze landen moeten zich aanpassen, maar er zijn verschillende antwoorden voorhanden. De globalisatie zonder regels en zonder bescherming zal neerkomen op een machteloos politiek gezag in een verzwakte democratie. Zoals de Franse minister van Buitenlandse Zaken het onlangs uitdrukte, gaat het er om de globalisatie te beschaven.

Aan de vooravond van de eenentwintigste eeuw is het een fundamentele opdracht van de regeringen om een doeltreffend regelsysteem voor de nieuwe wereldeconomie op te zetten. Voor het ogenblik dienen de OVN en de gespecialiseerde instellingen als het IMF, de Wereldbank en de WHO hun samenwerking en de samenhang van hun werkzaamheden te versterken. De EU als grootste economische, commerciële en technologische macht, en tevens ook als democratisch model, kan een sleutelrol spelen bij de regeling van de wereldeconomie, in samenwerking met haar belangrijkste Noord-Amerikaanse en Aziatische partners. België heeft met name bijgedragen tot de grotere inzet van de EU opdat de WHO oog zou hebben voor de erkenning van de fundamentele sociale normen van de internationale arbeidsorganisatie, voor het vrijwaren van de wetgevende autonomie van de staten op het vlak van milieu, voor het respect voor de culturele diversiteit en voor de handhaving van de capaciteit van staten om die via een gepast beleid te ondersteunen.

De EU moet niet enkel de sociale, ecologische en culturele bekommelingen tot een globaal niveau brengen, maar moet tevens een model aanbieden dat is gebaseerd op ethische overwegingen, dat de markt en solidariteit met elkaar in verband brengt en dat een echte Europese eigenheid is. De EU die ongetwijfeld het meest geregelde gebied ter wereld is, wordt nu met haar verdieping naar een economische en monetaire unie voor nieuwe keuzes geplaagd. De euro mag geen middel zijn om de globalisatie binnen de Unie te versnellen, maar moet de mogelijkheid bieden om het Europese model te vernieuwen. De economische en sociale sa-

Louis Michel

menhang moet een centrale dimensie van de Europese constructie blijven. Daarom zal de regering in het kader van de volgende IGC over de institutionele hervormingen de noodzaak verdedigen om de ontwikkeling en goede werking van de eenheidsmarkt en van de EMU te garanderen. Zij zal tevens voor de beleidsdomeinen die daarop rechtstreeks betrekking hebben, in het bijzonder het sociale, fiscale en milieubeleid, de overgang van de besluitvorming met unanimité naar gekwalificeerde meerderheid door de raad van ministers voorstellen.

L'objectif existentiel de la construction européenne a été la paix fondée sur la réconciliation franco-allemande. Ce but a été si pleinement atteint que le rappeler paraît relever de l'historien tant la guerre a heureusement disparu de l'horizon intérieur des peuples de l'Union européenne, en particulier, comme le disait M. Henry, des jeunes générations. Ce progrès, qui pourrait être qualifié de civilisationnel, la construction européenne l'a conquis par une méthode qui est une véritable novation politique. En effet, en travaillant ensemble, les hommes et les femmes d'Europe vont prendre conscience de ce qui les unit, partager un destin commun et ainsi, dépasser les anciens clivages et conflits nationaux pour ancrer la paix mieux que n'a jamais pu le faire la recherche des équilibres diplomatiques depuis le XIXe siècle. La construction européenne a ainsi ouvert la voie à la mise en place volontaire et pacifique d'une démocratie qui compte aujourd'hui 370 millions de citoyens.

C'est aussi dans ce contexte que le gouvernement appuie l'élaboration, au niveau de l'Union européenne, d'une charte des droits fondamentaux et qu'il est prêt à soutenir, dans le cadre de la conférence intergouvernementale sur les réformes institutionnelles, une réorganisation des textes des traités, comme proposé par le groupe des sages créé à l'initiative de la Commission européenne et présidé par l'ancien premier ministre Jean-Luc Dehaene. Le regroupement suggéré dans un traité de base de dispositions relatives aux objectifs, aux principes, aux orientations politiques générales, aux droits des citoyens et aux institutions peut en effet préfigurer la reconnaissance d'une véritable constitution européenne, ce qui renforcerait le sentiment d'appartenance à l'Union européenne autour d'une identité démocratique commune. Je réponds ainsi en partie à monsieur Eyskens.

Malgré la fin de l'antagonisme Est-Ouest, l'Union européenne ne peut ignorer qu'elle est située à un point de convergence de plusieurs zones parmi les plus instables de la planète. Pour être en mesure d'assumer ses responsabilités, l'Union européenne ne peut se limiter à être un grand marché, ni non plus la première puissance commerciale et pas davantage la puissance monétaire qu'elle peut devenir. Il nous faut aussi accéder à la puissance politique et disposer d'une capacité militaire

crédible de manière à pouvoir faire jeu égal avec nos plus grands partenaires, en particulier avec les Etats-Unis. La demande de "plus d'Europe" à cet égard est forte chez les Européens - son impuissance en ex-Yougoslavie a fortement abîmé l'image de l'Union -, mais aussi à l'extérieur où on y voit la perspective d'un monde plus équilibré.

Il ne s'agit pas de préconiser un quelconque retour - Monsieur Vanhoutte - à une politique de puissance, mais plus sobrement, de faire en sorte que nous, Européens, soyons en mesure de prolonger en acte nos déclarations d'intention.

C'est pourquoi le gouvernement soutient la mise en oeuvre des nouveaux instruments prévus par le Traité d'Amsterdam, en particulier le haut représentant pour la politique étrangère et de sécurité commune. C'est aussi la raison pour laquelle le gouvernement appuie, sur le plan militaire, le développement des capacités opérationnelles nécessaires.

Cela étant, le gouvernement - et j'y suis pour ma part très attaché - encourage aussi le renforcement et la coordination des instruments non-militaires de réponse aux crises. J'ai préconisé la création d'une structure commune de casques blancs.

Enfin, une politique active de soutien aux initiatives de prévention de conflit dans les enceintes européennes internationales sera poursuivie. Cette ambition européenne doit, pour nous, nécessairement être compatible avec le lien transatlantique. M. Henry a raison : ce lien est fondé sur des valeurs communes et solidement ancrées depuis un demi siècle entre l'Europe et ses alliés nord-américains et demeure, bien évidemment, essentiel. Le gouvernement y est particulièrement attaché. Ce lien est principalement incarné par l'OTAN qui continuera à jouer un rôle important dans la défense de nos intérêts essentiels communs. L'OTAN sert également de forum de consultation unique entre l'Europe et les Etats-Unis dans le domaine de la sécurité et de la défense. Il convient que cette fonction si nécessaire à la compréhension réciproque des positions nationales soit maintenue et renforcée. Mais ce lien irremplaçable doit aussi respecter l'émergence nécessaire d'une politique européenne de défense, qui est en fait la prolongation naturelle de son identité politique. Cette nouvelle dimension de l'identité européenne est d'ailleurs nécessaire à la pérennité de l'alliance atlantique. Je vais mettre en garde ceux qui, sous le couvert d'un angélisme pacifique, rompraient nos engagements avec l'OTAN.

Informé, oui, mais dans les limites de ces engagements. M. le premier ministre a proposé une information aux chefs des groupes, des partis démocratiques en tout cas. Cela devra se faire, bien entendu, mais en respectant scrupuleusement les règles d'engagement, y compris de confidentialité, qui nous lient à l'OTAN, ni plus ni moins.

Louis Michel

La sécurité passe aussi par le contrôle des armements. Le gouvernement poursuivra ses efforts et initiatives en vue de contribuer au désarmement. Notre pays est favorable à une réduction progressive des armements nucléaires et encouragera les puissances nucléaires dans ce sens, notamment dans les enceintes multilatérales appropriées. De plus, nous poursuivrons une politique active dans ce domaine à l'OTAN, en concertation avec nos alliés. Le gouvernement prendra les initiatives nécessaires pour contribuer à une entrée en vigueur rapide des traités d'interdiction des essais nucléaires, des armes biologiques et toxiques et des armes chimiques. Il continuera à oeuvrer pour une élimination totale des mines antipersonnel. Dans le domaine des armements conventionnels, le gouvernement soutiendra au sein de l'UE, l'adoption du code de conduite de 1998 comme un instrument contraignant.

Ik kom nu tot de interventie van de heer Derycke. Er moet een verschil worden gemaakt tussen de intercontinentale ? ballistische raketten, die tot het ABN-verdrag behoren, waarvan België een trouwe aanhanger is en dat niet mag worden geschonden door de National Ballistic Missile Defense, een Amerikaans programma dat door nagenoeg alle Europese landen werd veroordeeld, en de theatre ballistic missiles, die deel uitmaken van een NAVO-programma, goedgekeurd door alle NAVO-lidstaten. Het geeft een soepele verdediging tegen ballistische missies op korte afstand, met name met een draagwijdte van ongeveer 2 000 kilometer. Dit soort raketten wordt al ontwikkeld in Iran, Libië of Irak en kan geallieerden treffen. Het is dus essentieel over een antiraketstelsel te beschikken.

Op de vragen van de heer Eyskens kan ik antwoorden dat inzake de informatiepolitiek van de regering ten aanzien van de nucleaire doctrine en de ontplooiing van de NAVO-strijdkrachten, België zijn verplichtingen tegenover de NAVO en de geallieerden zal eerbiedigen, zowel wat de voorziene procedures als de inhoud van deze informatie betreft. Dat staat evenwel een nieuwe informatiepolitiek ten aanzien van het parlement niet in de weg. Het gaat inderdaad over essentiële Belgische belangen, niet alleen op NAVO-gebied, in onze bilaterale relaties met de NAVO-nucleaire machten Groot-Brittannië en de Verenigde Staten, maar ook in onze relaties met andere Europese landen die zich in gelijkaardige posities als België bevinden, zoals bijvoorbeeld Duitsland, Italië, Nederland en Griekenland. Daarom is het belangrijk dat de parlementsleden hun zwijgplicht eerbiedigen om lekken te vermijden. Dat zou immers nadelige gevolgen hebben voor België en zijn belangrijkste partners.

Het grote bouwwerk van de Europese Unie zal in het komende decennium blijven bijdragen tot de constructie van een ruimte van democratie en vrede, van economi-

sche groei en handel in het oosten en het zuiden van het continent. Naar het oosten toe bevindt de Europese Unie zich in een uitbreidingsproces dat haar veel verder brengt dan haar grondleggers oorspronkelijk hadden gepland. De regering is er ten volle van overtuigd dat de uitbreiding, als ze goed wordt uitgevoerd, een bron van verrijking en wederzijdse mogelijkheden zal zijn. Dit veronderstelt in het bijzonder dat de institutionele hervorming voor de uitbreiding tot een goed einde wordt gebracht. Dat is in het belang van de Unie en haar huidige lidstaten, teneinde grote veranderingen in de doeltreffendheid van de instellingen en in het gemeenschappelijk beleid te voorkomen. Het is ook in het belang van de toekomstige lidstaten, die niets te winnen hebben bij de toetreding tot een Unie die uiteenvalt en niet in staat is haar plannen en beleid uit te voeren. Met het oog op de beslissingen van de Europese Raad van Helsinki is de regering van mening dat de onderhandelingen over uitbreiding met alle kandidaat-landen moeten worden geopend. Aldus bevestigt ze het inclusieve karakter van het proces dat twee jaar geleden in Luxemburg werd gestart. Ze denkt tevens dat afstand moet worden gedaan van het onderscheid tussen twee categorieën van kandidaten. Elk land moet worden beoordeeld op zijn eigen verdiensten.

Wat de uitbreiding van de Europese Unie betreft, ga ik akkoord met de heer Eyskens dat men zeker niet te optimistisch moet zijn inzake de conclusies van de Top van Helsinki. Het is waar dat de tekst grotendeels een verwijzing is naar de conclusies van Keulen, de drie left-overs van Amsterdam. Toch hebben wij in Helsinki kunnen verkrijgen dat er ruimte wordt geschapen om andere thema's te verdedigen. Ik denk in het bijzonder aan het aspect van de versterkte samenwerking. Niets is natuurlijk verworven, maar ook niets is verloren. Wij staan aan het begin van een nieuwe onderhandelingsfase. Zij zal hopelijk haar eigen dynamiek hebben. Ter gelegenheid van de voorstelling van het programma van het Portugese voorzitterschap heeft bijvoorbeeld mijn collega Gamma verklaard geen problemen te hebben met de opname in de agenda van de versterkte samenwerking. Indien wij een onvoldoende resultaat bereiken kan een versterkte samenwerking binnen het kader van Euro-11 een alternatief bieden, zoals gezegd door de heer Eyskens.

Sinds haar bestaan neemt de Europese constructie op natuurlijke wijze een plaats in in het buitenlands beleid van ons land en dat zal in het bijzonder tijdens deze legislatuur het geval zijn, omdat België tijdens het tweede semester van 2001 het voorzitterschap van de Raad van Ministers van de Europese Unie zal waarnemen. Daartoe zal een actieplan worden voorbereid. Er wordt voorgesteld een bedrag van 120 miljoen frank uit te trekken op de begroting 2000 voor de voorbereiding van het voorzitterschap in de loop van volgend jaar.

Louis Michel

In die grote wereld, die getekend wordt door de globalisering van de Europese Unie waar wij op af stevenen, is het van essentieel belang om het bestaan van ons land te bevestigen. Zoals in de regeringsverklaring werd bepaald, behoort het tot een van onze essentiële taken het imago van ons land te herstellen. Er wordt voorgesteld in een bedrag van 100 miljoen frank te voorzien in de begroting 2000 om de promotie hiervan te verzekeren.

Een interministerieel en federaal comité dat ressorteert onder mijn verantwoordelijkheid, zal worden opgericht met als doel de acties te coördineren en de opvolging ervan te verzekeren. In diezelfde context wil ik bij speciale gelegenheden of voor specifieke onderwerpen, vertegenwoordigingsmissies van de Staat toewijzen aan persoonlijkheden met een erkende deskundigheid en die kunnen beogen op een ontgensprekelijke uitstraling.

Voor al Brussel, hoofdstad van Europa en zetel van de NAVO en verschillende openbare instellingen en privé-organen, zal nog meer worden opgewaardeerd. Een bijzondere inspanning zal worden geleverd voor de opvang in België van buitenlandse journalisten, persoonlijkheden en besluitvormers. In die zin worden de oprichting van een nieuw internationaal perscentrum en de hervorming van de federale informatiedienst onderzocht.

Onze medeburgers in het buitenland dragen ook bij tot het imago van ons land. De regering is van plan een aantal maatregelen te nemen om hun nationaal gevoel te versterken. Het gaat er in de eerste plaats om het stemrecht van de Belgen in het buitenland effectief mogelijk te maken door in het bijzonder ervoor te zorgen dat zulks kosteloos is.

Dans le monde actuel, plus complexe et plus interconnecté que jamais, la diplomatie est d'autant moins un luxe, mais une nécessité. Tout en reconnaissant les contraintes budgétaires de ces dernières années, il n'en reste pas moins que l'érosion constante des ressources mises à la disposition du ministère des Affaires étrangères a eu pour effet qu'il n'était plus en mesure d'exercer correctement l'ensemble de ses missions. La part de ce budget, dans le budget global de l'Etat, n'a cessé de baisser. Elle est aujourd'hui nettement inférieure à celle que lui réservent d'autres pays de taille comparable. Le projet de budget 2000 est une première étape qui vise à inverser cette tendance.

Il importe que notre pays puisse s'acquitter complètement de ses responsabilités de président de l'Union européenne durant le second semestre 2001. Mais l'effort de notre part devra se poursuivre au-delà de cette période. Ceci est d'autant plus justifié que notre pays veut renforcer son action bilatérale. De solides relations avec nos principaux partenaires sont essentielles pour nos intérêts et pour l'efficacité même de notre action dans les institutions multilatérales. Une attention particu-

lière doit être réservée aux pays d'Europe centrale et orientale, dont beaucoup sont engagés dans le processus d'élargissement de l'Union européenne, ainsi qu'aux pays d'Afrique du nord et du Moyen-Orient, notamment dans le contexte du partenariat euro-méditerranéen. La Russie, le Canada, l'Argentine et la Corée du sud ont été retenus comme pays-cible, impliquant un programme d'action dans une large gamme de domaines politiques, économiques et humains notamment.

Inutile de rappeler que l'Afrique constitue un axe tout à fait prioritaire. L'Afrique subsaharienne a connu une évolution contrastée au cours des dernières années. Dans certains pays, des politiques de réforme et une démocratisation significative ont été engagées. D'autres sont caractérisés par une instabilité structurelle et des conflits violents. C'est particulièrement le cas en Afrique centrale et dans la région des Grands Lacs.

Compte tenu de certains liens qu'elle a avec le Congo, le Burundi et le Rwanda, la Belgique proposera un pacte de partenariat, de manière à redonner l'espoir aux peuples de la région et à leur offrir une perspective. Il s'agira d'une initiative en deux phases. Je l'ai déjà dit, mais je vais encore préciser ce point car j'ai l'impression que d'aucuns n'ont pas voulu lire ma note. Je précise donc ces deux phases : - à court terme, un partenariat vers la paix et la stabilité structurelle sera proposé;

- dans la deuxième étape, qui est marquée par la mise en oeuvre du processus de paix, nous offrirons un partenariat dans la paix et la stabilité structurelle.

Cette montée en puissance du partenariat ouvrirait ainsi la voie à une normalisation de la coopération bilatérale avec les autorités des pays concernés, ainsi qu'à une mobilisation de l'assistance de la communauté internationale.

C'est dans ce contexte que j'ai été mandaté par le gouvernement pour mener une action diplomatique dans la région. Il est également essentiel que notre pays puisse saisir les opportunités du moment de manière flexible. C'est pourquoi il est proposé que le budget de l'aide au développement destiné à la région soit intentionnellement augmenté afin de pouvoir intervenir immédiatement si les conditions le permettent.

Je ferai remarquer à ceux qui ont dit que je ne m'occupe pas que des trois pays, que ce n'est évidemment pas vrai. J'ai déjà répété à plusieurs reprises qu'il n'y a pas de solution pour ces trois pays et en Afrique centrale sans avoir au préalable une solution régionale. Cela va de soi, monsieur Lefevre. C'est donc bien dans ce cadre-là que nous travaillons.

En matière de trafic d'armes - je réponds toujours à M. Lefevre -, le gouvernement n'a accordé, pour ce qui concerne l'Afrique centrale, aucune licence d'armes de-

Louis Michel

puis sa prise de fonction. C'était d'ailleurs déjà le cas en 1998, comme le démontre le rapport sur les mouvements d'armes que j'ai présenté ce matin. La Belgique applique strictement le moratoire du Mali qui s'applique aux pays du Golfe de Guinée et d'Afrique de l'ouest.

Par ailleurs, notre pays suit de près les embargos décrétés par l'ONU ou l'Union européenne, qui couvrent la République démocratique du Congo, le Burundi, l'Angola, le Soudan. De plus, nous étendons cette approche au Rwanda et au Congo-Brazzaville qui sont également frappés par de graves troubles internes.

Enfin, la Belgique soutient le programme d'action relatif aux transferts illégaux d'armes pour l'Afrique australe. Il a été ratifié en novembre 1998 à Vienne, lors de la conférence Union européenne - "Southern Africa Development".

Monsieur le président, mesdames, messieurs, il y a dix ans, l'histoire s'est remise en mouvement sur notre continent. Nous venons de commémorer la chute, en 1989, du mur. La fin de l'ordre issu de Yalta paraissait ouvrir des perspectives exaltantes de paix, de liberté, de démocratie et de prospérité. Pourtant, un peu partout se répandent des attitudes et prennent forme des mouvements populistes, nationalistes, xénophobes. Sur notre continent, c'est dans les Balkans que des nationalismes exacerbés, des replis identitaires ont débouché sur la première guerre européenne depuis 1945. Ailleurs aussi se sont développées les dérives meurtrières d'intégrisme fanatique, de fondamentalisme sectaire, d'identité exclusive et de nationalisme déchaîné. Le cas de l'Afrique centrale nous est particulièrement sensible. Est-ce à dire que nous entrerions dans une nouvelle phase historique, qui serait, dorénavant, marquée par le choc des civilisations ? Ce n'est pas ma conviction. Je crois, au contraire, qu'il faut oeuvrer pour un vrai dialogue des cultures. Ceci nous concerne aussi très directement.

Ainsi, l'Union européenne doit se constituer une identité plus explicite, mais le faire de manière conflictuelle, fermée, négative vis-à-vis de l'autre ne pourrait mener qu'à une impasse, ne fût-ce que parce qu'elle serait en contradiction avec la réalité sociale et culturelle déjà diverse de nos pays.

En dépit de sa complexité, la construction européenne a permis la paix, la démocratie et la prospérité. Elle est un effet réussi de cohabitation entre nations aux vieilles identités.

A ce titre, l'Union européenne concentre en elle-même un savoir et une pratique, qui peuvent valoir comme précurseur et comme inspirateur de méthodes et de solutions similaires pouvant être étendues à une échelle plus large. C'est clairement l'objectif de l'élargissement aux pays de l'Europe centrale et orientale. Tel est aussi

l'objectif du pacte de stabilité pour les Balkans. C'est pareillement l'approche du partenariat euro-méditerranéen. Le partenariat que nous proposons aux pays d'Afrique centrale participe lui aussi de la même approche.

En conclusion, je dirai simplement que la discussion de cette note de politique générale demeure évidemment ouverte. Je suis conscient que ce n'est pas en un après-midi que l'on peut débattre de tous les sujets que nous avons abordés aujourd'hui. Sans doute, n'ai-je pas répondu à toutes les questions, de manière très précise, parce qu'elles étaient très nombreuses et très intéressantes. Je propose que ce débat soit poursuivi dans les semaines et les mois à venir.

La politique étrangère est, par définition, une matière mouvante. Aussi, arrêter une fois pour toutes un programme en matière de politique étrangère est extrêmement difficile. Par conséquent, un tel dossier nécessite un espace de mobilité. Je compte vraiment faire participer le parlement à ce débat de manière très ouverte. Certains, dont je suis, sont très attentifs à ce qui touche au commerce des armes.

Une discussion très intéressante a été amorcée ce matin. Il a été répondu positivement à des propositions de plusieurs parlementaires de constituer un groupe technique, en vue d'examiner ensemble comment assurer la transparence et peut-être aussi la rapidité de la rédaction du rapport pour l'an prochain. Il est bon de critiquer une politique et de tenter d'y participer pour prendre chacun nos responsabilités. C'est à cela que je vous invite.

M. André Flahaut, ministre : Monsieur le président, mesdames, messieurs, tout d'abord, je tiens à vous remercier de m'avoir permis de me rendre à la réunion importante à laquelle je devais assister cet après-midi. Celle-ci avait un lien direct avec la préparation de la soirée du 31 décembre, c'est-à-dire avec le bogue de l'an 2000.

Il est exact que la déclaration gouvernementale était assez laconique en ce qui concerne la politique de défense que nous entendons mener. Mais comme cela a été souligné lors de la discussion de cette déclaration, ce secteur est tellement sensible qu'il n'était pas souhaitable de provoquer des ruptures. Il fallait donc, dans un premier temps en tous cas, mener une politique de continuité et de stabilité.

J'ai entendu à plusieurs reprises que l'on attendait des précisions sur la note de politique générale dans ce secteur. Comme j'ai eu l'occasion de le dire hier en commission, j'ai préféré ne pas improviser dans une matière aussi importante et suis allé me rendre compte des réalités sur le terrain, tant au niveau du personnel, des infrastructures, que des équipements. Puis, il y a eu

André Flahaut

aussi ce débat qui s'est tenu au niveau européen. Les conclusions du sommet d'Helsinki tracent un contour nouveau pour la défense européenne, qui nous obligera à revoir certains de nos choix en matière d'équipements.

C'est donc sans précipitation, avec sérénité, loin du tumulte ambiant que je mets la dernière main à une note de politique générale en matière de défense. Comme le veut la règle, cette note sera discutée entre les différents partis constituant la majorité avant de vous être présentée.

Il y a un temps pour chaque chose et la précipitation n'est jamais bonne conseillère. C'est la raison pour laquelle j'ai pris un certain temps pour rédiger cette note. Mais rassurez-vous, je n'ai pas été distrait.

J'en viens maintenant aux interventions de cet après-midi. M. Eyskens a, parmi d'autres, parlé de la problématique des JSF. Je n'entrerai pas dans ce débat. Je dirai simplement que ce dossier n'a pas de dimension communautaire. J'ai rencontré l'ensemble des industries du secteur. Des demandes sont effectivement exprimées de façon globale.

Monsieur Lefevre, je vous remercie pour votre soutien. J'en aurai sans doute bien besoin.

Notre participation à l'extérieur sera en effet réduite. Nous ramènerons à 1 000 le nombre de nos hommes à l'étranger, notamment au Kosovo. Il s'agira donc de quitter la Bosnie pour concentrer nos efforts sur le Kosovo. Cette politique n'est pas dictée exclusivement par des préoccupations budgétaires, mais également par notre souci de sécurité pour nos hommes.

La Belgique est un petit pays, nous devons avoir la modestie de le reconnaître et en avoir conscience. Nous pouvons avoir de grandes ambitions, certes, mais il faut avoir conscience de la limite de nos moyens et avoir la modestie et le courage de le reconnaître.

Nous pouvons jouer un rôle dans l'Europe qui se construit.

En étant présent uniquement au Kosovo, je crois que nous offrons de meilleures garanties de sécurité à la fois pour nos alliés et pour nos hommes présents sur le terrain. Dès lors, l'une de mes premières préoccupations consiste à assurer la sécurité des militaires qui se trouvent en opération. Par conséquent, je n'accepterai nullement des missions avec des hommes sous-équipés, ni des missions en grand nombre, si celles-ci n'ont que pour seul but de donner l'impression que les forces armées belges sont présentes quelque part. Ainsi, lorsque nous accepterons une mission, notre engagement sera sérieux. En revanche, si les garanties de sécurité se révèlent insuffisantes, je plaiderai pour que le gouvernement ne prenne pas pareils engagements ou qu'à tout le moins, ceux-ci soient réduits sensiblement à l'extérieur.

Il a été dit et répété - et monsieur le vice-premier ministre vient encore de le confirmer à l'instant - qu'il n'entre certainement pas dans nos intentions de revoir en quelque sorte les solidarités internationales et les engagements qui nous lient à la fois au sein de l'OTAN, de l'UE et demain dans le nouveau concept tel que défini par l'Union européenne.

De heer Goris heeft erop aangedrongen het parlement te betrekken in de discussies over belangrijke punten en het PNP. Ik ben bereid hierop in te gaan.

Vous le savez maintenant suffisamment bien, je veux travailler en toute transparence avec l'ensemble des membres de cette assemblée. Et comme le dit l'adage, le monde ne s'est pas fait en un jour et j'ai la faiblesse - ou plus exactement la force - de croire que, depuis la mise en place du nouveau gouvernement il y a cinq mois, beaucoup plus de contacts ont été pris et beaucoup plus de réunions ont été tenues; et, partant, l'on peut constater une plus grande transparence dans ce dossier Défense, sans nul autre pareille durant ces dernières années.

Er wordt een studie gemaakt inzake de prestaties van de krijgsmacht voor derden. Men streeft een zo groot mogelijke flexibiliteit en synergie na.

C'est aussi la question 3 de M. Goris.

En ce qui concerne nos engagements extérieurs, je viens de répondre à M. Lefevre relativement au Kosovo et à la Bosnie.

Pour les questions 5 et 6 de M. Goris portant sur les propositions de loi qui sont déposées aujourd'hui, je peux vous dire qu'une concertation sera réalisée avec les auteurs de ces propositions de loi, afin que l'on puisse les inscrire dans le cadre de la politique générale que nous souhaitons mener pour la prochaine législature. Je pense particulièrement à la proposition de loi concernant l'éligibilité des militaires, à celle de M. Bonte relative aux relations entre la Défense et la formation des jeunes - je suis favorable à ce genre d'initiatives car il faut que l'armée s'ouvre vers l'extérieur et offre les opportunités nécessaires aux jeunes - et à celle de M. Moerman portant sur la création d'un comité interministériel qui exige une réelle réflexion sur le plan institutionnel.

De heer Willems heeft vragen gesteld over het nieuw strategisch concept van de NAVO. Begin 1999 werd in de gemengde commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen en Landsverdediging een debat gevoerd als voorbereiding op de goedkeuring van het concept op de NAVO-top van 25 april 1999 in Washington. Dit betekent echter niet dat de nieuwe opdrachten van de NAVO niet aan bod kunnen komen in de discussie over het Europees defensiebeleid en de Petersberg-taken.

André Flahaut

En ce qui concerne les questions portant sur les lignes de force politiques, je vous renvoie à la réponse que j'ai donnée hier en commission.

Comme j'ai déjà eu l'occasion de vous le dire, monsieur le président, on me pose souvent les mêmes questions dans des enceintes différentes. J'ai parfois la fâcheuse impression de répéter la même chose et de dire la même messe, ce que j'ai horreur de faire. Je renvoie donc à la réponse que j'ai faite hier.

Le président : Monsieur le ministre, en général, les messes se ressemblent !

M. André Flahaut, ministre : Vous devez savoir qu'il y a toujours la première et la deuxième...

Quant à la question de M. Willems sur la spécialisation de l'armée belge dans le cadre de la nouvelle Europe, je crois qu'il est vraiment trop tôt pour y répondre dans la mesure où l'Europe est en train de poser les premières pierres de cette construction d'une armée européenne.

Qui va faire quoi et dans quelle mesure ? Ce sont des questions qui devront être posées dans les prochaines réunions européennes pour essayer de définir le plus rapidement et le plus concrètement possible les tâches de chacun.

En ce qui concerne la répartition linguistique au sein des forces armées, question posée également par M. Willems, ce n'est pas une obligation légale. Le rapport 60/40 au sein des cadres et 50/50 pour les généraux est basé sur la coutume qui reproduit le rapport néerlandophones/francophones de la population belge. C'était d'autant plus vrai lorsque le service militaire était d'application.

Dans la Fonction publique, mon ministère précédent, c'était effectivement une obligation légale.

Un rapport annuel est établi par la Défense sur la répartition entre néerlandophones et francophones et par grades. Ce rapport repose également sur une obligation légale. Le rapport pour l'année 1998 sera déposé au début du mois de janvier. J'ai signé hier à l'intention des présidents de la Chambre et du Sénat la lettre leur présentant ce rapport.

M. Michel a répondu aux questions concernant Kleine Brogel, je n'y reviendrai donc pas. Je me tiens à la règle actuellement en vigueur au sein des instances de l'OTAN.

Je voudrais également revenir sur les propos de M. Henry et le remercier au passage pour la présidence qu'il exerce au sein de la commission. Je tiens à le rassurer ainsi que les membres de la commission Défense qui, majorité et opposition confondues, ont participé à ce grand débat national, en leur disant qu'on ne va

pas, parce qu'on a changé de gouvernement et parce que les gens ont changé de fonction, biffer d'un seul trait tout le travail qui a été réalisé. Il doit constituer une base pour l'élaboration de la note de politique générale en matière de défense. Nous ne reprendrons évidemment pas les conclusions de ce débat mais vous conviendrez sans doute avec moi qu'on ne peut sans cesse rouvrir un nouveau débat national sur la politique de défense. Sinon, on n'arrêtera plus de débattre et on ne posera jamais d'actes concrets.

De heer Peter Vanhoutte (AGALEV-ECOLO) : Mijnheer de minister, ik meen wel dat er voldoende frequent wordt gedebatteerd en heb respect voor wat in het verleden reeds werd besproken. Wij stellen alleen vast dat het voorbije half jaar de defensiepolitiek wat de Europese accenten betreft in een duidelijke stroomversnelling is gekomen. Wellicht is dit onder meer het gevolg van wat er in Kosovo is gebeurd en onze ervaring daaromtrent. Ik vind het belangrijk dat rond dit soort aspecten de komende maanden in dit parlement een grondig debat wordt gevoerd.

M. André Flahaut, ministre : Cette question ne s'adresse pas uniquement au ministre de la Défense mais à l'ensemble des commissions ayant des compétences extérieures. Ni M. Michel, ni M. Chevalier, ni M. Boutmans, ni moi-même ne refuserons que l'on ouvre une discussion au sein d'une commission sur telle ou telle attitude que nous adoptons à l'extérieur.

Il faut intégrer le fait qu'il existe une volonté réelle dans le chef de chaque ministre d'avoir le dialogue le plus ouvert et le plus permanent possible avec les membres du parlement. Mais on ne peut répéter les mêmes choses toutes les semaines.

Une fois que les décisions ont été prises et exécutées, on peut faire le point sur celles-ci mais on ne peut revenir sans cesse sur la genèse de celles-ci ou sur les politiques menées. Elles sont le fruit d'un débat, des décisions ont été prises. Un cadre européen et un cadre international existent. Il ne convient pas sans arrêt de discuter de l'action décidée.

Pour conclure, je dirai que nous aurons encore très souvent l'occasion de débattre de ces questions. Dans le courant du mois de janvier ou au début du mois de février, la note de politique générale sera présentée. Je suppose qu'alors, en commission de la Défense, nous aurons un large débat d'idées que nous essaierons de préparer le mieux possible.

Staatssecretaris Pierre Chevalier : Mijnheer de voorzitter, ik ben blij dat de meeste parlementsleden, zelfs deze behorend tot de oppositie, mijnheer Lefevre inbegrepen, zich kunnen aansluiten bij de nota die de minister van Buiten-

Pierre Chevalier

landse Zaken en ikzelf hebben ingediend en die in de bevoegde Kamercommissie werd besproken. Ik zou op een aantal opmerkingen die door collega's werden naar voren gebracht willen terugkomen, omdat zij nogmaals de aandacht verdienen.

Monsieur Lefevre, vous avez vu une certaine contradiction entre les termes "renforcer l'OBCE" et "réduire le rôle de l'OBCE". Vous avez accusé le ministre des Affaires étrangères et moi-même de céder devant les anciennes revendications flamandes.

Loin de moi l'intention d'entamer un débat communautaire. Cette matière pourra être évoquée lorsque l'on discutera du projet de loi relatif à la réforme de l'OBCE.

En réalité, il n'y a pas de contradiction. L'on souhaite se concentrer sur le rôle spécifique de l'OBCE, tout en respectant une certaine coordination en vue de la promotion de l'exportation sans s'immiscer dans les affaires des Régions.

C'est donc le contraire de vos propos.

Ik wil nog even terugkomen op de discussie over de gebondenheid. De heer Van der Maelen heeft gesproken over brandgangen tussen Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking. De bedoeling van brandgangen moet zijn - ik ben geen pyromaan en heb er ook geen in mijn partij - dat er geen overslag is van brand van de ene kant naar de andere kant. De vergelijking is ietwat ongelukkig gekozen, maar eenieder zal ervan overtuigd zijn dat er wel degelijk een samenwerking moet bestaan tussen Buitenlandse Handel enerzijds en Ontwikkelingssamenwerking anderzijds. Mevrouw Laenens heeft zeer terecht gezegd dat buitenlandse handel, export, een hefboom kan zijn om ontwikkelingssamenwerking, ontwikkelingshulp, de ontwikkeling van een land tot stand te brengen. Niet ik heb de organisatie The United Nations Conference on Trade and Development in het leven geroepen, conferentie die in februari 2000 zal vergaderen in Bangkok. Het was de bedoeling, ook van de Verenigde Naties, om tussen die twee domeinen een samenwerking tot stand te brengen. Ook binnen de Wereldhandelsorganisatie stellen wij vast dat de ontwikkelingslanden, die een zeer grote rol spelen in dat organisme, ook om technische bijstand vragen van de ontwikkelde landen om volop te kunnen deelnemen aan het proces van de vrijhandel.

Als wij spreken over samenwerking tussen Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, dan heb ik het over het aanwenden van ontwikkelingsgelden voor opleiding. Hierover werd ik verkeerd geciteerd in bepaalde kranten en tijdschriften. In de commissie voor de Buitenlandse Zaken heb ik op een vraag van de heer Eyskens die het voorbeeld had gegeven van het bedrijf Union minière geantwoord dat hij verwijst naar een bedrijf dat zijn partij allicht goed kent. Ik heb nooit gezegd dat aan

bepaalde bedrijven rechtstreeks hulp zou moeten worden geboden. Ik heb altijd gezegd dat wij in opleidingsprogramma's, in overdracht van technologie en kennis moeten voorzien en dat ontwikkeling en buitenlandse handel samen moeten kunnen gaan.

Ik denk evenzeer - ik moet daarover met de heer Boutmans nog een gesprek hebben - aan de problematiek van de schuldvorderingen die bijvoorbeeld de Nationale Delcredetiedienst heeft ten opzichte van ontwikkelingslanden. Wij zitten daar in een vicieuze cirkel, in die zin dat de Nationale Delcredetiedienst weigert om kredieten toe te kennen of exportverzekering te geven aan die landen die aan schuldherschikking toe zijn of waarin een proces van schuldherschikking gebeurt. Het is een vicieuze cirkel. Op het ogenblik dat die landen opnieuw in aanmerking willen komen voor import en export, kunnen zij het niet, precies omdat zij een schuldherschikking hebben aangevraagd. Daarover spreken wij en niet over een scheiding tussen de twee sectoren. In die zin moet het document van de regering begrepen worden.

Pour terminer, monsieur le président, je voudrais revenir sur le processus OMC. Je remercie tout d'abord tous les collègues qui ont dit avoir apprécié le débat qui a eu lieu et qui continue à exister entre le gouvernement et le parlement dans ce domaine. J'ai l'intention de poursuivre ce débat.

J'ai entendu M. Moriau dire qu'on peut considérer l'échec de Seattle comme une victoire citoyenne. Je pense au contraire que cela a été un échec pour tout le monde.

M. Julliard a écrit dans Le Nouvel Observateur qu'il y avait beaucoup de contradictions. Il a écrit : "Les contradictions étaient partout, traversaient tous les camps et parfois les individus eux-mêmes. Il n'y avait rien de commun entre les agriculteurs européens hostiles à la réduction des aides et les représentants du tiers monde inquiets de nouvelles normes sociales et écologiques qui freineraient leurs exportations, pas davantage entre les défenseurs des animaux et les exportateurs de viande bovine, entre les détracteurs de la "malbouffe" et les dénonciateurs de la "non bouffe". José Bovez, le fameux agriculteur, était libre échangiste en matière de Roquefort et protectionniste en matière de maïs transgénique. On pourrait continuer. Qu'il fût dans la rue ou dans la salle, chacun était libéral quand il s'agissait de ses exportations et protectionniste quand il s'agissait de celles des autres. C'est la loi du genre dans ce type de négociations." Et il poursuit : "Il y a pourtant un point qui, paradoxalement, est en train de faire la quasi unanimité quand il s'agit d'échanges extérieurs : la nécessité de règles minimales. En ce sens, les contestataires tendaient non pas à moins d'OMC mais à plus d'OMC en même temps qu'à mieux d'OMC. Le libre échange, pour ne pas être la loi de la jungle, suppose plus de concertation que de protectionnisme qui se cantonne à chacun pour soi. Voilà ce qu'on

Pierre Chevalier

est en train de découvrir. Les années 80, celles du "reagano-tatcherisme", avaient pour mot d'ordre "dérégulation". Les années 00 du nouveau siècle auront au contraire pour mot d'ordre "régulation". Il termine en disant : "On attend du commerce international, qui est facteur de prospérité et de paix, qu'il devienne aussi facteur de justice." C'est dans cette logique que je m'inscris totalement.

M. Patrick Moriau (PS) : Monsieur le président, je voudrais dire à M. Chevalier que je le remercie d'avoir précisé ma pensée. En effet, si j'ai mis en évidence ce que certains déclarent comme une victoire citoyenne, c'était pour faire remarquer que l'organisation de la conférence de Seattle avait été un échec. Je le remercie d'autant plus qu'il se souvient certainement des débats que nous avons eus en commission. Je lui ai toujours dit qu'il finirait par être plus socialiste que moi.

Staatssecretaris Eddy Boutmans : Mijnheer de voorzitter, ik zal het als laatste spreker kort houden, maar toch ingaan op de diverse punten die ter sprake kwamen. Ik dank de sprekers die het belangrijkste element van deze begroting hebben toegejuicht, namelijk de aanzienlijke stijging met 7,5%.

Dit komt duidelijk tegemoet aan het beleidsdoel van het regeerakkoord om de middelen voor Ontwikkelingssamenwerking op te trekken teneinde geleidelijk te voldoen aan die dertig jaar oude belofte, dat de welvarende landen 0,7% van hun BNP uit solidariteit zouden afstaan aan de ontwikkelingslanden. Dit is een belangrijk signaal omdat zelfs de rijkste donorlanden dit niet evident vinden en hun budget verminderen. In het algemeen is in de laatste jaren de internationale solidariteit veeleer afgenomen dan gegroeid. Ik hoop en denk dat onze beslissing om die begroting te verhogen en daarvan een aanhoudende trend te maken, een internationale weerklank zal vinden.

Er kwam een dringende noodkreet van de heer Lefevre.

Monsieur Lefevre, j'ai bien entendu votre appel pour une aide humanitaire au Congo. Je tiens quand même à vous informer que la Belgique a été, en dépit de nombreuses difficultés, le plus important acteur dans la coopération au développement de ce pays. Elle a également été fort active en matière d'aide humanitaire puisqu'elle a déjà consenti un effort de 90 millions auxquels viennent s'ajouter 57 millions, somme en cours de traitement.

Ces montants relèvent du budget de l'année dernière.

Monsieur Lefevre, le problème se situe dans le fait que, vu la situation actuelle d'insécurité, d'instabilité, de guerre ou de "mini-guerre", après les accords de Lusaka, il est très difficile de faire oeuvre utile de coopération au

Congo. Parfois, il est même extrêmement malaisé d'acheminer l'aide humanitaire vers les populations qui en ont le plus besoin. Comme vous l'avez dit, plusieurs régions sont inaccessibles pour les organisations d'aide.

Pour ces raisons est née l'idée d'une conférence humanitaire au sein de l'ONU, dont l'initiative a été lancée par mon prédécesseur et que j'ai reprise. Il y a quelques semaines, à l'occasion d'un "appel consolidé" des diverses agences des organisations des Nations unies, je me suis rendu compte que les demandes sont énormes, quasiment illimitées. Cette conférence fut pour moi l'occasion d'entretiens avec M. Kofi Annan et Mme Ogata, ainsi que Mme Mc Askie de l'Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), entre autres.

De ces divers entretiens, il est ressorti que cette conférence humanitaire se tiendrait effectivement, normalement à Genève sous les auspices de l'ONU, et que la Belgique financerait les frais de voyage et d'organisation pour un montant de 3,6 millions, c'est-à-dire le montant demandé.

Donc le calendrier fixé en février-mars est celui proposé par les organisations de l'ONU; il ne s'agit pas d'un refus de notre part de l'organiser avant cette date : c'est le timing qui apparaît matériellement envisageable. De plus, il reste à convaincre de participer à cette conférence tous les acteurs du post-conflit, puisqu'il est n'est plus question officiellement d'un conflit. Ce sont eux qui doivent garantir l'accès des organisations humanitaires, qui doivent permettre que les réfugiés retournent dans leur région d'origine et que les personnes déplacées à l'intérieur du Congo puissent regagner leurs villages. Ainsi on pourra relancer l'économie locale, l'agriculture locale et, de là, l'approvisionnement des villes dont vous avez à raison signalé que la situation s'est fortement détériorée, spécialement durant ces derniers mois.

Je puis donc vous assurer que nous faisons tout ce qui est en notre pouvoir et que nous continuerons à agir dans ce sens pour poursuivre l'aide humanitaire envers les populations du Congo.

Enkele sprekers hebben het aidsprobleem aangekaart. Ik ben daar bij andere gelegenheden al uitgebreid op ingegaan. In een aantal Afrikaanse en Aziatische landen is aids inderdaad niet langer louter een probleem van Volksgezondheid. Het is een ontwikkelingsprobleem geworden. In een aantal Afrikaanse landen is tussen 20 en 30% van de actieve bevolking besmet, in sommige regio's zelfs nog meer. Zeer vaak behoort het grootste deel daarvan tot de geschoolde bevolking. Dat veroorzaakt catastrofale gevolgen voor de levensverwachting en voor de daling van het BNP. Vooral kinderen en bejaarden blijven achter. Een aantal Afrikaanse regeringen onderschatte dit ernstig, maar nu groeit gelukkig het besef dat dit rampzalig is. In enkele Afrikaanse landen pakt men de ziekte zeer direct aan.

Eddy Boutmans

Ik was begin deze maand aanwezig op een conferentie in New York over het partnerschap ter bestrijding van aids in Afrika. Een hele reeks Afrikaanse regeringen was wel degelijk vertegenwoordigd. Alle UNO-agentschappen waren aanwezig, het Rode Kruis, de privé-sector en een aantal donorlanden. Ik was evenwel het enige regeringslid van een donorland.

In New York is onder meer afgesproken met UNAIDS, de gespecialiseerde organisatie die geleid wordt door de Belg Peter Piot - die ons aller waardering en bewondering verdient voor het enthousiasme, het engagement en de deskundigheid waarmee hij de strijd tegen aids leidt -, dat de Afrikaanse landen zelf, ieder op hun territorium, de leiding moeten nemen van de aidsbestrijding. Deze is niet alleen een probleem van gezondheidszorg, maar ook een kwestie van politieke wil om het probleem op de agenda te zetten. Daarnaast is het ook een educatief probleem, een onderwijsprobleem en een aangelegenheid die vereist dat men de preventieve en curatieve gezondheidszorg op de agenda plaatst. Hierin moet men ook de rol van de vrouw waarderen. Het is dus een probleem met vele facetten.

Ik denk dat we op de goede weg zijn, wat niet wil zeggen dat het probleem over vijf of zes jaar is opgelost.

Binnen die context zal België bereid zijn om meer bij te dragen dan tot hiertoe is gedaan.

Ik wil nu ingaan op de kwestie van de bijzondere evaluator, gesignaleerd door de heer Van der Maelen. Er is wat onduidelijkheid over wat men precies van hem verwacht. Het koninklijk besluit waarbij hij benoemd is en waarin zijn opdracht is omschreven, maakt geen onderscheid tussen externe en interne evaluatie.

Ik deel de mening van de heer Van der Maelen omtrent zijn taak, namelijk dat hij de gehele Ontwikkelingssamenwerking - met inbegrip van Financiën en de Delcreditedienst -, van buitenaf moet bekijken en daarover het parlement en de bevolking informeren. Zo duidelijk is zijn taak niet omschreven.

In de ontwerpen van structuurbesluit die werden genomen zowel vooraleer deze regering was gevormd als nadien, wordt geen rekening meer gehouden met een interne evaluatiedienst. De vraag is of dit de beste oplossing is en of men een dienst wenst die intern evalueert. De oplossing ligt meer in het geleidelijk uitbouwen van een cultuur, in overleg met de bijzondere externe evaluator, waarbij de evaluatie in iedere fase van de uitvoering van een ontwikkelingsproject, -prestatie of -programma wordt ingebouwd. Onder meer de BTC doet dit. Op die manier moeten we uit de problemen geraken. Uiteraard is er een overgangsprobleem dat in overleg met de heer De Belder moet worden opgelost.

Ik wens ook nog even in te gaan op de schuldverlichtingsproblematiek. Men heeft hier reeds gesignaleerd dat de regering voor volgend jaar 800 miljoen frank heeft toegezegd, bovenop de begroting voor Ontwikkelingssamenwerking en bovenop de in het verleden gedane inspanningen. Dat verloopt niet via onze begroting maar wel via deze van Financiën. De afspraak is duidelijk dat het bedrag op een ontwikkelingsrelevante manier moet worden besteed. De concrete wijze waarop dit zal gebeuren, moet nog worden afgesproken. Ik neem echter aan dat men zal inspelen op multilaterale en internationale initiatieven.

Via de afkoop van schuldvorderingen van de Delcreditedienst, besteedt DGIS jaarlijks volgens een oude afspraak 550 miljoen frank aan schuldverlichting. In bilateraal verband en inspelend op multilaterale afspraken, zoals de Special Programs for Africa, verleent men ook schuldkwijtscheldingen, die steeds zijn gebonden aan sociale projecten. Dit gebeurde onlangs nog met Guinea, waarbij de kwijtschelding werd gekoppeld aan de subsidiëring van een ziekenfonds in de hoofdstad.

Ik ben voorstander van de schuldverlichting. Wanneer we schuldverlichting of -kwijtschelding toestaan, gebeurt dat in de vorm van ontwikkelingssamenwerking. Het is een vorm van budgethulp. Als zodanig is dit niet noodzakelijk beter of slechter dan een andere vorm van ontwikkelingssamenwerking. Indien het een verschuiving inhoudt van een bestaand budget, moet men afwegen of dit wel de beste manier is. Indien het bedrag bovenop een budget komt, zoals het met de reeds aangehaalde 800 miljoen frank het geval is, dan houdt dit natuurlijk een verbetering in. Dit wil echter niet zeggen dat dit niet op een aangepaste en goed geordende manier moet gebeuren.

Mijnheer de voorzitter, de kwantiteit van ontwikkelingssamenwerking wordt opgevoerd en zal nog verder verhogen. Dat is een goede zaak. Ik zal ook mijn best doen om de kwaliteit op te voeren.

De **voorzitter** : De algemene bespreking is gesloten.

La discussion générale est close.

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan van de Rijksmiddelenbegroting voor het begrotingsjaar 2000.

Nous passons à la discussion des articles du Budget des Voies et Moyens pour l'année budgétaire 2000. **(197/1)**

Le texte adopté par la commission sert de base à la discussion des articles. (Rgt 66,4)

De door de commissie aangenomen tekst geldt als basis voor de bespreking van de artikelen. (Rgt 66,4) **(197/1)**

- *Les articles 1 à 16 sont adoptés article par article.*

- *De artikelen 1 tot 16 worden artikel per artikel aangenomen.*

voorzitter

- *Le tableau annexé est adopté sans observations.*

- *De tabel in bijlage wordt zonder opmerkingen aangenomen.*

La discussion des articles est close. Le vote sur l'ensemble du Budget des Voies et Moyens pour l'année budgétaire 2000 aura lieu ultérieurement.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten. Over het geheel van de Rijksmiddelenbegroting voor het begrotingsjaar 2000 zal later worden gestemd.

Nous passons à la discussion des articles du projet de budget général des dépenses pour l'année budgétaire 2000.

Wij vatten de bespreking van de artikelen aan van het ontwerp van algemene uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 2000. **(198/1)**

- *L'article 1.01.1 est adopté.*

- *Artikel 1.01.1 wordt aangenomen.*

A l'article 1.01.2 les amendements suivants, portant sur les tableaux y annexés, ont été déposés :

Op de bij artikel 1.01.2 gevoegde wetstabellen werden de volgende amendementen ingediend :

n° 21 de M. Hagen Goyvaerts;

nr. 21 van de heer Hagen Goyvaerts **(198/24)**;

n° 5 de MM. Tony Van Parys et Servais Verherstraeten;

nr. 5 van de heren Tony Van Parys en Servais Verherstraeten **(198/6)**;

n° 2 de MM. Tony Van Parys et Servais Verherstraeten;

nr. 2 van de heren Tony Van Parys en Servais Verherstraeten **(198/6)**;

n° 6 de M. Tony Van Parys;

nr. 6 van de heer Tony Van Parys **(198/6)**;

n° 20 de MM. Marcel Hendrickx, Daniël Vanpoucke et Pieter De Crem;

nr. 20 van de heren Marcel Hendrickx, Daniël Vanpoucke en Pieter De Crem **(198/21)**;

n° 17 de MM. John Spinnewyn et Luc Sevenhans;

nr. 17 van de heren John Spinnewyn en Luc Sevenhans **(198/21)**;

n° 4 de MM. Tony Van Parys et Servais Verherstraeten;

nr. 4 van de heren Tony Van Parys en Servais Verherstraeten **(198/6)**;

n° 16 de MM. John Spinnewyn et Luc Sevenhans;

nr. 16 van de heren John Spinnewyn en Luc Sevenhans **(198/21)**;

n° 27 de MM. Jos Ansoms et Jozef Van Eetvelt;

nr. 27 van de heren Jos Ansoms en Jozef Van Eetvelt **(198/28)**;

n° 26 de MM. Jos Ansoms et Jozef Van Eetvelt;

nr. 26 van de heren Jos Ansoms en Jozef Van Eetvelt **(198/28)**;

n° 14 de MM. Luc Sevenhans, Jan Mortelmans et Francis Van den Eynde;

nr. 14 van de heren Luc Sevenhans, Jan Mortelmans en Francis Van den Eynde **(198/20)**;

n° 23 de MM. Luc Sevenhans, Jan Mortelmans et Francis Van den Eynde;

nr. 23 van de heren Luc Sevenhans, Jan Mortelmans en Francis Van den Eynde **(198/27)**;

n° 3 de M. Tony Van Parys;

nr. 3 van de heer Tony Van Parys **(198/6)**.

Quelqu'un demande-t-il la parole ? *(Non)*

Vraagt iemand het woord ? *(Nee)*

Le vote sur les amendements, les tableaux annexés et l'article 1.01.2 est réservé.

De stemming over de amendementen, de tabellen in bijlage en het artikel 1.01.2 wordt aangehouden.

- *Les articles 1.01.3 à 1.01.9, 2.11.1 à 2.11.15, 2.12.1 à 2.12.7, 2.13.1 à 2.13.6, 2.14.1 à 2.14.10, 2.15.1 à 2.15.10, 2.16.1 à 2.16.25, 2.17.1 à 2.17.11, 2.18.1 à 2.18.11, 2.19.1 à 2.19.21, 2.21.1 à 2.21.7, 2.23.1 à 2.23.8, 2.26.1 à 2.26.14, 2.31.1 à 2.31.12, 2.32.1 à 2.32.4, 2.33.1 à 2.33.5, 2.51.1 à 2.51.8, 2.52.1, 3.01.1 et 3.01.2, 4.01.1 à 4.01.4 et 5.01.1 à 5.01.4 sont adoptés article par article.*

- *De artikelen 1.01.3 tot 1.01.9, 2.11.1 tot 2.11.15, 2.12.1 tot 2.12.7, 2.13.1 tot 2.13.6, 2.14.1 tot 2.14.10, 2.15.1 tot 2.15.10, 2.16.1 tot 2.16.25, 2.17.1 tot 2.17.11, 2.18.1 tot 2.18.11, 2.19.1 tot 2.19.21, 2.21.1 tot 2.21.7, 2.23.1 tot 2.23.8, 2.26.1 tot 2.26.14, 2.31.1 tot 2.31.12, 2.32.1 tot 2.32.4, 2.33.1 tot 2.33.5, 2.51.1 tot 2.51.8, 2.52.1, 3.01.1 en 3.01.2, 4.01.1 tot 4.01.4 en 5.01.1 tot 5.01.4 worden artikel per artikel aangenomen.*

La discussion des articles est close. Le vote sur les amendements, les tableaux annexés et l'article 1.01.2 réservés ainsi que sur l'ensemble du projet de budget général des dépenses pour l'année budgétaire 2000 aura lieu ultérieurement.

voorzitter

De artikelsgewijze bespreking is gesloten. Over de aan-gehouden amendementen, de tabellen in bijlage en het artikel 1.01.2 en over het geheel van het ontwerp van algemene uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 2000 zal later worden gestemd.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

- La séance est levée à 20.35 heures. Prochaine séance plénière jeudi 23 décembre 1999 à 14.15 heures.

- De vergadering wordt gesloten om 20.35 uur. Volgende plenaire vergadering donderdag 23 december 1999 om 14.15 uur.

BIJLAGE

PLENAIRE VERGADERING
WOENSDAG 22 DECEMBER 1999

INTERNE BESLUITEN**INTERPELLATIEVERZOEKEN****Ingekomen**

1. de heer Bart Laeremans tot de minister van Justitie over "de nieuwe afvloeiingsmaatregel voor gevangenen".

(nr. 204 - verzonden naar de commissie voor de Justitie)

2. de heer Ferdy Willems tot de minister van Landsverdediging over "de eventuele deelname van de Belgische regering aan het Joint Strike Fighter programma".

(nr. 205 - verzonden naar de commissie voor de Landsverdediging)

VOORSTELLEN**Toelating tot drukken***Rgt art 64-2*

1. Wetsvoorstel (mevrouw Colette Burgeon c.s.) tot aanvulling van artikel 113 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992, nr.323/1.

2. Wetsvoorstel (de heer Servais Verherstraeten en mevrouw Simonne Creyf) tot wijziging van artikel 393bis van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992, nr.324/1.

3. Wetsvoorstel (de heren Servais Verherstraeten, Tony Van Parys, Jo Vandeurzen en Stefaan De Clerck) betreffende het recht van antwoord en het recht van informatie en tot wijziging van artikel 587 van het Gerechtelijk Wetboek, nr. 325/1.

4. Wetsvoorstel (mevrouw Greta D'Hondt en de heer Luc Goutry) tot wijziging van de gecoördineerde wet van 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, wat de eenvoudige toepassing van de wetgeving in heel het land betreft, nr.326/1.

ANNEXE

SEANCE PLENIERE
MERCREDI 22 DÉCEMBRE 1999

DÉCISIONS INTERNES**DEMANDES D'INTERPELLATION****Demandes**

1. M. Bart Laeremans au ministre de la Justice sur "la nouvelle mesure d'élargissement de détenus".

(n° 204 - renvoi à la commission de la Justice)

2. M. Ferdy Willems au ministre de la Défense nationale sur "la participation éventuelle du gouvernement belge au programme Joint Strike Fighter".

(n° 205 - renvoi à la commission de la Défense nationale)

PROPOSITIONS**Autorisation d'impression***Rgt art 64-2*

1. Proposition de loi (Mme Colette Burgeon et consorts) complétant l'article 113 du Code des impôts sur les revenus 1992, n° 323/1.

2. Proposition de loi (M. Servais Verherstraeten et Mme Simonne Creyf) modifiant l'article 393bis du Code des impôts sur les revenus 1992, n° 324/1.

3. Proposition de loi (MM. Servais Verherstraeten, Tony Van Parys, Jo Vandeurzen et Stefaan De Clerck) relative au droit de réponse et au droit d'information et modifiant l'article 587 du Code judiciaire, n° 325/1.

4. Proposition de loi (Mme Greta D'Hondt et M. Luc Goutry) modifiant la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, en ce qui concerne l'application uniforme de la législation dans tout le pays, n°326/1.

5. Wetsvoorstel (mevrouw Annemie Van de Casteele) tot wijziging, wat de Hoofdstedelijke Dienst voor brandweer en dringende medische hulp betreft, van artikel 32 van de wet van 16 juni 1989 houdende diverse institutionele hervormingen, nr. 329/1.

6. Wetsvoorstel (mevrouw Annemie Van de Casteele) tot wijziging, wat de toewijzing van de betrekkingen in de Hoofdstedelijke Diensten aan de verschillende taalkaders betreft, van artikel 32 van de wet van 16 juni 1989 houdende diverse institutionele hervormingen, nr.330/1.

7. Wetsvoorstel (de heer Aimé Desimpel) tot wijziging van artikelen 1ter en 1quater van het koninklijk besluit nr. 20 van 20 juli 1970 tot vaststelling van de tarieven van de belasting over de toegevoegde waarde en tot indeling van de goederen en de diensten bij die tarieven, nr. 331/1.

5. Proposition de loi (Mme Annemie Van de Casteele) modifiant l'article 32 de la loi du 16 juin 1989 portant diverses réformes institutionnelles en ce qui concerne le Service d'incendie et d'aide médicale urgente de la Région de Bruxelles-Capitale, n° 329/1.

6. Proposition de loi (Mme Annemie Van de Casteele) modifiant l'article 32 de la loi du 16 juin 1989 portant diverses réformes institutionnelles en ce qui concerne l'attribution des emplois dans les Services de la Région de Bruxelles-Capitale aux différents cadres linguistiques, n°330/1.

7. Proposition de loi (M. Aimé Desimpel) modifiant les articles 1ter et 1quater de l'arrêté royal n° 20 du 20 juillet 1970 fixant le taux de la taxe sur la valeur ajoutée et déterminant la répartition des biens et des services selon ces taux, n° 331/1.

PLENAIRE VERGADERING
WOENSDAG 22 DECEMBER 1999

SEANCE PLENIERE
MERCREDI 22 DÉCEMBRE 1999

MEDEDELINGEN

COMMUNICATIONS

REGERING

GOUVERNEMENT

Internationale Arbeidsconferentie

Conférence internationale du Travail

Bij brief van 20 december 1999 zendt de vice-eerste minister en minister van Werkgelegenheid en van het gelijke kansenbeleid de teksten van drie verdragen en van drie aanbevelingen aangenomen door de Internationale Arbeidsconferentie :

- in haar achtenzeventigste vergadering : verdrag nr. 172 en aanbeveling nr. 179 betreffende de arbeidsvoorwaarden en -omstandigheden in hotels, restaurants en soortgelijke instellingen;
- in haar negenenzeventigste vergadering : verdrag nr. 173 en aanbeveling nr. 180 betreffende de bescherming der werknemersvorderingen in geval van betalingsonmacht van hun werkgever;
- in haar eenentachtigste vergadering : verdrag nr. 175 en aanbeveling nr. 182 betreffende de deeltijdse arbeid.

Verzonden naar de commissie voor de Sociale Zaken

Par lettre du 20 décembre 1999, la vice-première ministre et ministre de l'Emploi et de la Politique de l'égalité des chances transmet les textes de trois conventions et de trois recommandations adoptées par la Conférence internationale du Travail :

- lors de sa septante-huitième session : convention n° 172 et recommandation n° 179 concernant les conditions de travail dans les hôtels, restaurants et établissements similaires;
- lors de sa septante-neuvième session : convention n° 173 et recommandation n° 180 concernant la protection des créances des travailleurs en cas d'insolvabilité de leur employeur;
- lors de sa quatre-vingt-unième session : convention n° 175 et recommandation n° 182 concernant le travail à temps partiel.

Renvoi à la commission des Affaires sociales

ARBITRAGEHOF

COUR D'ARBITRAGE

Prejudiciële vraag

Question préjudicielle

Met toepassing van artikel 77 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof geeft de griffier van het Arbitragehof kennis van de prejudiciële vraag betreffende artikel 45 van de wet van 27 december 1961 houdende statuut van de onderofficieren van het actief kader der land-, lucht- en zeemacht, gesteld door de rechtbank van eerste aanleg te Luik bij vonnis van 19 november 1999, inzake R. Doumont tegen de Belgische Staat.

(rolnummer : 1818)

Ter kennisgeving

En application de l'article 77 de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage, le greffier de la Cour d'arbitrage notifie la question préjudicielle portant sur l'article 45 de la loi du 27 décembre 1961 portant statut des sous-officiers du cadre actif des forces terrestres, aérienne et navale, posée par le tribunal de première instance de Liège par jugement du 19 novembre 1999, en cause de R. Doumont contre l'Etat belge.

(n° du rôle : 1818)

Pour information

RESOLUTIES**Europees Parlement**

Bij brief van 15 december 1999 zendt de secretaris-generaal van het Europees Parlement de tekst over van drie resoluties aangenomen door deze vergadering :

1. resolutie over de toestand op Oost-Timor;

Verzonden naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen en naar het Adviescomité voor de Europese Aangelegenheden

2. resolutie over de mededeling van de Commissie aan de Raad, aan het Europees Parlement, aan het Economisch en Sociaal Comité en aan het Comité van de regio's betreffende een actieplan van de Europese Unie inzake drugsbestrijding (2000-2004);

Verzonden naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen, naar de commissie voor de Justitie, naar de commissie voor de Volksgezondheid, het Leefmilieu en de Maatschappelijke Hernieuwing en naar het Adviescomité voor de Europese Aangelegenheden

3. resolutie over de mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement over de benadering van de WTO-millenniumronde door de EU.

Verzonden naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen, naar de commissie voor het Bedrijfsleven, het Wetenschapsbeleid, het Onderwijs, de nationale wetenschappelijke en culturele Instellingen, de Middens-tand en de Landbouw, naar de commissie voor de Sociale Zaken, naar de commissie voor de Volksgezondheid, het Leefmilieu en de Maatschappelijke Hernieuwing, naar de commissie voor de Financiën en de Begroting, naar de commissie voor de Infrastructuur, het Verkeer en de Overheidsbedrijven en naar het Adviescomité voor de Europese Aangelegenheden

RÉSOLUTIONS**Parlement européen**

Par lettre du 15 décembre 1999, le secrétaire général du Parlement européen transmet le texte de trois résolutions adoptées par cette assemblée :

1. résolution sur le Timor oriental;

Renvoi à la commission des Relations extérieures et au Comité d'avis chargé de Questions européennes

2. résolution sur la communication de la Commission au Conseil, au Parlement européen, au Comité économique et social et au Comité des régions concernant un Plan d'Action de l'Union européenne en matière de lutte contre la drogue (2000-2004);

Renvoi à la commission des Relations extérieures, à la commission de la Justice, à la commission de la Santé publique, de l'Environnement et du Renouveau de la Société et au Comité d'avis chargé de Questions européennes

3. résolution sur la communication de la Commission au Conseil et au Parlement européen sur l'approche de l'UE en vue du cycle du millénaire de l'OMC.

Renvoi à la commission des Relations extérieures, à la commission de l'Economie, de la Politique scientifique, de l'Education, des Institutions scientifiques et culturelles nationales, des Classes moyennes et de l'Agriculture, à la commission des Affaires sociales, à la commission de la Santé publique, de l'Environnement et du Renouveau de la Société, à la commission des Finances et du Budget, à la commission de l'Infrastructure, des Communications et des Entreprises publiques et au Comité d'avis chargé de Questions européennes